

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

ΣΧΟΛΗ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Εκπαιδευτική Πολιτική: Σχεδιασμός, Ανάπτυξη και Διοίκηση

ΕΙΔΙΚΕΥΣΗ

«Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση»

Μεταπτυχιακή Διπλωματική εργασία

«Πρωταθλητισμός και Εκπαιδευτικές Πολιτικές»

Μεταπτυχιακή φοιτήτρια:

Νικολέττα Γκαβέρα

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια:

Δέσποινα Τσακίρη, Καθηγήτρια

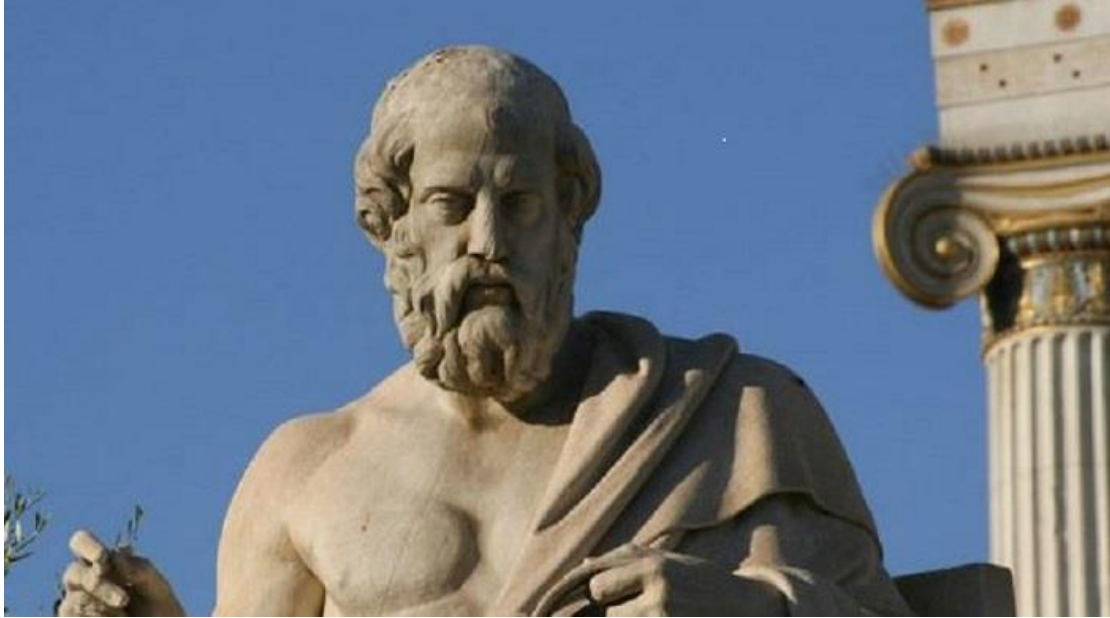
Μέλη της Τριμελούς Επιτροπής

Δέσποινα Τσακίρη, Καθηγήτρια

Άννα Τσατσαρώνη, Ομότιμη Καθηγήτρια

Αθανάσιος Κατσής, Καθηγητής

Κόρινθος, 2019

**«Το να νικά κανείς ο ίδιος τον εαυτό του,
είναι η πρώτη και η καλύτερη απ' όλες τις
νίκες»**

ΠΛΑΤΩΝ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η άθληση συνιστά ένα σημαντικό διακύβευμα στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον με οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις στην πρόοδο, ανάπτυξη και ευημερία μιας χώρας. Τόσο με τη μορφή της σχολικής φυσικής αγωγής όσο και με τη διάσταση του υψηλού αθλητισμού/πρωταθλητισμού η σωματική άσκηση βρίσκεται στο επίκεντρο όχι μόνο των πολιτικών για τον αθλητισμό, αλλά και εκείνων που αφορούν την εκπαίδευση, την κοινωνική πολιτική και τις πολιτικές υγείας μιας χώρας. Αντικείμενο της παρούσας εργασίας είναι, οι μεταρρυθμίσεις της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής που σχετίζονται με τον Αθλητισμό. Στόχος της μελέτης είναι να διερευνήσει τις αντιλήψεις καταξιωμένων προσώπων του Αθλητισμού και Πρωταθλητών σχετικά με τις εφαρμοζόμενες πολιτικές που αφορούν στην ανάπτυξη και προαγωγή του Σχολικού Αθλητισμού και του Πρωταθλητισμού στην Εκπαιδευτική και σχολική διαδικασία. Για τις ανάγκες της έρευνας διενεργήθηκαν συνεντεύξεις με Έλληνες Ολυμπιονίκες και Παγκόσμιους Πρωταθλητές. Τα αποτελέσματα της μελέτης ανέδειξαν ότι ο σχεδιασμός, η οργάνωση και η διαχείριση του σχολικού αθλητισμού στη χώρα μας, με τη σημερινή του μορφή, δεν απαντά στα σύγχρονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές (υποκινητικότητα, παχυσαρκία, άγχος για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις) με αποτέλεσμα να μένουν αναξιοποίητα τα σωματικά, ψυχοκινητικά, συναισθηματικά, κοινωνικά και πολιτιστικά ευεργετήματα του αθλητισμού. Η χώρα απέχει πολύ από το ευρωπαϊκό πλαίσιο άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής για τον αθλητισμό, αφού παρατηρείται έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού, διαχρονικές ασυνέχειες και αλληλοαναιρέσεις που αναχαιτίζουν κάθε προσπάθεια ανάπτυξης του υψηλού αθλητισμού. Επιπλέον καταδείχθηκαν ως βασικά προβλήματα των εκπαιδευτικών πολιτικών του πρωταθλητισμού η μείωση του διδακτικού χρόνου της φυσικής αγωγής στα προγράμματα σπουδών, η ανεπαρκής χρηματοδότηση, η ελλιπής διάθεση πόρων για τον σχολικό αθλητισμό, η απουσία αθλητικών υποδομών στις σχολικές μονάδες, η αδυναμία αξιοποίησης του αθλητικού ταλέντου, η υποβάθμιση της επιβράβευσης της αθλητικής αριστείας, η κατάργηση των αθλητικών σχολείων και η αδυναμία αξιοποίησης των καταξιωμένων μορφών του αθλητισμού στο εκπαιδευτικό σύστημα. Τα προκύπτοντα αποτελέσματα της εν λόγω μελέτης εγείρουν μετά επιτάσεως το ζήτημα του επαναπροσδιορισμού της νοηματοδότησης της σχολικής άθλησης σε συνδυασμό με την ανάπτυξη μιας νέας πολιτικής κουλτούρας με στόχο την καλλιέργεια μιας πολιτειακής συνείδησης σχετικά με την αξία της κίνησης, την σύζευξη της φυσικής αγωγής με την πολιτική υγείας και πρόληψης και την προαγωγή του Αθλητισμού.

Λέξεις Κλειδιά: εκπαιδευτική πολιτική, φυσική αγωγή, αθλητισμός, πρωταθλητισμός

ABSTRACT

In the current era of globalization, sport seems to be an issue with a seminal economic, social and cultural impact in the progress, growth and prosperity of a country. Physical exercise, both in the form of Physical Education and in the dimension of high sport and even championship, lies at the heart of the political discussion concerning not only sports, but also education, social issues and health policy. The aim of the present study is to shed light in the reforms of the Greek educational policy related to sport through the lens of the perceptions of renowned athletes and Olympics participants about current policies relating to the development and promotion of school sports and physical education. To this end Greek Olympic medalists and world champions were interviewed. The results of the study revealed that the present planning and organization of school sports in Greece, fails to address issues such as sedentary lifestyle, obesity, anxiety about academic performance, experienced by a considerable number of secondary school students. In other words, students cannot take advantage of the physical, emotional, social and cultural benefits of sport in Greece. This is not in line with the European framework about sports education policy due to lack of strategy and due to continual changes related to physical education and sport education in schools that hinder efforts to develop top-class sport within the school context. Other issues that were shown to be of major importance concerning education policy about championship, are the trimming of hours for physical education in schools, the insufficient funding, the lack of resources and the absence of the proper infrastructure for school sports, also insufficient exploitation of sports talent, the degradation of the reward of sports excellence, the abolition of sports specialized schools, and the absence of the participation of top athletes in the educational system. To sum up, the findings of this study suggest that policy on school sports should be reconsidered and a new culture of promoting the value of physical exercise and the importance of Physical Education in combination with a state initiated policy about health and prevention, should be developed.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Ευχαριστώ θερμά την επιβλέπουσα Καθηγήτρια μου κα Τσακίρη Δέσποινα για την διαρκή υποστήριξη και καθοδήγηση σε όλη την πορεία της έρευνας και συγγραφής της διπλωματικής μου εργασίας.

Θερμές ευχαριστίες στα μέλη της τριμελούς Επιτροπής την Ομότιμη Καθηγήτρια κα Άννα Τσατσαρώνη και τον Καθηγητή κ. Αθανάσιο Κατσή, Πρύτανη του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου για τη συμβολή τους στην εκπόνηση της Μεταπτυχιακής μου εργασίας.

Αισθάνομαι και οφείλω ένα μεγάλο ευχαριστώ στο σύνολο των καθηγητών μου κατά την φοίτησή μου στο Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών σπουδών της Ειδίκευσης : «Εκπαιδευτική Πολιτική και Διοίκηση».

Από καρδιάς πολλές ευχαριστίες στους οκτώ (8) Ολυμπιονίκες και Παγκόσμιους πρωταθλητές που δέχθηκαν με ιδιαίτερη προθυμία να συμμετάσχουν στη διεξαγωγή της έρευνας μου. Τους είμαι ευγνώμων γιατί χωρίς αυτούς δεν θα μπορούσε να πραγματοποιηθεί η παρούσα μελέτη.

Σημαντική ήταν η συνεισφορά της διακεκριμένης αθλητικής δημοσιογράφου και φίλης Ασπασίας Βελονάκη στην απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων. Την ευχαριστώ.

Κλείνοντας θα ήθελα να αφιερώσω την διπλωματική μου εργασία στον Δημιουργό μου, στους εκλιπόντες γονείς μου και στην Φυσική Αγωγή μέσω της οποίας απέκτησα νόημα και αξίες στην ζωή μου!

Περιεχόμενα

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
ABSTRACT	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	5
ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ	10
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
Α΄: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ	16
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο	16
ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΧΟΛΙΚΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	16
1.1 Διεθνείς πολιτικές για την Φυσική και τον Σχολικό Αθλητισμό	18
1.2 Ευρωπαϊκή Στρατηγική σε Θέματα Σωματικής Άσκησης και Υγείας.	20
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο	26
ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΙΣΜΟ.	26
2.1 Ευρωπαϊκές Στρατηγικές για την Υγεία:.....	26
2.1.1 European Union Platform for Action, on Diet, Physical Activity and Health (2013) - Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Δράσης για τη Διατροφή, τη Σωματική Άσκηση και την Υγεία, (2013).	26
2.1.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Healthy Eating and Physical Activity in Schools (HEPS).....	27
2.1.3 ΔράσηEYES 2004: Ευρωπαϊκό έτος Εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού (European Year of Education through Sport).....	29
2.1.4 Πρόγραμμα Kids Athletics (International Association of Athletics Federation).....	30
2.1.5 Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Erasmus + για τον Αθλητισμό.	31
2.1.6 EU Guidelines on Dual Career of Athletes (Διπλή Σταδιοδρομία Αθλητών).....	32
2.2 Ελληνικά Καινοτόμα Προγράμματα στη Φυσική Αγωγή.	33
2.2.1 Πρόγραμμα «Ολυμπιακή Παιδεία»	33
2.2.2 Πρόγραμμα «Καλλιπάτειρα»	35
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο	37
Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.	37
3.1 Ο Ρόλος του Αθλητισμού στην Εκπαίδευση βάσει του Ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (13/11/2007).....	37

3.2 Συγκριτική καταγραφή της Φυσικής Αγωγής και του Σχολικού Αθλητισμού στην Ευρώπη: Κύριες Επισημάνσεις του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ	40
3.2.1 Εθνικοί Στόχοι και Στρατηγικές	40
3.2.2 Υποχρεωτικότητα μαθήματος Φυσικής Αγωγής – Περιεχόμενο σπουδών	42
3.2.3 Διδακτικός χρόνος για τη Φυσική Αγωγή στα Προγράμματα Σπουδών	42
3.2.4 Εκπαιδευτικές εξωσχολικές φυσικές και αθλητικές δραστηριότητες	44
3.2.5 Διδάσκοντες μαθήματος Φυσικής Αγωγής	45
3.3. Ο μαθητής ως αθλητής στο σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο	50
ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.	50
4.1 Εκπαιδευτικές Πολιτικές και Μεταρρυθμίσεις στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα για το θεσμό της Σχολικής Φυσικής Αγωγής	50
4.2 Νομοθετική επισκόπηση της Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού για τους Νέους στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.	55
4.3 Αποτύπωση της Φυσικής Αγωγής και του Σχολικού Αθλητισμού στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα.	59
4.4 Η ενίσχυση του μαθήματος Φυσικής Αγωγής στο Ελληνικό Σχολείο και η αναβάθμιση του ρόλου των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής	60
4.5 Σχολικές Αθλητικές Δραστηριότητες και Σχολικός Αθλητισμός στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα.	62
4.6 Αθλητική Αριστεία και Επιβράβευση: Εισαγωγή διακριθέντων αθλητών/τριών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση	65
4.7 Υπουργική Απόφαση 686/2018 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ)	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο	73
Τα Αθλητικά Σχολεία και η συμβολή τους στην ανάπτυξη του Αθλητισμού και του Πρωταθλητισμού. Διεθνής και Ελληνική εμπειρία.	73
5.1 Η Διεθνής εμπειρία των Αθλητικών Σχολείων	73
5.2 Τα Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης (Τ.Α.Δ) – Η Ελληνική Εμπειρία	77
Β΄: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ	80
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο	80
ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	80
6.1. Σκοπός, στόχος και ερευνητικά ερωτήματα	80
6.2. Μεθοδολογικό πλαίσιο	82

6.2.1. Επιλογή ερευνητικής μεθόδου και εργαλείου συλλογής δεδομένων.....	82
6.2.2. Ζητήματα δεοντολογίας	82
6.2.3. Το Πρωτόκολλο Συνέντευξης	83
6.2.4. Συγκρότηση του δείγματος της έρευνας.....	85
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο	86
7.1 Παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας	86
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο	109
8.1 Συζήτηση.....	109
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο	118
9.1 Συμπεράσματα - Προτάσεις	118
9.2 Προτάσεις για περαιτέρω μελέτη και έρευνα	121
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ	123

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Ετήσιος διδακτικός χρόνος Φυσικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, της Ευρώπης, σχολικό έτος 2011-2012. Πηγή: NetworkEurydice (2013) [προσαρμοσμένο]..... 43

Κατάλογος Σχημάτων

Σχήμα 1: Διδάσκοντες μαθήματος Φυσικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σχολικό έτος 2011-2012. Πηγή: Network Eurydice (2013)..... 46

ΠΡΕΛΟΥΔΙΟ

Ο Πρωταθλητισμός είναι αδήριτη πραγματικότητα της ζωής μου....

Η αλήθεια είναι ότι από τότε που θυμάμαι τον εαυτό μου ήμουν ένα παιδί που έτρεχα και δεν περπατούσα...

Στα 14 μου χρόνια ασχολήθηκα συστηματικά με τον αθλητισμό και στα 17 μου ήμουν μέλος της Εθνικής ομάδας Στίβου.

Η πορεία ήταν δύσκολη αλλά γεμάτη συγκινήσεις και διακρίσεις.

Πειθαρχία, καθημερινή προσπάθεια, πολλές αποτυχίες και σημαντικές επιτυχίες!

Έμαθα να παραμένω όρθια μετά από πολλές πτώσεις.

Παράλληλα με το δύσκολο αλλά μοναδικό αυτό μονοπάτι υπήρχε και ο στόχος των σπουδών που κατακτήθηκε έχοντας μετά όμως από την διάκριση μου στους Παγκόσμιους Σχολικούς Αγώνες στην Β' Λυκείου και στα Πανελλήνια Σχολικά Πρωταθλήματα στην Γ' Λυκείου.

Σχολείο, διάβασμα, προπόνηση χωρίς δεύτερη ανάσα.

Οι συναντήσεις με συναθλητές μου του άλματος εις ύψος από άλλες χώρες και οι μαρτυρίες τους σε σχέση με τη αρωγή της πολιτείας στην προσωπική τους αθλητική στήριξη καθώς και στην προώθηση του αθλήματος, με ευαισθητοποίησε για τις Εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού και πρωταθλητισμού συγκρίνοντας την Ευρωπαϊκή πραγματικότητα με αυτήν την οποία ζούσα εγώ ως πρωταθλήτρια στη χώρα μου.

Κατ' ουσίαν μέσα από τις μαρτυρίες των ξένων συναθλητριών μου αντιλήφτηκα ότι αυτοί ζούσαν μια άλλη εκπαιδευτική και αθλητική καθημερινότητα από τη δική μου. Είχαν ευνοϊκότερες συνθήκες σε όλη την σχολική τους πορεία, αθλητικά σχολεία με διαφορετικά και προσαρμοσμένα εκπαιδευτικά προγράμματα, χωρίς χάσιμο χρόνου σε μετακινήσεις και ίσως και πάνω απ' όλα είχαν και βίωναν μια άλλη προσέγγιση της προσπάθειας από αυτή που βίωσα εγώ.

Ελπίζω μέσα από παρούσα μελέτη να αναδειχθούν ορισμένες εκπαιδευτικές και αθλητικές πτυχές που εδράζονται είτε στην ύπαρξη κάποιων συγκεκριμένων εκπαιδευτικών πολιτικών είτε στην ανυπαρξία τους με την προσδοκία ο δρόμος να γίνει ευνοϊκότερος για όλα εκείνα τα παιδιά που ονειρεύονται να αγγίξουν την δική τους κορυφή!

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η άθληση συνιστά ένα σημαντικό διακύβευμα στο παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον με οικονομικές, κοινωνικές και πολιτισμικές επιπτώσεις στο κύρος και την ανταγωνιστικότητά μιας χώρας και μιας κοινωνίας. Βέβαια ακόμη και το ζήτημα του πρωταθλητισμού συνιστά ένα ζήτημα εκπαίδευσης και άρα, ένα ζήτημα εκπαιδευτικής πολιτικής, ωστόσο στην ελληνική βιβλιογραφία και στη πολιτική γενικότερα δεν τίθεται με αυτούς τους όρους. Η ανάπτυξη του αθλητισμού και του πρωταθλητισμού είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την στήριξη και την προαγωγή της φυσικής αγωγής στο εκπαιδευτικό σύστημα. Υπό αυτή την έννοια, η διερεύνηση ζητημάτων που συσχετίζουν και συνδέουν τον υψηλό αθλητισμό/πρωταθλητισμό με τις ασκούμενες εκπαιδευτικές και δη σχολικές πολιτικές παρουσιάζει ένα ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον στο πεδίο της ελληνικής επικράτειας. Επιπλέον ο επίκαιρος χαρακτήρας του επιστημονικού ενδιαφέροντος για τη σχολική άθληση και τον υψηλό αθλητισμό στηρίζεται στο γεγονός ότι η σωματική άσκηση βρίσκεται πλέον σήμερα στο επίκεντρο όχι μόνο των πολιτικών για τον αθλητισμό, αλλά και εκείνων που αφορούν την εκπαίδευση, την κοινωνική πολιτική και τις πολιτικές υγείας (Council of European Union, 2016· European Union, 1996 · European Commission Green Paper, 2005· World Forum on Physical Activity and Sport, 1995).

Μια σειρά από επίσημα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Ε.Ε) αναδεικνύει ότι η πλειονότητα των Ευρωπαίων πολιτών δεν επιτυγχάνουν ούτε τα ελάχιστα επίπεδα σωματικής άσκησης που συνιστώνται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας και υιοθετούν έναν καθιστικό τρόπο ζωής. (EU, Physical Activity Guidelines, 2008). Η έλλειψη σωματικής άσκησης αναγνωρίζεται σήμερα ως ο 4ος σημαντικότερος παράγοντας κινδύνου πρόωρης θνησιμότητας και ασθενειών σε παγκόσμιο επίπεδο, ενώ, μόνο στην Ευρώπη, ευθύνεται για περισσότερους από 1.000.000 θανάτους (W.H.O, 2009). Το δε οικονομικό κόστος της υποκινητικότητας των Ευρωπαίων πολιτών ανέρχεται στα 80 δισεκατομμύρια ευρώ ανά έτος, λόγω των δαπανών υγείας για αποκατάσταση σωματικών και ψυχολογικών ασθενειών. Το πρόβλημα παρουσιάζεται ιδιαίτερα έντονο στην Ελλάδα, όπου το 59% των πολιτών δεν ασκείται καθόλου και γενικά δεν παρατηρείται ουσιαστική αξιοποίηση του ελεύθερου χρόνου μέσα από τη σωματική άσκηση (Eurobarometer, 2014). Επιπλέον, η Ελλάδα, βρίσκεται στις πρώτες θέσεις παγκοσμίως στην παιδική

παχυσαρκία, όπου το 44% των αγοριών και το 38% των κοριτσιών σχολικής ηλικίας είναι παχύσαρκα ή υπέρβαρα (OECD, 2016). Κατά συνέπεια, η άσκηση μέσα από δραστηριότητες φυσικής αγωγής και η σωματική άθληση αποτελούν κοινωνική επένδυση καθώς βελτιώνουν την ποιότητα ζωής, τα επίπεδα υγείας, την παραγωγικότητα των πολιτών, ενώ συμβάλλουν στην πρόληψη χρόνιων παθήσεων προάγοντας ταυτόχρονα την ανάπτυξη διαπροσωπικών σχέσεων (Κουστέλιος, 2013). Γίνεται λοιπόν σαφές ότι, η δυνατότητα ατομικής αξιοποίησης μέσω της σωματικής άσκησης, ιδιαίτερα στις αναπτυξιακές ηλικίες, καθίσταται πλέον επιτακτική και η ικανοποίηση αυτού του δικαιώματος από την πλευρά των κρατών αναγκαία. Υπό αυτήν την έννοια το δικαίωμα των παιδιών στην άθληση αναδεικνύεται ως πολιτική και ηθική δέσμευση των κρατών της Ευρώπης.

Ωστόσο, ο σχεδιασμός, η οργάνωση και η διαχείριση του σχολικού αθλητισμού στη χώρα μας, με τη σημερινή του μορφή, δεν απαντά στα σύγχρονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές (υποκινητικότητα, παχυσαρκία, άγχος για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις κλπ) με αποτέλεσμα να μένουν αναξιοποίητα τα σωματικά, ψυχοκινητικά, συναισθηματικά, κοινωνικά και πολιτιστικά ευεργετήματα του αθλητισμού. Ως εκ τούτου απαιτείται επαναπροσδιορισμός της νοηματοδότησης της σχολικής άθλησης και του ρόλου που αυτή πρέπει να έχει στη μαθητική ζωή. Σε πραξιακό επίπεδο αυτό σημαίνει ότι εναπόκειται στην επίσημη πολιτεία να αναπτύξει εκπαιδευτικές πολιτικές, που να συμβάλλουν στη καλλιέργεια μιας πολιτειακής συνείδησης της αξίας της κίνησης και της υγιεινής στάση ζωής καθώς και να προβάλλουν την κοινωνική διάσταση και σημασία του Αθλητισμού. Εξάλλου η αθλητική εκπαίδευση μπορεί να συμβάλλει καίρια τόσο στην επίτευξη μαθησιακών στόχων, όσο και στη βελτίωση της ψυχικής και σωματικής υγείας αλλά και στην προώθηση της κοινωνικής ένταξης των νέων.(Appiah, 2006; European Parliament, 2011· European Union, 1996 FRA, 2010· Hannerz, 2002· Martin, 2010 ·Rantanen, 2005).

Ως αφετηρία της προβληματικής για τη συγκεκριμένη ερευνητική μελέτη στάθηκε το γεγονός ότι δεν έχουν διερευνηθεί μέχρι σήμερα οι στάσεις, οι αντιλήψεις και οι απόψεις εμβληματικών προσώπων του αθλητισμού (Ολυμπιονικών, Παγκόσμιων πρωταθλητών) σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο αποτιμούν τις επιπτώσεις του σχολικού αθλητισμού τόσο σε σχέση με την ανάπτυξη

της αγωνιστικής διάστασης και την αθλητική διευκόλυνση όσο και σε σχέση με την εκπαιδευτική υποστήριξη. Η προσέγγισή εδράζεται στη ανάδειξη του τρόπου με τον οποίο οι πολιτικές εξουσίες επένδυσαν στον πρωταθλητισμό από την μεταπολίτευση μέχρι και σήμερα. Συγκεκριμένα δίνεται έμφαση στο εάν και με ποιό τρόπο οι εκπαιδευτικές και ειδικότερα οι σχολικές πολιτικές που εφαρμόστηκαν ενίσχυσαν ή αποδυνάμωσαν τον πρωταθλητισμό και τα αθλητικά ιδεώδη στο πλαίσιο της ελληνικής επικράτειας.

Στόχος της παρούσας εργασίας συνιστά η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο καταξιωμένοι Έλληνες πρωταθλητές νοηματοδοτούν τον πρωταθλητισμό μέσα από την προσωπική τους πορεία του προκειμένου να αναδείξουμε εάν και πώς η συνέχιση της εμπλοκής τους μέσω των πολιτικών της επίσημης πολιτείας σε εκπαιδευτικές και κοινωνικές δράσεις μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια του πνεύματος του πρωταθλητισμού στο σχολικό αθλητισμό.

Οι επιμέρους στόχοι της παρούσας μελέτης περιλαμβάνουν τη διερεύνηση των αντιλήψεων των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών αναφορικά με: (α) την επίδραση των ακολουθούμενων εκπαιδευτικών πολιτικών στη στήριξη, ενίσχυση και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού, (β) τον τρόπο αξιοποίησης των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμού, (γ) τις επιδράσεις της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004 στην εκπαιδευτική πολιτική για τον σχολικό αθλητισμό και πρωταθλητισμό, (δ) την αξιολόγηση των κινήτρων της Πολιτείας για την προώθηση του σχολικού αθλητισμού και την ανάπτυξη πρωταθλητισμού.

Με βάση τα ανωτέρω διατυπώνονται τα παρακάτω ερευνητικά ερωτήματα της εμπειρικής έρευνας της εργασίας:

- 1 Πώς οι καταξιωμένοι Έλληνες πρωταθλητές νοηματοδοτούν την ιδέα και την δράση του πρωταθλητισμού
- 2 Ποιες οι αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν, σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού συνέβαλαν στην προσωπική τους εξέλιξη
- 3 Ποιες οι αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές στη Ελλάδα

στηρίζουν, ενισχύουν και προωθούν την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού.

- 4 Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι μπορούν αξιοποιηθούν από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμό.

Η εργασία δομείται από δύο μέρη και αποτελείται συνολικά από οκτώ (8) κεφάλαια. Το πρώτο μέρος θέτει το θεωρητικό πλαίσιο της μελέτης και μελετά μέσω της βιβλιογραφικής επισκόπησης: α) τις Διεθνείς πολιτικές για την Φυσική Αγωγή και το Σχολικό Αθλητισμό καθώς και την Ευρωπαϊκή Στρατηγική σε θέματα σωματικής άσκησης και Υγείας(Κεφάλαιο 1^ο), β) τις κοινωνικές και εκπαιδευτικές δράσεις που συνδέονται με τον Αθλητισμό καθώς και τα καινοτόμα εκπαιδευτικά προγράμματα για την προώθηση του σχολικού αθλητισμού (Κεφάλαιο 2^ο), (γ) το ρόλο του Αθλητισμού στην Εκπαίδευση βάσει των Ευρωπαϊκών αποφάσεων, καθώς και μια συγκριτική καταγραφή της θέσης της Φυσικής Αγωγής και του Σχολικού Αθλητισμού στην Ευρώπη (Κεφάλαιο 3^ο), δ) τις εκπαιδευτικές πολιτικές και μεταρρυθμίσεις στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα για το θεσμό της Σχολικής Φυσικής Αγωγής, τη νομοθετική επισκόπηση της Ελληνικής Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού καθώς και τις πολιτικές για την Αθλητική Αριστεία και Επιβράβευση (Κεφάλαιο 4^ο), ε) τα Αθλητικά Σχολεία και τη συμβολή τους στην ανάπτυξη του Αθλητισμού και του Πρωταθλητισμού μέσα από τη διεθνή και ελληνική εμπειρία (Κεφάλαιο 5^ο). Το δεύτερο μέρος της εργασίας είναι αφιερωμένο στη διεξαγωγή της εμπειρικής έρευνας. Αρχικά τεκμηριώνεται η υιοθετηθείσα μεθοδολογία και παρουσιάζεται αναλυτικά ο σχεδιασμός της ποιοτικής έρευνας που έγινε με τη διενέργεια συνεντεύξεων σε δείγμα οκτώ (8) καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών με διακρίσεις σε Ολυμπιακούς Αγώνες και Παγκόσμια Πρωταθλήματα (Κεφάλαιο 6^ο). Ακολουθεί η παρουσίαση και ο σχολιασμός των σημαντικότερων αποτελεσμάτων της έρευνας (Κεφάλαιο 7^ο) και η εργασία ολοκληρώνεται με το τελευταίο κεφάλαιο στο οποίο αναπτύσσεται μία συνθετική παρουσίαση των ευρημάτων, ερμηνεία και

συζήτηση των συμπερασμάτων, καθώς και προτάσεις για περαιτέρω διερεύνηση (Κεφάλαιο 8^ο).

Α΄: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΔΙΕΘΝΕΙΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΦΥΣΙΚΗ ΑΓΩΓΗ ΚΑΙ ΤΟΝ ΣΧΟΛΙΚΟ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΣΤΗΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΣΤΟ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΠΟΙΗΜΕΝΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.

Στο κεφάλαιο αυτό επιχειρείται αρχικά η ανάδειξη ορισμένων ζητημάτων που άπτονται της δυναμικής του παγκόσμιου φαινομένου που ονομάζεται “Αθλητισμός”. Διερευνώνται επίσης οι παγκόσμιες και ευρωπαϊκές πολιτικές αναφορικά με την άθληση των νέων, τη Φυσική Αγωγή και τον Σχολικό Αθλητισμό. Επιπρόσθετα, η μελέτη αναζητά και διερευνά τις συνέπειες που έχει η παγκοσμιοποιημένη αθλητική κουλτούρα στον εθνικό εκπαιδευτικό χώρο.

Σύμφωνα με τους Albrow και King (1990) ο όρος «παγκοσμιοποίηση» παραπέμπει σε μια σύνθετη, περίπλοκη και πολυδιάστατη διαδικασία η οποία προκαλεί τεράστιες αλλαγές στον τρόπο ζωής όλων των ανθρώπων του πλανήτη, όχι μόνο στον οικονομικό ή πολιτικό τομέα, αλλά και σε κοινωνικό και πολιτισμικό επίπεδο. Πληθώρα μελετών περί του φαινομένου της παγκοσμιοποίησης, αναφέρονται στην κινητικότητα του διεθνούς οικονομικού κεφαλαίου, στην κυριαρχία του νεοφιλελεύθερου οικονομικού μοντέλου, στην έκρηξη των εμπορικών σχέσεων μεταξύ κρατών σε παγκόσμιο επίπεδο, στην αλματώδη εξέλιξη της τεχνολογίας και των επικοινωνιών κλπ (Beck, 2000· Beck & Sznaider, 2006· Tomlinson, 1999). Η συνεισφορά του αθλητισμού σ’ όλα αυτά τα επίπεδα είναι ιδιαίτερα σημαντική, αφού οι σχέσεις και οι αλληλεπιδράσεις μεταξύ αθλητισμού και παγκοσμιοποίησης είναι συνεκτικές, δυναμικές και πολυεπίπεδες (Giulianotti & Robertson, 2007; Harvey & Houle, 1994· Πατσαντάρας, 2007α). Για παράδειγμα αρκετές μελέτες (Brookes, 2002· Horneetal, 1999· Milleretal, 2001) διερευνούν τις σχέσεις και αλληλεπιδράσεις της παγκοσμιοποίησης με τον αθλητισμό με όρους καταναλωτισμού και εμπορευματοποίησης στα πλαίσια της βιομηχανίας του θεάματος. Ο αθλητισμός αποτελεί τεράστιο και ραγδαία αναπτυσσόμενο κλάδο της οικονομίας, συμβάλλοντας σημαντικά στην επίτευξη των στόχων της οικονομικής ανάπτυξης και της απασχόλησης (European Commission, White Paper on Sports, 2007). Είναι χαρακτηριστικό ότι περίπου το 2% του παγκόσμιου ΑΕΠ παράγεται από τον τομέα του αθλητισμού (World Economic Forum, 2009). Επιπλέον, τεράστια

οικονομικά οφέλη προέρχονται από εκμετάλλευση των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στον τομέα του αθλητισμού, όπως η χορήγηση αδειών αναμετάδοσης των αθλητικών εκδηλώσεων ή η εμπορική εκμετάλλευσή τους κλπ. Σημειωτέον ότι πάνω από τον μισό παγκόσμιο πληθυσμό (4.7 δισ. τηλεθεατές) παρακολούθησαν τους Ολυμπιακούς Αγώνες του Πεκίνο το 2008, σπάζοντας κάθε ρεκόρ τηλεθέασης (Nielsen, 2008). Ακόμη και οι δραστηριότητες τυχερών παιχνιδιών, τις οποίες διαχειρίζονται ιδιωτικοί φορείς ή το κράτος άμεσα και έμμεσα, συμβάλλουν στη χρηματοδότηση του αθλητισμού σε όλα τα κράτη μέλη της Ε.Ε. (European Commission, 2011).

Ωστόσο, επειδή ο Αθλητισμός δεν συνδέεται με οικονομικούς και μόνο όρους, δεν θα πρέπει να περιορίσουμε το νόημα του αθλητισμού στο οικονομικό πεδίο αλλά θα πρέπει να αναδειχθεί ο κοινωνικός, εκπαιδευτικός, πολιτιστικός και ανθρωπιστικός χαρακτήρας του στην παγκοσμιοποίηση και στο παγκοσμιοποιημένο εκπαιδευτικό σύστημα (Παπαλουκάς, 2012). Συνεπώς μεγαλύτερο ενδιαφέρον για την παρούσα μελέτη έχει το γεγονός ότι μεγάλα αθλητικά γεγονότα (Ο.Α, Παγκόσμιο κύπελλο ποδοσφαίρου, Παγκόσμιο πρωτάθλημα στίβου) προσελκύουν δισεκατομμύρια ανθρώπων με διαφορετικές πολιτισμικές, φυλετικές και εθνικές καταβολές δημιουργώντας συνθήκες ειρηνικής συνύπαρξης και διεθνικής ειρήνης (Brookes, 2002; Rowe, 2003). Ο Αθλητισμός σήμερα εκφράζει μια παγκόσμια κοινή κουλτούρα που προάγει την ανθρώπινη συνύπαρξη αποδεχόμενη ταυτόχρονα την πολιτισμική πολυμορφία (Arriah, 2006; Hannerz, 2002) απορρίπτοντας κάθε κοινωνικό αποκλεισμό (Rantanen, 2005). Ουσιαστικά ο Αθλητισμός προκύπτει ως παγκόσμια δραστηριότητα στην οποία αλληλεπιδρούν μεταξύ τους έθνη, κοινωνίες, πολιτισμοί και άτομα αποδεχόμενοι οποιασδήποτε μορφής ετερότητας ενισχύοντας την πολυπολιτισμικότητα (Donnelly, 1996). Σε αυτήν την προοπτική ο αθλητισμός χαρακτηρίζεται ως μέσον πολιτισμικής ομογενοποίησης (Πατσαντάρας, 2017α). Εξάλλου η θεσμικά οργανωμένη αθλητική δράση μέσω θεσμών παγκόσμιας εμβέλειας (*International Olympic Committee, Federation International of Football Association, International Basketball Federation, κλπ*) συμβάλλουν προς την κατεύθυνση αυτή.

Στον τομέα της εκπαίδευσης και στα πλαίσια της παγκόσμιας αθλητικής κουλτούρας δημιουργήθηκαν τα τελευταία χρόνια οι Ολυμπιακοί Αγώνες Νεότητας

(2010), τα Παγκόσμια Σχολικά Πρωταθλήματα (1972), οι Παγκόσμιοι Σχολικοί Αγώνες Αθλητικής Παιδείας (2014) ενισχύοντας έτσι κοινωνικά δίκτυα και αθλητικές δομές παγκόσμιας εμβέλειας, όπου οι αθλητικές αλληλεπιδράσεις και σχέσεις μεταξύ των νέων εξηγούνται και κατανοούνται σε μια παγκόσμια προοπτική. Η ιδέα της δημιουργίας ειδικών αγώνων για τους νέους ανήκε στον Αυστριακό Johann Rosenzopf, ο οποίος θεωρούσε ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες Νεότητας, δύναται να ενθαρρύνουν τους νέους να εμπλακούν με τον αθλητισμό και ότι η ενασχόληση με τα σπορ είναι ικανή να καταπολεμήσει τα προβλήματα που τους αφορούν. Σύμφωνα με την Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή οι Ολυμπιακοί Αγώνες Νέων αποτελούν μια παγκόσμια γιορτή που προσεγγίζει τις νεανικές κοινότητες σε όλο τον κόσμο, ενώνει τις κουλτούρες όλων των χωρών, καινοτομεί και συνεισφέρει στην εκπαίδευση των νέων και στον διάλογο γύρω από τις Ολυμπιακές αξίες, προάγει τη συμμετοχή στον αθλητισμό, ενώ αποτελεί ένα κορυφαίο αθλητικό γεγονός (International Olympic Committee, 2018).

Σήμερα, τόσο οι διεθνείς οργανισμοί όσο και η ευρωπαϊκή αθλητική πολιτική με έναν ισχυρό ρηματικό λόγο (αποφάσεις Συμβουλίων Υπουργών, έκδοση νόμων, οδηγιών, συστάσεων και ψηφισμάτων) θέτουν αρχές και στόχους πολιτικής, παρεμβαίνουν, προτρέπουν και ενθαρρύνουν τα κράτη μέλη να δομήσουν ένα περιβάλλον το οποίο θα εκμηδενίζει όλα τα εμπόδια που αναιρούν, παρακωλύουν ή συρρικνώνουν τη δυνατότητα ισότιμης αθλητικής συμμετοχής.

1.1 Διεθνείς πολιτικές για την Φυσική και τον Σχολικό Αθλητισμό

Σε παγκόσμιο επίπεδο, για τα κράτη-μέλη του Ο.Η.Ε., ισχύει ο Διεθνής Καταστατικός Χάρτης για τη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό [International Charter of Physical Education and Sport], (UNESCO, 1978), όπου κατοχυρώνεται και μάλιστα με δεσμευτικό χαρακτήρα το δικαίωμα των πολιτών για άθληση. Ειδικότερα, όπως αναφέρεται και στο προοίμιο του Διεθνούς Καταστατικού Χάρτη, *«ο Θεσμός της Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού είναι ανθρωπινό δικαίωμα και παράγοντας εκπαίδευσης για τη διαμόρφωση του κοινωνικού προτύπου (μοντέλου), στη βιολογική, πολιτιστική και κοινωνική εξέλιξη του ανθρώπου»*. Η σύγχρονη κοσμοαντίληψη αναγνωρίζει ότι η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός, ως παράγοντας

της γενικότερης Παιδείας/Αγωγής, έχει σκοπό να βοηθήσει τον άνθρωπο να προσεγγίσει μία ευτυχισμένη μορφή ζωής. Στο άρθρο 1 του Διεθνούς Καταστατικού Χάρτη διακηρύσσεται ότι «η ενασχόληση με τη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό αποτελούν βασικό δικαίωμα για όλους», ενώ στο άρθρο 2 διατυπώνεται ρητά ότι: «η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός αποτελούν θεμελιώδη στοιχείο αγωγής μέσα στο εκπαιδευτικό σύστημα». Ο Διεθνής Καταστατικός Χάρτης για τη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό προτάσσει την ανάγκη της άθλησης ειδικά για τις αναπτυξιακές ηλικίες, αφού ο αθλητισμός δεν περιορίζεται απλά στη σωματική ευεξία και υγεία, αλλά αποτελεί έναν εξαιρετο τρόπο για ολόπλευρη, ισόρροπη και αρμονική ανάπτυξη της προσωπικότητας των νέων. Μέσω των διατάξεων του Καταστατικού Χάρτη επισημαίνεται ο ισότιμος εκπαιδευτικός ρόλος της Φυσικής Αγωγής στο σχολείο και η ιδιαίτερη συμβολή του στη γενική παιδεία και καλλιέργεια του ανθρώπινου όντος. Η UNESCO υποστηρίζοντας την ολιστική ανάπτυξη της σχολικής Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού καλεί τα κράτη μέλη να αναπτύξουν στρατηγικές με στόχο η Φυσική Αγωγή να καταστεί ισχυρός πυλώνας των εκπαιδευτικών προγραμμάτων (UNESCO, 2004).

Ωστόσο, ενώ τα μέλη κράτη του Ο.Η.Ε υιοθετούν στο σύνολο τους τον Διεθνή Χάρτη της Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού της UNESCO κι ενώ ταυτόχρονα οι διακηρύξεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης που αφορούν σε θέματα Αθλητισμού είναι πολυάριθμες και φαντάζουν αυτονόητες, καθώς όλοι συμφωνούν, την ίδια στιγμή η παραβίαση των συνθηκών αυτών, των αναγκαίων για την ανάπτυξη υγιών ανθρώπων, είναι απίστευτα εκτεταμένη για κάποια μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης ανάμεσα τους και η Ελλάδα. Για παράδειγμα ενώ η έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (European Parliament, 2007) σχετικά με «τον ρόλο του Αθλητισμού στην Εκπαίδευση» τονίζει ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να εξασφαλίζουν στο ωρολόγιο πρόγραμμα όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης τουλάχιστον τρεις ώρες Φυσικής Αγωγής την εβδομάδα, στην Ελλάδα οι ώρες αυτές ολοένα και συρρικνώνονται.

Στο Παγκόσμιο Φόρουμ για τη σωματική άσκηση και τον αθλητισμό, (World Forum on Physical Activity and Sport, 1995), αναγνωρίζεται ότι εκτός της συμβολής του αθλητισμού και της φυσικής δραστηριότητας στην πρόληψη των ασθενειών, τόσο σωματικής (καρδιαγγειακές παθήσεις, διαβήτης, παχυσαρκία, οστεοπόρωση)

όσο και ψυχικής υγείας (άγχος, κατάθλιψη), η φυσική δραστηριότητα και η άθληση, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στον εμπλουτισμό της κοινωνικής ζωής και στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων αλληλεπίδρασης του ατόμου. Επίσης, στο ίδιο Φόρουμ επισημαίνεται η σημασία της σωματικής άσκησης ειδικά για τους εφήβους, αφού τους βοηθά να αποφύγουν συμπεριφορές εξάρτησης από κάπνισμα ή την χρήση ναρκωτικών και τους προτρέπει σε υιοθέτηση θετικών στάσεων με στόχο τη δια βίου άσκηση για την υγεία. Επιπρόσθετα κρίνει εξίσου σημαντική τη συμβολή της άθλησης στην ικανότητα μάθησης και στη βελτίωση των ακαδημαϊκών επιδόσεων. Για τους ανωτέρω λόγους, στα πορίσματα του Παγκοσμίου Φόρουμ, τονίζεται η ανάγκη οι εθνικοί θεσμοί να αναπτύσσουν, να υποστηρίζουν και να συντονίζουν πολιτικές πρωτοβουλίες στήριξης του σχολικού αθλητισμού.

1.2 Ευρωπαϊκή Στρατηγική σε Θέματα Σωματικής Άσκησης και Υγείας.

Στην Ευρώπη, ουσιαστικός διάλογος για τον Αθλητισμό ξεκινά το 1992, όταν και υιοθετήθηκε ο Ευρωπαϊκός Αθλητικός Χάρτης στην 7η Συνδιάσκεψη των Ευρωπαίων υπουργών αθλητισμού, μελών του Συμβουλίου της Ευρώπης στη Ρόδο στις 14 και 15 Μαΐου 1992 (Ευρωπαϊκός Αθλητικός Χάρτης, 1992). Με την Ευρωπαϊκή Αθλητική Χάρτα οι κυβερνήσεις δεσμεύονται να παράσχουν εφεξής σε κάθε άτομο και ιδιαίτερα στους νέους τη δυνατότητα ισότιμης συμμετοχής στον Αθλητισμό ώστε αυτοί μέσα από την εμπλοκή τους στη φυσική αγωγή να αποκτήσουν βασικές αθλητικές δεξιότητες με στόχο τη δια βίου άσκηση για την υγεία (άρθρο 1) και δεσμεύονται να προστατεύσουν και να αναπτύξουν τις ηθικές και δεοντολογικές βάσεις του αθλητισμού και το Ολυμπιακό ιδεώδες (άρθρο 3). Στην Αθλητική Χάρτα, το Συμβούλιο της Ευρώπης, αναγνωρίζει το δικαίωμα των πολιτών στην άθληση και την ανάγκη η συμμετοχή στην αθλητική δραστηριότητα να γίνεται χωρίς καμία διάκριση με βάση το φύλο, τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την καταγωγή, την πολιτική ή άλλη γνώμη (άρθρο 4). Στην εκπαιδευτική διαδικασία θεωρεί ότι πρέπει να εξασφαλίζεται σε όλους τους μαθητές ο αναγκαίος χρόνος για φυσική αγωγή, η διδασκαλία της οποίας πρέπει να γίνεται από κατάλληλο διδακτικό προσωπικό, ενώ ενθαρρύνει την ανάπτυξη αθλητικών

σχέσεων και δεσμών μεταξύ των σχολείων ή άλλων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, σχολικών αθλητικών συλλόγων και των τοπικών αθλητικών συλλόγων για την προαγωγή μιας αθλητικής κουλτούρας (άρθρο 5). Σύμφωνα με τον Ευρωπαϊκό Αθλητικό Χάρτη τα εκπαιδευτικά συστήματα οφείλουν να ενθαρρύνουν και να στηρίζουν τον υψηλό αθλητισμό, να προσδιορίζουν τα αθλητικά ταλέντα και να παρέχουν μέσα από κατάλληλες αθλητικές εγκαταστάσεις και επιστημονική προπόνηση υψηλές αγωνιστικές διεξόδους (άρθρο 7). Η υποστήριξη του αθλητισμού υψηλού επιπέδου και του επαγγελματικού αθλητισμού οφείλει να περιλαμβάνει την ισορροπημένη μόρφωση των αθλητών κατά τη διάρκεια της αθλητικής τους ενασχόλησης και την ομαλή ενσωμάτωσή τους στην κοινωνία μέσα από την ανάπτυξη επαγγελματικών προοπτικών τόσο κατά τη διάρκεια, όσο και μετά την αθλητική διάκριση (άρθρο 8). Με τον Ευρωπαϊκό Αθλητικό Χάρτη η Ευρωπαϊκή Ένωση δείχνει να αντιμετωπίζει τον Αθλητισμό όχι απλά ως κοινή οικονομική δραστηριότητα αλλά προβάλλει έντονο ενδιαφέρον για τις εκπαιδευτικές, κοινωνικές και πολιτισμικές διαστάσεις του.

Η κοινωνική αποστολή του Αθλητισμού στην Ευρωπαϊκή κοινωνία τονίζεται επίσης στη Συνθήκη του Άμστερνταμ (European Union, 1996), όπου η Διάσκεψη υποστηρίζει «το ρόλο της άθλησης στη διαμόρφωση ολιστικής ταυτότητας του ανθρώπινου όντος και στην ποιοτική προσέγγιση μεταξύ των ανθρώπων». Καλεί, ως εκ τούτου, τους οργανισμούς της Ευρωπαϊκής Ένωσης να λαμβάνουν υπόψη τον χαρακτήρα και τη σπουδαιότητα του κοινωνικού ρόλου του αθλητισμού κατά την εφαρμογή κάθε κοινοτικής πολιτικής. Θεσπίζει έτσι ένα ομοιογενές και συνεκτικό δόγμα για τον τομέα του Αθλητισμού το οποίο σύμφωνα με τα άρθρα 13 και 149 της Συνθήκης του Άμστερνταμ επικεντρώνεται στις αρχές της κοινωνικής, πολιτιστικής, εκπαιδευτικής και ψυχαγωγικής σημασίας του αθλητισμού με έμφαση στον ερασιτεχνικό αθλητισμό. Η σημαντική προστιθέμενη αξία της άθλησης και η ανάγκη ενδυνάμωσης και στήριξης του Αθλητισμού στον ευρωπαϊκό χώρο επικυρώνεται και στη 2^η Σύνοδο Κορυφής του Συμβουλίου της Ευρώπης (Council of Europe, 1997) στο Στρασβούργο. Στη Σύνοδο αναγνωρίζεται η ειδική συμβολή του αθλητισμού στην εδραίωση αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης μεταξύ των λαών της Ευρώπης και ο διεθνικός ειρηνικός χαρακτήρας.

Αλλά και στα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Ευρώπης με θέμα «Παιδεία, Νεολαία, Πολιτισμός και Αθλητισμός» (Council of European Union, 2016) σχετικά με την προώθηση νέων προσεγγίσεων όσον αφορά τις κοινωνικό-μορφωτικές δραστηριότητες για τους νέους, το Συμβούλιο ενέκρινε δράσεις σχετικά με την αθλητική διπλωματία, δηλαδή τη χρήση του αθλητισμού ως μέσου επιρροής στις διπλωματικές, διαπολιτισμικές, κοινωνικές, οικονομικές και πολιτικές σχέσεις. Οι δράσεις αυτές βοηθούν τους νέους να αναπτύξουν ικανότητες, δεξιότητες και θετική νοοτροπία. Στα συμπεράσματα, τα κράτη μέλη καλούνται να διερευνήσουν πώς μπορούν να εκμεταλλευτούν καλύτερα σε εθνικό επίπεδο τις δυνατότητες που προσφέρει ο αθλητισμός, ιδίως μέσω της εκπαίδευσης και της αξιοποίησης διάσημων αθλητών ως αγγελιαφόρων για την προώθηση θετικών αθλητικών και ευρωπαϊκών αξιών.

Στην Πράσινη Βίβλο (European Commission, Green Paper, 2005) με θέμα “Προώθηση της υγιεινής διατροφής και της σωματικής άσκησης: μια ευρωπαϊκή διάσταση για την πρόληψη του υπερβολικού βάρους, της παχυσαρκίας και των χρόνιων παθήσεων” ενισχύεται ο διάλογος σε επίπεδο Ε.Ε για την καταπολέμηση της παχυσαρκίας και την προώθηση της σωματικής άσκησης. Με δεδομένο ότι σήμερα στις χώρες της ΕΕ, ένα ποσοστό έως και 27% των ανδρών και 38% των γυναικών, εκ των οποίων άνω των 3 εκατομμυρίων παιδιών, πάσχουν από παχυσαρκία, ο στρατηγικός σχεδιασμός και οι ρυθμίσεις της Ευρωπαϊκής πολιτικής για τη άθληση των πολιτών είναι περισσότερο αναγκαίες από ποτέ. Σύμφωνα με την Πράσινη Βίβλο, η πρόληψη του υπερβολικού βάρους και της παχυσαρκίας απαιτεί μία ολοκληρωμένη προσέγγιση για την ενθάρρυνση της υγείας, μία προσέγγιση που συνδυάζει εκπαίδευση και σωματική άσκηση στην καθημερινή ρουτίνα ειδικά για τα παιδιά και τους νέους αφού οι σημαντικές επιλογές τρόπου ζωής που προκαθορίζουν τους κινδύνους για την υγεία των ενηλίκων πραγματοποιούνται κατά την παιδική ηλικία και την εφηβεία. Για το λόγο αυτό οφείλουν οι εθνικές πολιτικές να συμβάλλουν στην προστασία της υγείας των παιδιών με την προώθηση υγιούς διατροφής και σωματικής άσκησης μέσα στα σχολικά περιβάλλοντα. Τονίζονται μάλιστα οι κοινωνικοοικονομικές ανισότητες όπως κοινωνική θέση, εισόδημα, εκπαίδευση οι οποίοι αποτελούν καθοριστικούς παράγοντες για τη διατροφή και τη σωματική άσκηση.

Η Λευκή Βίβλος (European Commission, White Paper on Sports, 2007), για μια Ευρωπαϊκή Στρατηγική σε Θέματα Υγείας που έχουν σχέση με τη Διατροφή, το Υπερβολικό Βάρος και την Παχυσαρκία, αποτελεί ίσως την πιο ολοκληρωμένη προσπάθεια ανάληψης δράσης για τον Ευρωπαϊκό Αθλητισμό. Η Επιτροπή «*θεωρεί ότι τα κράτη μέλη και η ΕΕ πρέπει να λάβουν προληπτικά μέτρα προκειμένου να αναστρέψουν τη μείωση των ποσοστών σωματικής άσκησης που παρατηρείται τις τελευταίες δεκαετίες*» και υπογραμμίζει τη σημασία της σωματικής άσκησης για την καταπολέμηση της παχυσαρκίας και των σχετιζόμενων με αυτήν ασθενειών. Η βίβλος εμπεριέχει στρατηγικές κατευθύνσεις και άξονες για τον ρόλο του Αθλητισμού κυρίως σε κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο. Είναι χαρακτηριστικό ότι κατά την περίοδο 2002-2006, εκδόθηκαν πέντε ψηφίσματα του Συμβουλίου που καλούσαν την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναλάβει δράση για την καταπολέμηση της παχυσαρκίας, όχι μόνο σε σχέση με τη διατροφή, αλλά και σε σχέση με τη σωματική άσκηση. Στη Λευκή Βίβλο επισημαίνεται ιδιαίτερα ο κοινωνικός, πολιτισμικός και εκπαιδευτικός χαρακτήρας του αθλητισμού και τη συμβολή του στην κοινωνική συνοχή και στη διαμόρφωση πιο συνεκτικών κοινωνιών (Μουρνιαδάκης, 2013). Μάλιστα στην βίβλο περιλαμβάνονται δύο σχετικά κεφάλαια σχετικά με την εκπαίδευση και την κοινωνική ένταξη αντίστοιχα, όπου ο Αθλητισμός αναγνωρίζεται ως ένα εξαιρετο εργαλείο για την κοινωνική ένταξη, την ενσωμάτωση ευάλωτων και μειονεκτούντων κοινωνικών ομάδων, για την ισότητα των φύλων και για την καταπολέμηση του ρατσισμού και της βίας.

Η βαρύνουσα σημασία που δίνει η ΕΕ στον αθλητισμό αποτυπώνεται και στο άρθρο 165 της Συνθήκης της Λισαβόνας (2007), κείμενο που αποτελεί τη βάση για την ανάπτυξη της Ευρωπαϊκής διάστασης του Αθλητισμού. Η Επιτροπή σκοπεύει να ενισχύσει την ευρωπαϊκή διάσταση του αθλητισμού σε στενή συνεργασία με τα κράτη μέλη, τις αθλητικές οργανώσεις, την κοινωνία των πολιτών και τους πολίτες. Στη συνθήκη δίνεται στην ΕΕ η εντολή να υποστηρίζει, να συντονίζει και να συμπληρώνει τις πολιτικές πρωτοβουλίες των κρατών μελών για τον αθλητισμό. Η Συνθήκη παρέχει ένα σημαντικό καταστατικό κείμενο σχετικά με τη δομή, λειτουργία, συντονισμό και υποστήριξη του Αθλητισμού στην ΕΕ. Στο άρθρο 165 γίνεται μνεία του Αθλητισμού ως ιδιαίτερου τομέα άσκησης πολιτικής και ορίζεται ότι «*η ΕΕ συμβάλλει στην προώθηση των ευρωπαϊκών επιδιώξεων στο χώρο του*

Αθλητισμού λαμβάνοντας υπόψη τον κοινωνικό και εκπαιδευτικό ρόλο του». Οι τομείς προτεραιότητας για δράση της ΕΕ κωδικοποιούνται στους άξονες (α) ανάπτυξη αθλητικού κινήματος με στόχο την προαγωγή της υγείας, (β) εκπαίδευση μέσω του αθλητισμού, (γ) ενθάρρυνση του εθελοντισμού μέσω του αθλητισμού και (δ) ανάπτυξη αθλητικών δραστηριοτήτων με στόχο την κοινωνική ένταξη. Επιπλέον προβλέπεται η άμεση χρηματοδότηση του Αθλητισμού μέσω προγραμμάτων κοινωνικής ένταξης, προώθησης της υγείας, καταπολέμησης της βίας και διαφθοράς, προώθησης χρηστής διακυβέρνησης, προστασίας ανηλίκων, εκπαίδευσης, εθελοντισμού κλπ.

Ένα εξίσου σημαντικό κείμενο για την άθληση των νέων αποτελούν οι Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη σχολική σωματική άσκηση (European Union, Physical Activity Guidelines, 2008). Η σχέση ανάμεσα στην εκπαίδευση και τη σωματική άσκηση έχει, σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή τρεις διαφορετικές πτυχές: σωματική αγωγή στο σχολείο, σωματική άσκηση στις τοπικές κοινότητες (π.χ. αθλητικά σωματεία) και εκπαίδευση και κατάρτιση των καθηγητών φυσικής αγωγής. Σύμφωνα με την Επιτροπή και την κατευθυντήρια γραμμή 1 *«οι νέοι σχολικής ηλικίας πρέπει να συμμετέχουν σε μέτρια ή εντατική καθημερινή σωματική άσκηση 60 λεπτών ή μεγαλύτερης διάρκειας σε μορφές που ενδείκνυνται για την ανάπτυξή τους σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων και παράλληλα δημιουργούν ευχαρίστηση και απόλαυση (EU Physical Activity Guidelines, 2008, σελ. 8-9)»*. Σε όλο αυτό το πλαίσιο ανάπτυξης του σχολικού αθλητισμού η Επιτροπή θεωρεί αναγκαία συνθήκη την ακαδημαϊκή αναβάθμιση των εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής και τα προγράμματα επιμόρφωσης τους (Κατευθυντήρια γραμμή 2). Για μια ολοκληρωμένη προσέγγιση της σχολικής άθλησης η Επιτροπή θεωρεί ότι τα συστήματα παρακολούθησης της υγείας σε εθνικό επίπεδο πρέπει να περιλαμβάνουν δεδομένα για τη σχολική άσκηση (Κατευθυντήρια γραμμή 14), τα οποία φυσικά πρέπει να έχουν αποδέκτες τους εκπαιδευτικούς φυσικής αγωγής ως καθ' ύλη αρμόδιους για την ανάπτυξη των παιδιών και των νέων (κατευθυντήρια γραμμή 21). Κρίνει δε απαραίτητο, τα κράτη μέλη της ΕΕ να εκπονούν προγράμματα σωματικής αγωγής σε όλο το φάσμα της εκπαίδευσης (παιδικούς σταθμούς, νηπιαγωγεία, σχολεία πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης καθώς και πανεπιστημιακά ιδρύματα (κατευθυντήρια

γραμμή 22). Η Επιτροπή «πιστεύει ότι τα κράτη μέλη και η ΕΕ οφείλουν να λάβουν προληπτικά μέτρα προκειμένου να αναστρέψουν τη μείωση των ποσοστών σωματικής άσκησης που παρατηρείται τις τελευταίες δεκαετίες».

Συμπερασματικά μέσα από την επισκόπηση κειμένων παγκόσμιων και ευρωπαϊκών θεσμών, διαμορφώνεται ξεκάθαρα η πεποίθηση ότι ο αθλητισμός δεν αποτελεί απλά άσκηση του σώματος, αλλά φαινόμενο που προάγει τις ανθρώπινες αξίες, αποτελώντας κυρίαρχο συστατικό της κοινωνικής πολιτιστικής, παιδευτικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής. Το αθλητικό κίνημα είναι στενά συνδεδεμένο με την ποιότητα ζωής των πολιτών και είναι σημαντικό τα κράτη μέλη της ΕΕ να καταρτίσουν εθνικά σχέδια στήριξης της σωματικής άσκησης, με στόχο να γίνουν κατανοητά τα οφέλη της άθλησης σε σχέση με την υγεία, την αλλαγή ανθυγιεινών συνηθειών και την υιοθέτηση ενός δραστήριου τρόπου ζωής. Τα μέλη κράτη της Ε.Ε οφείλουν να λάβουν όλα εκείνα τα αναγκαία μέτρα που τείνουν στην προστασία του αθλητισμού, να μεριμνούν για την αποτροπή κινδύνων που αλλοιώνουν το νόημα του και τις ηθικές αρχές, αλλά και να εξασφαλίζουν το δικαίωμα συμμετοχής κάθε πολίτη στην αθλητική δραστηριότητα και να μην την αναιρεί ούτε να την συρρικνώνει.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2ο

ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΣΥΝΔΕΟΝΤΑΙ ΜΕ ΤΟΝ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟ ΚΑΙ ΠΡΩΤΑΘΛΗΤΙΣΜΟ.

Σύμφωνα με την τελευταία αναφορά του Οργανισμού Οικονομικής Ανασυγκρότησης και Ανάπτυξης (OECD, 2015) η Ελλάδα κατέχει την πρώτη θέση παγκοσμίως στην παιδική παχυσαρκία, αφού το 44% των αγοριών και το 38% των κοριτσιών σχολικής ηλικίας είναι παχύσαρκα ή υπέρβαρα. Υψηλά επίσης ποσοστά παιδικής παχυσαρκίας συναντώνται στις χώρες της Μεσογείου. Ωστόσο, η μάλιστα της παχυσαρκίας, η υποκινητικότητα και η σωματική αδράνεια είναι προβλήματα που αφορούν ολόκληρη την Ευρώπη. Οι χώρες μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν αναπτύξει τα τελευταία χρόνια διάφορα προγράμματα με στόχο την δια βίου άσκηση για την Υγεία, αλλά και τις υπόλοιπες διαστάσεις της άθλησης όπως η διάδοση των Ολυμπιακών αξιών και η προαγωγή της κοινωνικής διάστασης του Αθλητισμού. Οι διατροφικές συνήθειες των παιδιών διαμορφώνονται σε μεγάλο βαθμό στη σχολική ηλικία κατά συνέπεια είναι σημαντικό να σχεδιάζονται στοχευμένες πολιτικές στα εκπαιδευτικά συστήματα των χωρών (Tambalisetal, 2010).

2.1 Ευρωπαϊκές Στρατηγικές για την Υγεία:

2.1.1 European Union Platform for Action, on Diet, Physical Activity and Health (2013) - Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Δράσης για τη Διατροφή, τη Σωματική Άσκηση και την Υγεία, (2013).

Στις Ευρωπαϊκές Στρατηγικές για την Υγεία εντάσσεται και η Ευρωπαϊκή Πλατφόρμα Δράσης για τη Διατροφή, τη Σωματική Άσκηση και την Υγεία, (2013) η οποία στοχεύει να εδραιώσει με τον τρόπο αυτό ένα κοινό φόρουμ δράσης όλων των ενδιαφερομένων συντελεστών που δραστηριοποιούνται σε ευρωπαϊκό επίπεδο και οι οποίοι είναι πρόθυμοι να αναλάβουν δεσμευτικές και επαληθεύσιμες υποχρεώσεις με σκοπό την ανασχεση και την ανατροπή των τωρινών τάσεων υπερβολικού βάρους και παχυσαρκίας. Στην πλατφόρμα δράσης μπορούν να συμμετέχουν ευρωπαϊκοί φορείς, όπως επιστημονικές και επαγγελματικές ενώσεις, μη κυβερνητικές οργανώσεις για τη δημόσια υγεία, οργανώσεις καταναλωτών κ.α με στόχο την υιοθέτηση ενός υγιεινού και δραστήριου τρόπου ζωής που θα

περιλαμβάνει (α) τη μείωση των κορεσμένων λιπαρών και trans-λιπαρών, την αύξηση της κατανάλωσης φρούτων και λαχανικών, την αύξηση της σωματικής άσκησης και την μείωση της καθιστικής ζωής, τον περιορισμό της έκθεση των παιδιών στις διαφημίσεις τροφίμων κλπ. Τα μέλη της πλατφόρμας ανταλλάσσουν τα προγράμματα δράσης τους, συζητούν για την πρόοδο όσον αφορά την επίτευξη των στόχων της δράσης τους, καθώς και για τους πόρους και την προσπάθεια που επενδύθηκαν. Βασικός σκοπός της πλατφόρμας είναι η προώθηση μέσω αυτορρύθμισης της ισορροπημένης διατροφής και ενός τρόπου ζωής με συστηματική σωματική άσκηση.

2.1.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ Healthy Eating and Physical Activity in Schools (HEPS)

Στην Ευρώπη παρατηρείται σημαντική διαφοροποίηση στις πολιτικές και στις δομές που ακολουθούνται μεταξύ των κρατών-μελών σε θέματα προαγωγής υγείας στο σχολικό περιβάλλον. Σε κάποιες χώρες αναπτύσσονται πολιτικές σε εθνικό επίπεδο, σε άλλες οι πρωτοβουλίες λαμβάνονται σε περιφερειακό ή/και σε τοπικό επίπεδο, ενώ αρκετές χώρες υιοθετούν ένα συνδυασμό στρατηγικών (Boonen and al., 2009). Για παράδειγμα η Σλοβενία εφαρμόζει ένα εθνικό πρόγραμμα για την προαγωγή της φυσικής δραστηριότητας με τίτλο “National Health Enhancing Physical Activity Programme”, ενώ στη Γερμανία κάθε αυτόνομη περιφέρεια καταρτίζει τη δική της εκπαιδευτική πολιτική και κατά συνέπεια, θέματα όπως η αγωγή υγείας και η φυσική δραστηριότητα διαφέρουν ανάλογα την περιφέρεια.

Το ευρωπαϊκό πρόγραμμα “Healthy Eating and Physical Activity in Schools - HEPS” (*Υγιεινή Διατροφή και Σωματική Άσκηση στα Σχολεία*) στοχεύει στο να βοηθήσει τα κράτη-μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης να διαμορφώσουν και να αναπτύξουν εθνικά σχέδια δράσης για την προώθηση της υγιεινής διατροφής και της φυσικής άσκησης στα σχολεία με ένα θετικό και βιώσιμο τρόπο (Boonen and al., 2009). Το πρόγραμμα HEPS, σε μια προσπάθεια ανάπτυξης κοινής ευρωπαϊκής πολιτικής σε θέματα προαγωγής της υγιεινής διατροφής και της φυσικής άσκησης στα σχολεία της Ευρώπης, σχεδίασε ένα πακέτο έξι (6) σχολικών εργαλείων το οποίο περιλαμβάνει:

- i. **Κατευθυντήριες οδηγίες HEPS:** πρόκειται για έναν οδηγό με κατευθυντήριες αρχές για την προαγωγή της υγιεινής διατροφής και της φυσικής άσκησης στα σχολεία ο οποίος απευθύνεται σε φορείς των μελών –κρατών που δραστηριοποιούνται σε εθνικό επίπεδο στην Ευρώπη.
- ii. **Οδηγός συνηγορίας HEPS:** εργαλείο που βοηθά, όσους δραστηριοποιούνται με τη διαμόρφωση της εθνικής σχολικής πολιτικής, στην υιοθέτηση πολιτικών προάσπισης της υγείας σε υψηλό επίπεδο,
- iii. **Κατάλογος για ποιοτική εκτίμηση HEPS:** αφορά σε ένα σύνολο ποιοτικών κριτηρίων για σχολικά προγράμματα για την προαγωγή της υγιεινής διατροφής και της φυσικής άσκησης.
- iv. **Εργαλείο για σχολεία HEPS:** εγχειρίδιο το οποίο βοηθά τα σχολεία να εισάγουν και να εφαρμόσουν ένα σχολικό πρόγραμμα για την προαγωγή της υγιεινής διατροφής και της φυσικής άσκησης.
- v. **Εργαλείο εκπαίδευσης εκπαιδευτικών HEPS:** αφορά στον οδηγό εκπαίδευσης εκπαιδευτικών για την προαγωγή της υγιεινής διατροφής και της φυσικής άσκησης στα σχολεία.
- vi. **Εργαλείο αξιολόγησης HEPS:** πρόκειται για εργαλείο αξιολόγησης της αποτελεσματικής εφαρμογής του πακέτου HEPS (Boonenetal., 2009 “HEPSGuidelines”).

Το πρόγραμμα HEPS έχει στόχο την ανάπτυξη, εφαρμογή, διάδοση και υποστήριξη αποτελεσματικών βιώσιμων σχολικών προγραμμάτων πάνω σε θέματα υγιεινής διατροφής και φυσικής άσκησης στα σχολεία της Ε.Ε. (Boonen and al. 2009). Πρόκειται για μια δομημένη προσέγγιση που στηρίζει τα κράτη μέλη της Ε.Ε στο σχεδιασμό εθνικών πολιτικών με προτεραιότητα τα θέματα υγιεινής διατροφής και φυσικής άσκησης και την προαγωγή της υγείας του σχολικού πληθυσμού.

Σύμφωνα με τους Boonen and al (2009) αρκετές Ευρωπαϊκές χώρεςέχουν αναπτύξει σχέδια δράσης και καλές πρακτικές. Στην Ουαλία για παράδειγμα λειτουργεί ήδη από το 1999 ένα δίκτυο υγιών σχολείων, το Welsh Network of Healthy School Schemes, στο οποίο συμμετέχουν ενεργά το 90% των σχολείων. Παράλληλη δράση αποτελεί το πρόγραμμα “Food and Fitness Implementation Plan” τα οποία δίνουν έμφαση τόσο στα είδη των τροφίμων που διατίθενται στα σχολεία,

στην αύξηση της κατανάλωσης φρούτων όσο και στην προαγωγή της άθλησης στο σχολικό περιβάλλον. Ανάλογο πρόγραμμα προώθησης της υγιεινής διατροφής και της άθλησης έχει εκπονήσει και η Ολλανδία. Το σχέδιο δράσης εντάσσει τη καθημερινή φυσική άσκηση και άθληση στα σχολεία μέσα από την αναβάθμιση των σχολικών αύλειων χώρων και τη δημιουργία ενός ελκυστικού προαυλίου, Παρόμοια δράση και παράδειγμα καλής πρακτικής αποτέλεσε για την Ελλάδα το πρόγραμμα «ΕΥΖΗΝ Εθνική Δράση Υγείας για τη Ζωή των Νέων», το οποίο αναπτύχθηκε σε όλα τα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης της χώρας. Το Πρόγραμμα καταγράφει και αξιολογεί διαχρονικά διάφορες παραμέτρους υγείας των μαθητών, (ρυθμό ανάπτυξης, διατροφικές συνήθειες, σωματική δραστηριότητα και επίπεδο της φυσικής τους κατάστασης. Ταυτόχρονα, το ΕΥΖΗΝ, μέσα από παράλληλες ενέργειες, παρέχει διαρκή συμβουλευτική ενημέρωση και εκπαίδευση σε μαθητές, γονείς και εκπαιδευτικούς. Σύμφωνα με τα διαθέσιμα στοιχεία του προγράμματος (<http://eyzhn.edu.gr>) κατά την διάρκεια της πενταετούς εφαρμογής της δράσης αξιολογήθηκαν 1.246.135 μαθητές/τριες ενώ 4.703 εκπαιδευτικοί συμμετείχαν στο πρόγραμμα διαδικτυακής τηλεεκπαίδευσης (e-learning) του ΕΥΖΗΝ.

2.1.3 Δράση EYES 2004: Ευρωπαϊκό έτος Εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού (European Year of Education through Sport).

Η δράση EYES (2004) αφορούσε σε πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Ένωσης να ανακηρύξει το έτος 2004 ως «Ευρωπαϊκό Έτος Εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού». Στόχος της δράσης ήταν να αυξηθεί η ενημέρωση στην κοινωνία των πολιτών σχετικά με τις δυνατότητες που προσφέρει ο αθλητισμός ως μέσο για την εκπαίδευση και την κοινωνική ένταξη. Το Ευρωπαϊκό Έτος Εκπαίδευσης μέσω του Αθλητισμού αποτέλεσε μια συνεκτική πρωτοβουλία που διέδωσε το μήνυμα στην πολυπολιτισμική ευρωπαϊκή κοινωνία της κοινωνικής ένταξης και συνοχής μέσω του Αθλητισμού και στη διάδοση των εκπαιδευτικών αξιών του Αθλητισμού (Commission of the European Communities, 2005). Η δράση έτυχε μεγάλης ανταπόκρισης αφού συμμετείχαν 25 κράτη μέλη της ΕΕ, γεγονός που επιβεβαίωσε και το τεράστιο ενδιαφέρον της ευρωπαϊκής κοινωνίας για τον ρόλο του Αθλητισμού στην ευρωπαϊκή κοινωνία. Εντυπωσιακός υπήρξε και ο αριθμός αιτήσεων (1643 αιτήσεις) που υποβλήθηκαν στο πλαίσιο της πρόσκλησης υποβολής

προτάσεων. Τελικά 167 σχέδια δράσης έλαβαν χρηματοδότηση και αυτά περιελάμβαναν κινητικότητα των μαθητών και ανταλλαγές μέσω αθλητικών δραστηριοτήτων, προώθηση εθελοντικών δραστηριοτήτων, κοινωνική ένταξη μειονεκτουσών ομάδων κλπ. Ο κύριος αντίκτυπος της δράσης ήταν η κατανόηση και η αναγνώριση της συμβολής του Αθλητισμού στην παιδεία των νέων της Ευρώπης και η ανάδειξη των εκπαιδευτικών αξιών του Αθλητισμού.

2.1.4 Πρόγραμμα Kids Athletics (International Association of Athletics Federation)

Το 2001 η Παγκόσμια Ομοσπονδία Κλασικού Αθλητισμού (*International Association of Athletics Federation – IAAF*), σε μια προσπάθεια να δημιουργήσει μια παγκόσμια πολιτική κλασικού αθλητισμού για νέους σχολικής ηλικίας σχεδίασε, οργάνωσε και ανέπτυξε μία μορφή αγώνων στίβου η οποία αποτελούσε μια ξεκάθαρη απομάκρυνση από το μοντέλο του ενήλικου στίβου μέσα από αγωνιστικές δραστηριότητες ομαδικού χαρακτήρα σε μορφή παιχνιδιού (Gozzol, Simonhamed, & Elhebil, 2006). Η δράση αφορούσε στη γνωριμία των μαθητών/τριών με τα αγωνίσματα του κλασικού αθλητισμού και στην εκμάθηση τους μέσα από τις αρχές της θεωρίας της παιγνιώδους προσέγγισης, μέθοδος που προτείνεται ειδικά στην εκμάθηση των αγωνισμάτων του στίβου (American Sport Education Program, 2008). Το πρόγραμμα στόχευε στο να καταστήσει τον στίβο ως το πιο δημοφιλές ατομικό άθλημα στα σχολεία σε όλο τον κόσμο και να προσφέρει στα παιδιά έναν ελκυστικό, συναρπαστικό και διδακτικό κλασικό αθλητισμό. Βασικοί στόχοι ήταν η προαγωγή της υγείας, η κοινωνική αλληλεπίδραση και ο χαρακτήρας περιπέτειας. Οι προσαρμοσμένες στις ανάγκες των παιδιών δραστηριότητες, οι ευκαιρίες συμμετοχής μεγάλου αριθμού παιδιών ταυτόχρονα, οι μικτές ομάδες αλλά και ο περιπετειώδης χαρακτήρας των αγωνισμάτων, εξασφάλιζαν τις παιδαγωγικές αρχές των ίσων ευκαιριών για συμμετοχή, της ισότητας των φύλων και της ευχαρίστησης (Gozzol, Locatelli, Massin, & Wangenmann, 2002).

Το πρόγραμμα έτυχε ευρείας αποδοχής από πολλά κράτη και εκπαιδευτικά συστήματα ενώ στην Ελλάδα ξεκίνησε να υλοποιείται από το σχολικό έτος 2014-2015 με πρωτοβουλία της Ελληνικής Ολυμπιακής Ακαδημίας (ΕΟΑ) και του Διεθνούς Κέντρου Ολυμπιακής Εκεχειρία, σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας και τον

ΣΕΓΑΣ με τίτλο “Kids' Athletics - Αγαπώ τον Αθλητισμό”. Οι δράση συνεχίστηκε και τα επόμενα χρόνια αλλά δυστυχώς τη σχολική χρονιά που διανύουμε (2018-2019) το πρόγραμμα φαίνεται να υπολειτουργεί. Ωστόσο η αποτελεσματικότητα του προγράμματος αξιολογήθηκε στο ελληνικό σχολικό περιβάλλον (Μπλάτσης και συν. 2015) και η μελέτη έδειξε ότι εφαρμόζοντας τις αρχές της θεωρίας της παιγνιώδους προσέγγισης και τα τροποποιημένα παιχνίδια στο μάθημα της φυσικής αγωγής ενισχύονται οι αυτό-καθορισμένες μορφές παρακίνησης στο μάθημα της γυμναστικής, καθώς αυξάνεται το ενδιαφέρον και η ικανοποίηση των παιδιών από τη συμμετοχή στο μάθημα, ενώ ταυτόχρονα το Kids Athletics συμβάλλει στη βελτίωση των παραμέτρων της σωματικής τους απόδοσης.

2.1.5 Ευρωπαϊκό Πρόγραμμα Erasmus + για τον Αθλητισμό.

Το πρόγραμμα Erasmus+ (2014-2020) αποτελεί το επίσημο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Εκπαίδευση, την Κατάρτιση, τη Νέα Γενιά και για πρώτη φορά και για τον Αθλητισμό. Στοχεύει στη βελτίωση των δεξιοτήτων και της απασχολησιμότητας, καθώς και στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης, κατάρτισης και νεολαίας. Ειδικά για την ενότητα του Αθλητισμού το πρόγραμμα Erasmus+ συμβάλλει στην ανάπτυξη της ευρωπαϊκής διάστασης του αθλητισμού, με έμφαση στον μαζικό/ερασιτεχνικό αθλητισμό (*grass roots sport*) και στην αύξηση της συνεργασίας των αθλητικών οργανισμών.

Το πρόγραμμα παρέχει στήριξη σε συμπράξεις συνεργασίας, που αφορούν (α) στην ακεραιότητα του αθλητισμού (φαρμακοδιέγερση, καταπολέμηση των «στημένων» αγώνων, βία, ρατσισμός), (β) στην κοινωνική ένταξη και στην παροχή ίσων ευκαιριών για συμμετοχή στη άθληση και (γ) στην υποστήριξη της διπλής σταδιοδρομίας των αθλητών (*dual career of athletes*). Το πρόγραμμα έχει επίσης στόχο να υποστηρίξει ευρωπαϊκές αθλητικές διοργανώσεις (πχ Ευρωπαϊκή Εβδομάδα Αθλητισμού) μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα καθώς και διοργανώσεις δραστηριοτήτων κατάρτισης των αθλητών (EACEA, 2018). Οι επιλέξιμες δράσεις που μπορούν να υλοποιηθούν στο πλαίσιο των συμπράξεων συνεργασίας αφορούν ένα ευρύ πεδίο που μπορεί να περιλαμβάνει από την προώθηση παραδοσιακών αθλημάτων και παιχνιδιών στο σχολικό περιβάλλον, την πραγματοποίηση πανευρωπαϊκών αθλητικών εκδηλώσεων που διοργανώνονται σε μία χώρα του

προγράμματος, την στήριξη της κινητικότητας των προπονητών, εθελοντών, διαχειριστών και προσωπικού μη κερδοσκοπικών αθλητικών οργανισμών έως την προστασία των αθλητών, κυρίως των νεότερων από κινδύνους για την υγεία και την ασφάλειά τους με τη βελτίωση των συνθηκών της άθλησης και των αγώνων (EACEA, 2018).

2.1.6 EU Guidelines on Dual Career of Athletes (Διπλή Σταδιοδρομία Αθλητών)

Μια άλλη σημαντική δράση της Ευρωπαϊκής Στρατηγικής Πολιτικής 2020 (Europe 2020 Strategy) είναι η προώθηση της Διπλής Σταδιοδρομίας Αθλητών-τριών (Dual Career of Athletes), η οποία αποσκοπεί (α) στην πρόληψη διαρροής των μαθητών-φοιτητών που ασχολούνται με τον αθλητισμό από το εκπαιδευτικό σύστημα, (β) στην επίτευξη υψηλών δεικτών απασχολησιμότητας για τους εν ενεργεία και παλαιούς αθλητές, και (γ) στη διατήρηση περισσότερων αθλητών ενεργών στο αθλητικό σύστημα. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ενθαρρύνει τα Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα να σχεδιάσουν εκπαιδευτικά προγράμματα και ειδικά προσαρμοσμένους ακαδημαϊκούς κύκλους εξ' αποστάσεως μαθημάτων για εν ενεργεία και παλαιούς αθλητές με στόχο την ομαλή ένταξη τους στην αγορά εργασίας (Commission of the European Communities, 2007). Η Ευρωπαϊκή Ένωση, εκτιμώντας το γεγονός ότι αρκετοί αθλητές δεν είναι κατάλληλα προετοιμασμένοι για την ζωή τους μετά το πέρας της αθλητικής τους καριέρας, αποσκοπεί ουσιαστικά στην διαφύλαξη των ισορροπιών ανάμεσα στην αθλητική προπόνηση, την εκπαίδευση και την αγορά εργασίας μετά την διακοπή της άθλησης. Έτσι στους αθλητές παρέχονται ειδικά προγράμματα ώστε να έχουν μια δεύτερη επιτυχημένη καριέρα ως προπονητές, διοικητικά στελέχη σε αθλητικούς οργανισμούς ή και ως επιχειρηματίες σε συναφή με τον αθλητισμό αντικείμενο. Στην Ελλάδα για παράδειγμα αναπτύχθηκαν τέτοιες υποστηρικτικές δομές και λειτουργεί δωρεάν πρόγραμμα εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης σε δύο βασικές κατευθύνσεις, την επιχειρηματικότητα και τις αθλητικές επιστήμες. Το πρόγραμμα για την επιχειρηματικότητα παρέχει στους έλληνες αθλητές μαθήματα μάρκετινγκ και management αθλητικών οργανισμών, δημιουργία και διοίκηση αθλητικών επιχειρήσεων, θέματα οικονομικού & επιχειρησιακού προγραμματισμού, νέες τεχνολογίες, επιχειρηματικότητα και καινοτομία σε περιβάλλον οικονομικής κρίσης,

επικοινωνία, εργατική νομοθεσία κλπ. Το αντίστοιχο πρόγραμμα για τις αθλητικές επιστήμες προσφέρει μαθήματα προπονητικής, εργοφυσιολογίας, εργομετρίας, αθλητικής ψυχολογίας, διδακτική αθλητικών δραστηριοτήτων, αθλητικής Παιδαγωγικής για μια πετυχημένη προπονητική καριέρα.

2.2 Ελληνικά Καινοτόμα Προγράμματα στη Φυσική Αγωγή.

2.2.1 Πρόγραμμα «Ολυμπιακή Παιδεία»

Η ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων το 2004 από την Ελλάδα στάθηκε η αφορμή για την υλοποίηση μιας παγκόσμιας καινοτομίας με πρωτοπόρο τη χώρα μας, η οποία αφορά στο Πρόγραμμα της Ολυμπιακής Παιδείας (*Olympic Education*). Πρόκειται για μια ενδιαφέρουσα προοπτική που ενισχύει την Κοινωνική διάσταση του Αθλητισμού και μάλιστα μέσα στο σχολικό περιβάλλον. Το Πρόγραμμα εφαρμόστηκε για πρώτη φορά πιλοτικά το σχολικό έτος 1998-1999 σε 30 σχολικές μονάδες της επικράτειας. Στη συνέχεια υπήρξε η διεύρυνση της πιλοτικής εφαρμογής σε 400 σχολεία, ενώ στις επόμενες πέντε σχολικές χρονιές εξαπλώθηκε ραγδαία στο σύνολο των δημόσιων και ιδιωτικών σχολείων της χώρας. Σκοπός του προγράμματος ήταν η κοινωνική αγωγή των νέων, η κατανόηση θεμάτων που σχετίζονται με την ηθική στον αθλητισμό, την κατανόηση οικουμενικών αξιών, την ενίσχυση του εθελοντισμού.

Σύμφωνα με τους Κιουμουρτζόγλου, Θεοδωράκη, Αυγερινό, Κέλλη, Παπαχαρίση, & Χασάνδρα, (2001), «ως Ολυμπιακή Παιδεία νοείται η μορφωτική διαδικασία που αποσκοπεί στην αγωγή των νέων σύμφωνα με τις Ολυμπιακές αξίες, λαμβάνοντας υπόψη τα στοιχεία του σύγχρονου πολιτισμού» (σελ. 13). Η Ολυμπιακή Εκπαίδευση προάγει οικουμενικές, διαχρονικές ηθικές αξίες, οι οποίες αναφέρονται στην ειρήνη, τη δικαιοσύνη, την ισότητα, την αξιοκρατία, το σεβασμό, την αμοιβαία κατανόηση, τη συμμετοχή, την ευγενή άμιλλα, τη συνεχή βελτίωση (Binder, 2001· Κιουμουρτζόγλου και συν, 2001 ·Muller, 2004). Επιπλέον, μελετά προβλήματα όπως ο ρατσισμός, η βία, η τρομοκρατία, η φτώχεια, τα αναβολικά, η εμπορευματοποίηση και ο γιγαντισμός των αγώνων, η ανεξέλεγκτη χορηγία, η πολιτικοποίηση κ.α. (Binder, 2001· Κιουμουρτζόγλου και συν, 2001· Muller, 2004). Σύμφωνα με τον Ολυμπιακό Καταστατικό Χάρτη (θεμελιώδη Αρχή 2) ο Ολυμπισμός συνιστά μια φιλοσοφία ζωής που προωθεί και συνδυάζει, σε αρμονικό σύνολο, τις

αρετές του σώματος, του πνεύματος και της ψυχής. Αρκετοί ερευνητές (Binder, 2001· Girginov&Parry, 2005 ·Muller, 2004· Πατσαντάρας, 2017β) υποστηρίζουν ότι η Ολυμπιακή Εκπαίδευση συνεισφέρει στην ποιότητα της σχολικής Φυσικής Αγωγής και προάγει την ολόπλευρη ανάπτυξη των παιδιών.

Η εφαρμογή του Προγράμματος αποτέλεσε καινοτομία τόσο για την ελληνική όσο και για τη διεθνή πραγματικότητα και επέδρασε σημαντικά στα εκπαιδευτικά συστήματα άλλων χωρών. Αποτέλεσε ίσως τη σοβαρότερη διεθνή προσφορά της Ελλάδας στο Ολυμπιακό κίνημα και στη διεθνή εκπαιδευτική κοινότητα Έτσι το 2004, (το οποίο χαρακτηρίστηκε στην Ευρώπη ως έτος εκπαίδευσης μέσω του αθλητισμού), υλοποιήθηκε και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Γαλλία, Ιταλία, Ολλανδία) με την ονομασία «Αθλητισμός, Σχολείο και Ολυμπιακά Ιδεώδη». Σήμερα, εξαιρετικές πρωτοβουλίες σε θέματα Ολυμπιακής Παιδείας έχουν αναπτύξει ο Καναδάς, οι Η.Π.Α., η Αυστραλία και η Ρωσία (Μάστορα, 2000) ενώ αντίστοιχα προγράμματα έχουν αναπτυχθεί σε Γερμανία, Ηνωμένο Βασίλειο, Σλοβακία, Τσεχία, Αυστρία, Σλοβενία κ. ά. (ΥΠΕΠΘ., 2003).

Το Πρόγραμμα Ολυμπιακής Παιδείας περιελάμβανε ένα σύνολο δράσεων που αφορούσαν σε γνώσεις, αθλητικές και κοινωνικές, δεξιότητες, αξίες, στάσεις και συμπεριφορές και αναδεικνύουν την μορφωτική και εκπαιδευτική αξία των Ολυμπιακών Αγώνων και του αθλητισμού. Η ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των μαθητών πάνω στις Ολυμπιακές αρχές και ιδανικά, μέσα από παιχνίδια, βιωματικές διδασκαλίες, αθλητικές δραστηριότητες, εμφύσησαν στους νέους την αξία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της αποδοχής της διαφορετικότητας, του σεβασμού, της φιλίας, της συνεργασίας, αναδεικνύοντας την τεράστια παιδαγωγική σημασία του μαθήματος της φυσικής αγωγής στην εκπαιδευτική διαδικασία (Κιουμουρτζόγλου και συν. 2001). Σύμφωνα με ερευνητές (Georgiadis, 2007 ·Πατσαντάρας, 2017β) ο αθλητισμός και η Ολυμπιακή Εκπαίδευση μπορούν να αποτελέσουν πυρήνα της εκπαιδευτικής διαδικασίας με στόχο οι νέοι να γίνουν ισορροπημένοι, ανεκτικοί, ειρηνικοί πολίτες, να κατανοήσουν, να αποδεχθούν και να αφομοιώσουν την ανθρωπιστική ηθική.

2.2.2 Πρόγραμμα «Καλλιπάτειρα»

Το πρόγραμμα "Καλλιπάτειρα" εφαρμόστηκε στα ελληνικά σχολεία ως συνέχεια του προγράμματος της Ολυμπιακής Παιδείας και υλοποιήθηκε το διάστημα 2006 - 2008. Στόχος του προγράμματος ήταν η προώθηση θεμάτων ισότητας στην κοινωνία και η ενίσχυση μιας δημοκρατικής, ανοικτής και ανεκτικής κοινωνίας (Θεοδωράκης και συν., 2008). Οι θεματικές ενότητες του προγράμματος αφορούσαν α) στα ανθρώπινα δικαιώματα (συμπεριλαμβανομένων και των δικαιωμάτων του παιδιού), β) την πολυπολιτισμικότητα, γ) την αντιμετώπιση του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, δ) την ισότητα των φύλων και ε) τις κοινωνικές ανισότητες και τον κοινωνικό αποκλεισμό.

Το πρόγραμμα υλοποιήθηκε στα πλαίσια του μαθήματος της φυσικής αγωγής και αναπτύχθηκε με βάση τις αρχές του Αθλητισμού, τις αξίες και τα ιδανικά του Ολυμπισμού. Μέσα από βιωματικές δραστηριότητες και την ενεργό εμπλοκή των μαθητών, το πρόγραμμα προσπάθησε να καταστήσει τη φυσική αγωγή μέσο προαγωγής της πολυπολιτισμικής ευαισθησίας, της αποδοχής της διαφορετικότητας της ευαισθητοποίησης απέναντι στις κοινωνικές ανισότητες (Θεοδωράκης και συν., 2008). Μέσα από τροποποιημένα προγράμματα άσκησης η δράση στόχευε στην ενίσχυση του δημοκρατικού και ανεκτικού χαρακτήρα που θα πρέπει να διέπει μια σύγχρονη κοινωνία, καθιστώντας τη φυσική αγωγή αποτελεσματικό διαπολιτισμικό μέσο. Οι δραστηριότητες διαρθρώθηκαν σε ενότητες όπως "διαφορετικότητα στην κίνηση", "αποκλεισμός στο παιχνίδι". "ίσα δικαιώματα στο παιχνίδι", "συμβίωση - ξενοφοβία - ρατσισμός και ανταγωνισμός" "ανθρώπινα δικαιώματα" κλπ όπως αυτές προτείνονται στο το βιβλίο του εκπαιδευτικού του προγράμματος (Θεοδωράκης και συν., 2008). Η φυσική αγωγή αποτελεί προνομιακό χώρο εμπλοκής για προγράμματα που προάγουν θέματα ισότητας στην κοινωνία, αφού σε αρκετές μελέτες η φυσική αγωγή έχει χρησιμοποιηθεί για προαγωγή της διαπολιτισμικής κατανόησης (Cherpyator-Thomson, 1994· Clemments & Kinzle 2002) την προώθηση αντιρατσιστικής αγωγής (Clemments & Kinzle 2002· Modley, 1995), την ενίσχυση της ισότητας των δύο φύλων (Coackley, 2003· Flintoff & Scraton, 2005), την ευαισθητοποίηση απέναντι στις κοινωνικές ανισότητες και τον κοινωνικό

αποκλεισμό (Barton, 1993; Καπρίνης & Λιάκος, 2015) ή στην ανάπτυξη της προσωπικής και κοινωνικής υπευθυνότητας (Helisson, 2003).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3ο

Ο ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΗ.

3.1 Ο Ρόλος του Αθλητισμού στην Εκπαίδευση βάσει του Ψηφίσματος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (13/11/2007).

Ένας άνθρωπος του αθλητισμού, ο Ούγγρος ευρωβουλευτής Pal Schmitt πρώην χρυσός Ολυμπιονίκης στην ξιφασκία (1968, 1972) και παγκόσμιος πρωταθλητής (1970, 1971) υπήρξε ο Εισηγητής της Αιτιολογικής Έκθεσης αναφορικά με τον «Ρόλο του Αθλητισμού στην Εκπαίδευση» η οποία οδήγησε και στο Ψήφισμα της 13ης Νοεμβρίου 2007 (European Parliament, 2007). Στο πολυσέλιδο ψήφισμα γίνεται μια εκτενής αναφορά για όλα τα θέματα που αφορούν στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό στην Εκπαίδευση. Η έκθεση είναι αφοπλιστική. Περιλαμβάνει όλες τις εκπαιδευτικές αξίες που περικλείονται στον αθλητισμό και καλεί τις χώρες μέλη να αναλάβουν δράσεις. Εξάλλου, τα σχολεία μπορούν να αναδειχθούν σε προνομιακό περιβάλλον για την προαγωγή της υγείας, για την προώθηση της σωματικής δραστηριότητας, για την ανάπτυξη θετικών στάσεων απέναντι στην άθληση, για αλλαγή των λανθασμένων διατροφικών συνηθειών και την εκπαίδευση των παιδιών στον υγιεινό τρόπο ζωής, (Doaketal, 2006· Steward, and al, 1999).

Τα βασικά προβλήματα που εντοπίζει η έκθεση για τη φυσική αγωγή και τον Αθλητισμό στην Ευρωπαϊκή Ένωση είναι:

- i. η υπάρχουσα δομή της σχολικής φυσικής αγωγής με τα ανταγωνιστικά παιχνίδια, ελάχιστα επιδρά στον τρόπο ζωής των μαθητών. Η σύγχρονη φυσική αγωγή πρέπει να στοχεύει στην δια βίου άσκηση για την υγεία, στην καταπολέμηση της παιδικής παχυσαρκίας και στην υιοθέτηση ενός ενεργού και υγιεινού τρόπου ζωής.
- ii. παρατηρείται ένας αυξανόμενος κίνδυνος περιθωριοποίησης της σωματικής άσκησης κατά τη διάρκεια της σχολικής ημέρας, καθώς ο διδακτικός χρόνος που αφιερώνεται στη φυσική αγωγή ολοένα και μειώνεται. Κατά συνέπεια, η επισήμως αναγνωρισμένη διάρκεια της ΦΑ στα σχολεία δεν ανταποκρίνεται στις επιστημονικές απαιτήσεις για βιολογικές προσαρμογές στο παιδί.

- iii. διαπιστώνεται υποχρηματοδότηση των αθλητικών εγκαταστάσεων, του αθλητικού εξοπλισμού και της συντήρησής του.
- iv. παρατηρείται το φαινόμενο η φυσική αγωγή σε αρκετά εκπαιδευτικά συστήματα να μην διδάσκεται από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς Φυσικής Αγωγής, αλλά από άτομα χωρίς την απαραίτητη επιστημονική συγκρότηση και κατάρτιση, με συνέπεια να υποβαθμίζεται η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης στον τομέα της φυσικής αγωγής.
- v. παρατηρείται ένα χάσμα και μια ασυνέχεια μεταξύ σχολικής φυσικής αγωγής και εξωσχολικών δραστηριοτήτων.
- vi. διαπιστώνονται χαμηλά ποσοστά συμμετοχής στη σχολική φυσική αγωγή σε μειονότητες, θρησκευτικές κοινότητες, παιδιά με αναπηρία για τα οποία πρόσβαση σε σχολικές και εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες δεν είναι εξασφαλισμένη, ενώ ταυτόχρονα παρατηρούνται ανισότητες και διακρίσεις στην συμμετοχή στη σωματική άσκηση με βάση το φύλο.

Τα παραπάνω προβλήματα αποτέλεσαν τη βάση των συστάσεων που προτείνει η Έκθεση στα μέλη κράτη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να αναβαθμισθεί ο ρόλος του αθλητισμού στην εκπαίδευση. Σύμφωνα με την έκθεση, το σχολείο είναι το ιδεώδες πλαίσιο για την προώθηση της σωματικής δραστηριότητας και της θετικής στάσης έναντι των τακτικών σωματικών δραστηριοτήτων. Κατά συνέπεια το καίριο ερώτημα δεν συνίσταται στο εάν η σωματική άσκηση στο σχολείο είναι χρήσιμη και επωφελής αλλά ποιες προϋποθέσεις είναι αναγκαίες προκειμένου η φυσική αγωγή να έχει ευεργετικά αποτελέσματα.

Αναφορικά με την υγεία και την ποιότητα ζωής, η Ευρωπαϊκή Ένωση λαμβάνοντας υπόψη ότι το υπερβολικό βάρος, η υπέρταση, ο διαβήτης και οι καρδιαγγειακές νόσοι, πλήττουν όλο και μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού της ΕΕ, και εκτιμώντας ότι η φυσική αγωγή είναι το μόνο σχολικό μάθημα που στόχο έχει να προετοιμάσει τα παιδιά για έναν υγιή τρόπο ζωής, καλεί τα κράτη μέλη να προωθήσουν τη σωματική δραστηριότητα στο σχολικό περιβάλλον, να ευαισθητοποιήσουν τους νέους προς τη δια βίου άσκηση για την υγεία, να πραγματοποιήσουν εκστρατείες τακτικής σωματικής δραστηριότητας και να υλοποιήσουν αλλαγές κατεύθυνσης στο μάθημα της φυσικής αγωγής.

Σχετικά με την κοινωνική λειτουργία του αθλητισμού, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο λαμβάνοντας υπόψη ότι η σχολική φυσική αγωγή και ο αθλητισμός είναι από τα κυριότερα μέσα κοινωνικής ενσωμάτωσης ευπαθών ομάδων και εργαλείο καταπολέμησης κάθε είδους διακρίσεων (εθνοτική, φυλετική, θρησκευτική, φύλου, σωματικής μειονεξίας) καλεί τα μέλη κράτη στον εκσυγχρονισμό των σχολικών αθλητικών προγραμμάτων στη βάση των Ολυμπιακών ιδεωδών και αξιών. Ενθαρρύνει την ανάπτυξη αθλητικών οργανώσεων και πρωτοβουλιών (Ολυμπιακοί Αγώνες Νέων) οι οποίοι ενισχύουν τον πολυπολιτισμικό διάλογο, την προσπάθεια κατά του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και της βίας. Καλεί τα κράτη μέλη να οικοδομήσουν μια φυσική αγωγή που θα εδραιώνει κοινωνικές αξίες όπως δικαιοσύνη, αλληλεγγύη, ανεκτικότητα, ευ αγωνίζεσθαι.

Την ίδια στιγμή όμως το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο παρατηρεί ότι το μάθημα της φυσικής αγωγής δεν είναι υποχρεωτικό σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα, ενώ ο διδακτικός χρόνος της φυσικής αγωγής μειώνεται στα σχολικά προγράμματα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Διαπιστώνει επίσης ότι συχνά διδάσκουν το μάθημα δάσκαλοι γενικής αγωγής χωρίς καμία επιστημονική κατάρτιση στον αθλητισμό. Παρατηρεί, τέλος μεγάλες διαφορές μεταξύ των κρατών μελών όσον αφορά την παροχή εγκαταστάσεων και εξοπλισμού. Έτσι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο καλεί τα κράτη μέλη όχι απλά να καταστήσουν τη φυσική αγωγή υποχρεωτικό μάθημα στο πρόγραμμα σπουδών αλλά να εξασφαλίσουν ως ελάχιστο αριθμό τρεις ώρες φυσικής αγωγής την εβδομάδα ενώ ενθαρρύνουν την επέκταση όσο το δυνατόν περισσότερο. Ζητά από τις εθνικές κυβερνήσεις η διδασκαλία του μαθήματος να γίνεται μόνο από ειδικευμένους καθηγητές φυσικής αγωγής και να τους εξασφαλίσουν διαρκή επαγγελματική επιμόρφωση. Ενθαρρύνει τα μέλη κράτη να εντάξουν τη φυσική αγωγή στην προσχολική ηλικία αλλά και να επενδύσουν σε ποιοτικές αθλητικές εγκαταστάσεις.

Η έκθεση καταλήγει ότι η φυσική αγωγή συνιστά ένα θεσμικό τομέα του σχολικού κύκλου που στοχεύει όχι μόνο με την ανάπτυξη των σωματικών δεξιοτήτων, αλλά με την προαγωγή της ατομικής και κοινωνικής υπευθυνότητας και την ανάπτυξη δεξιοτήτων ζωής. Μέσω του αθλητισμού οι νέοι ενστερνίζονται αξίες και δεξιότητες χρήσιμες σε άλλα πλαίσια της προσωπικής τους ζωής.

3.2 Συγκριτική καταγραφή της Φυσικής Αγωγής και του Σχολικού Αθλητισμού στην Ευρώπη: Κύριες Επισημάνσεις του Δικτύου ΕΥΡΥΔΙΚΗ

Το Δίκτυο Ευρυδίκη (*Network Eurydice*), το οποίο συγκροτείται από 36 χώρες, μελετά και παρέχει συγκριτικές πληροφορίες και αναλύσεις για τα εκπαιδευτικά συστήματα και τις ασκούμενες πολιτικές στην Ευρώπη. Ειδικά για τον τομέα του σχολικού αθλητισμού και της φυσικής δραστηριότητας και προκειμένου να καταστεί καλύτερα κατανοητή η θέση της Φυσικής Αγωγής στην Ευρώπη, το Δίκτυο Ευρυδίκη εκπόνησε το 2013 έκθεση με τίτλο Φυσική Αγωγή και Σχολικός Αθλητισμός στην Ευρώπη (*European Commission, EACEA, Eurydice "Physical Education and Sport at School in Europe", 2013*). Η έκθεση εξετάζει και μελετά τις μεταρρυθμίσεις και τις εθνικές στρατηγικές για την προώθηση της Φυσικής Αγωγής. Στόχος της έκθεσης είναι η χαρτογράφηση της σημερινής θέσης της Φυσικής Αγωγής και των αθλητικών δραστηριοτήτων στα σχολεία σε 30 ευρωπαϊκές χώρες (κάποιες χώρες όπως Ολλανδία, Ελβετία, Λουξεμβούργο κ.α δεν συμμετείχαν στο δίκτυο). Η έκθεση αποτελεί μια πρώτη προσπάθεια της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να εντοπίσει ζητήματα, πλεονέκτημα και αδυναμίες της Φυσικής Αγωγής στα σχολεία της Ευρώπης. Τα ευρήματα της μελέτης δύνανται να οδηγήσουν στην ενσωμάτωση πιο συγκεκριμένων δράσεων και μέτρων στον τομέα της φυσικής αγωγής και του αθλητισμού. Στην έκθεση παρέχονται πληροφορίες σχετικά με την υποχρεωτικότητα ή μη του μαθήματος, το πρόγραμμα σπουδών, το διδακτικό χρόνο και το μερίδιο που αφιερώνεται στη φυσική αγωγή σε σύγκριση με άλλα διδακτικά αντικείμενα, το διδακτικό προσωπικό.

Σύμφωνα με την μελέτη, όλες οι ευρωπαϊκές χώρες αναγνωρίζουν τη σημασία της φυσικής αγωγής στο σχολείο και την αναγκαιότητα ενίσχυσης της σωματικής άσκησης και του αθλητισμού ως ωφέλιμο τρόπο χρήσης του ελεύθερου χρόνου. Οι κύριοι στόχοι περιλαμβάνουν τη σωματική, προσωπική και κοινωνική ανάπτυξη των μαθητών μέσω της φυσικής αγωγής και την προώθηση ενός δραστήριου και υγιεινού τρόπου ζωής.

3.2.1 Εθνικοί Στόχοι και Στρατηγικές

Όλες οι χώρες καθορίζουν εθνικούς στόχους της φυσικής αγωγής στο σχολείο, οι οποίοι δεν περιορίζονται μόνο στη ανάπτυξη και βελτίωση των

σωματικών ικανοτήτων, αλλά εκτείνονται σε ένα πολύ ευρύτερο φάσμα δεξιοτήτων, (συναισθηματικών, κοινωνικών, γνωστικών κλπ). Εκτός του στόχου της καλής φυσικής κατάστασης, της ανάπτυξης κινητικών και αθλητικών δεξιοτήτων οι εθνικοί στόχοι των ευρωπαϊκών χωρών προσβλέπουν στην προσωπική ανάπτυξη των μαθητών (ισορροπημένες ψυχικές συμπεριφορές, αυτό-συναίσθημα, αυτοπεποίθηση και αυτοεκτίμηση), στην κοινωνική ανάπτυξη (μέσω απόκτησης «μαλακών δεξιοτήτων» όπως η καλή επικοινωνία και η εποικοδομητική συνεργασία με άλλους, το αίσθημα αλληλεγγύης, η κοινωνική αλληλεπίδραση, η ομαδική εργασία, το ομαδικό πνεύμα, το δίκαιο παιχνίδι και ο σεβασμός στους άλλους.

Ως προς τα μαθησιακά αποτελέσματα, τα οποία συχνά συμβαδίζουν με τους εθνικούς στόχους, αυτά συνίστανται στη δια βίου θετική στάση απέναντι στις σωματικές δραστηριότητες, στη γνώση σχετικά με την ασφαλή άθληση, στην προαγωγή γνώσεων σε διατροφικά θέματα με στόχο την πρόληψη της παχυσαρκίας, την αποτροπή από ανθυγιεινές κοινωνικές συνήθειες όπως κατανάλωση οινοπνεύματος, καπνού και ναρκωτικών, την ανάπτυξη της προσωπικής υγιεινής, τη σεξουαλική υγεία, την πρόληψη τραυματισμών κλπ. Ορισμένα μαθησιακά αποτελέσματα συνδέονται επίσης με άλλα μαθήματα εκτός από τη φυσική αγωγή. Σε χώρες όπως η Γερμανία, η Πορτογαλία, η Ελλάδα, το Ηνωμένο Βασίλειο και οι σκανδιναβικές χώρες, υπάρχει διατομεακό/διαθεματικό πρόγραμμα σπουδών. Έτσι, οι μαθητές έχουν τη δυνατότητα να συνδέσουν τη φυσική αγωγή με τις φυσικές και κοινωνικές επιστήμες και να διερευνήσουν ενδιαφέρουσες πρακτικές σχέσεις μεταξύ τους. Για παράδειγμα, οι σκανδιναβικές χώρες αναφέρουν ότι οι μαθητές μαθαίνουν πώς να χρησιμοποιούν χάρτες και άλλα μέσα και να προσανατολίζονται σε ένα φυσικό περιβάλλον. Στην Τσεχική Δημοκρατία, τη Γερμανία και τη Νορβηγία, η κυκλοφοριακή αγωγή, οι κανόνες για τους πεζούς και τους ποδηλάτες αποτελούν μέρος του προγράμματος σπουδών για τη φυσική αγωγή, όπως και οι πρώτες βοήθειες. Η Ελλάδα, η Τσεχική Δημοκρατία και η Πολωνία έχουν συνδέσει τη σχολική φυσική αγωγή με τα ολυμπιακά ιδεώδη και αξίες.

Οι εθνικές στρατηγικές και πρωτοβουλίες που σχετίζονται με τη φυσική αγωγή και τη σωματική δραστηριότητα στοχεύουν στην συνειδητοποίηση από την πλευρά των μαθητών της διαχρονικής κοινωνικής και εκπαιδευτικής αξίας της

σωματικής και αθλητικής δραστηριότητας. Βασικό μέλημα των ευρωπαϊκών χωρών είναι η ευαισθητοποίηση των νέων για την αξία της σωματικής άσκησης, η ανάπτυξη θετικών στάσεων απέναντι στις σωματικές δραστηριότητες και η παρακίνηση των νέων να συμμετάσχουν σε αυτούς καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του.

3.2.2 Υποχρεωτικότητα μαθήματος Φυσικής Αγωγής – Περιεχόμενο σπουδών.

Το διδακτικό αντικείμενο της Φυσικής Αγωγής περιλαμβάνεται ως υποχρεωτικό μάθημα σε όλα τα εθνικά αναλυτικά προγράμματα της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης των χωρών που συμμετέχουν στο Δίκτυο Ευρυδίκη. Το πρόγραμμα σπουδών της φυσικής αγωγής στην πλειονότητα των ευρωπαϊκών χωρών περιλαμβάνει βασικές κινητικές δραστηριότητες, π.χ. περπάτημα, τρέξιμο, άλματα, ρίψεις, και παιχνίδια στα αναλυτικά προγράμματα διδασκαλίας της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μετά τα παιχνίδια έρχονται η μύηση στην γυμναστική, τον κλασικό αθλητισμό και τον χορό. Σταδιακά, στις μεγαλύτερες τάξεις της πρωτοβάθμιας καθώς και στην δευτεροβάθμια εκπαίδευση τα αναλυτικά προγράμματα ενισχύονται με τις αθλοπαιδιές. Συχνά παίζουν ρόλο οι ιστορικές και πολιτιστικές παραδόσεις και κατά συνέπεια διδάσκονται αντικείμενα όπως παραδοσιακοί χοροί, κολύμβηση ή αθλήματα της τοπικής κουλτούρας κλπ. Κάποιες χώρες παραχωρούν στα σχολεία την αυτονομία να αποφασίζουν εάν αυτές οι δραστηριότητες θα είναι προαιρετικές ή υποχρεωτικές.

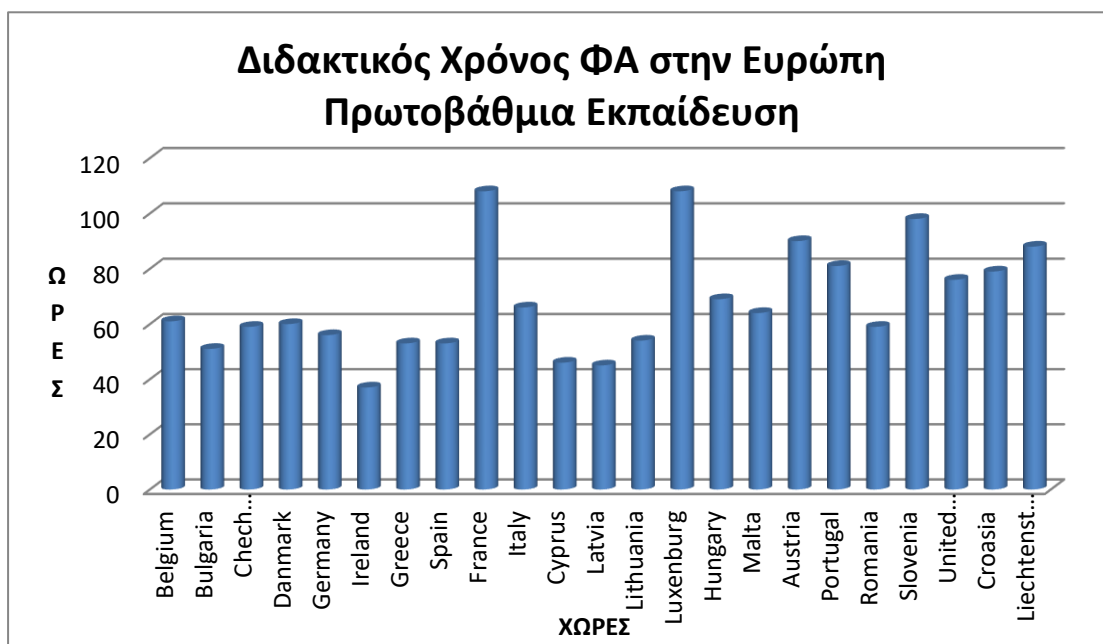
3.2.3 Διδακτικός χρόνος για τη Φυσική Αγωγή στα Προγράμματα Σπουδών

Ο καθορισμένος χρόνος διδασκαλίας για τη φυσική αγωγή διαφέρει σημαντικά από χώρα σε χώρα, ενώ ταυτόχρονα παρουσιάζονται σημαντικές αποκλίσεις ανάλογα με την εκπαιδευτική βαθμίδα. Επιπλέον, κάποιες χώρες καθορίζουν τις ελάχιστες διδακτικές ώρες για τη Φυσική Αγωγή σε κεντρικό επίπεδο, ενώ άλλες παρέχουν την ευχέρεια στα σχολεία να αποφασίσουν σχετικά.

Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση στις μισές χώρες της Ευρώπης, η φυσική αγωγή αντιπροσωπεύει περίπου το 9-10% του συνολικού διδακτικού χρόνου. Στην Ουγγαρία, Σλοβενία και Κροατία, το ποσοστό αυτό φθάνει το 15%, ενώ στην Ιρλανδία αντιστοιχεί μόνο στο 4%. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, στις περισσότερες χώρες το ποσοστό ελάχιστου χρόνου που διατίθεται για τη φυσική

αγωγή είναι γενικά 6-8% του συνολικού διδακτικού χρόνου. Η Γαλλία ξεχωρίζει με 14% του συνόλου των ωρών να διδάσκεται φυσική αγωγή, ενώ στην Ιρλανδία, την Ισπανία και τη Μάλτα το αντίστοιχο ποσοστό είναι μόνο 3-4%. Σύμφωνα με στοιχεία του σχολικού έτους 2011-2012 (European Commission, EACEA, Eurydice “Physical Education and Sport at School in Europe”, 2013) ο ελάχιστος μέσος διδακτικός χρόνος στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση κυμαινόταν μεταξύ 37 ωρών στην Ιρλανδία και 108 ωρών στη Γαλλία (πίνακας 1). Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ο χρόνος κυμαινόταν από 24 έως 35 ώρες στην Ισπανία, τη Μάλτα και την Ιρλανδία μέχρι 102 έως 108 ώρες στη Γαλλία και την Αυστρία.

Μια προσεκτική όμως μελέτη αποκαλύπτει ότι η αναλογία του διδακτικού χρόνου που αφιερώνεται στη φυσική αγωγή σε σχέση με άλλα διδακτικά αντικείμενα είναι σχετικά χαμηλή για τη σωματική άθληση των νέων, γεγονός που δηλώνει ότι αυτό το μάθημα είθισται να θεωρείται ήσσονος σημασίας. Για παράδειγμα ο συνολικός διδακτικός χρόνος της Φυσικής Αγωγής μετά βίας ισοδυναμεί με τον μισό χρόνο που καθορίζεται για τα μαθηματικά. Σε ορισμένες χώρες όπως η Κύπρος, η φυσική αγωγή αντιστοιχεί στο ένα έκτο έως το ένα πέμπτο του διδακτικού χρόνου σε σύγκριση με τη γλώσσα διδασκαλίας, και το ένα τρίτο με το μισό σε σύγκριση με μαθηματικά.

Πίνακας 1: Ετήσιος διδακτικός χρόνος Φυσικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, της Ευρώπης, σχολικό έτος 2011-2012. Πηγή: NetworkEurydice (2013) [προσαρμοσμένο].

3.2.4 Εκπαιδευτικές εξωσχολικές φυσικές και αθλητικές δραστηριότητες.

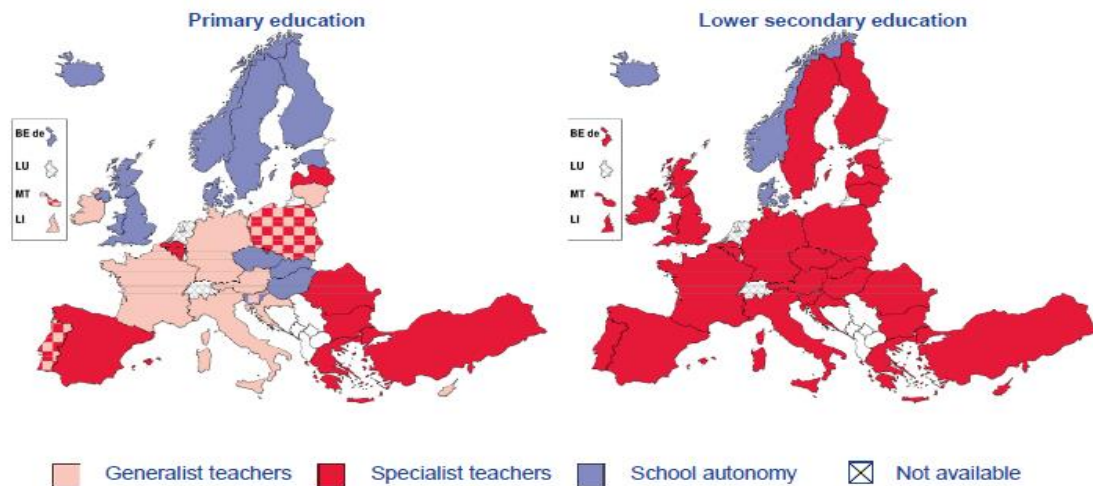
Ο σχεδιασμός φυσικών δραστηριοτήτων που προσφέρονται εκτός αναλυτικού προγράμματος και πέραν του σχολικού χρόνου π.χ. αγώνες ή δραστηριότητες σχετικές με την υγεία, στοχεύει να καταστήσει τις αθλητικές δραστηριότητες περισσότερο προσβάσιμες και ελκυστικές για τους νέους. Κύριος σκοπός τους είναι η διεύρυνση ή συμπλήρωση δραστηριοτήτων που πραγματοποιούνται στη διάρκεια του σχολείου. Οι εξωσχολικές φυσικές δραστηριότητες οργανώνονται σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό ή ακόμη και σχολικό επίπεδο. Στοχεύουν στην ενίσχυση της συνεργασίας, της επικοινωνίας και στην ανάπτυξη δεσμών μεταξύ των σχολείων της ευρύτερης κοινότητας. Θεωρούνται επίσης κατάλληλες για την επίλυση των προβλημάτων της σχολικής βίας και του εκφοβισμού και, γενικότερα, στη στήριξη της παγκόσμιας αξίας της ισότητας και της ειρήνης. Οι εξωσχολικές δραστηριότητες περιλαμβάνουν Ολυμπιάδες ή Ολυμπιακές ημέρες, αθλητικά φεστιβάλ ή ανταγωνιστικά πρωταθλήματα μεταξύ των νέων. Μια ενδιαφέρουσα αλλαγή στην έννοια των αθλητικών αγώνων αναφέρεται στην Ελλάδα και την Φινλανδία, οι οποίες υποστηρίζουν το συμμετοχικό και όχι ανταγωνιστικό χαρακτήρα. Και οι δύο χώρες εστιάζουν στο να παρακινήσουν τους μαθητές μέσα από την ικανοποίηση και απόλαυση της συμμετοχής στον αθλητισμό. Αρκετές χώρες υλοποιούν προγράμματα που συνδυάζουν την φυσική δραστηριότητα, τη δια βίου άσκηση για την Υγεία, την υγιεινή διατροφή (προγράμματα Pessoa στην Πορτογαλία, "HealthPromotiveSchools" στην Ισλανδία, "ΕΥ ΖΗΝ" στην Ελλάδα, "Die 4 besten 5" στην Αυστρία κλπ).

Ορισμένες δραστηριότητες αν και δεν περιλαμβάνονται στο επίσημο αναλυτικό πρόγραμμα πραγματοποιούνται ακόμα και στη διάρκεια της σχολικής ημέρας. Για παράδειγμα, σε πολλά σχολεία της Δανίας, οι μαθητές κάνουν «πρωινό τρέξιμο» προτού ξεκινήσουν το σχολείο. Άλλες χώρες χρησιμοποιούν εκτεταμένα σχολικά διαλείμματα για να συμπεριλάβουν φυσικές δραστηριότητες στην αυλή ή στο γυμναστήριο.

3.2.5 Διδάσκοντες μαθήματος Φυσικής Αγωγής.

Οι εκπαιδευτικοί διαδραματίζουν κυρίαρχο ρόλο στην υλοποίηση των εθνικών στόχων της φυσικής και αθλητικής εκπαίδευσης στο σχολείο. Ωστόσο η κατάσταση παρουσιάζεται συγκεχυμένη και περίπλοκη μεταξύ των Ευρωπαϊκών χωρών. Σε πολλές χώρες, όπου η εκπαιδευτική πολιτική δεν παράγεται σε κεντρικό επίπεδο, (πχ Ηνωμένο Βασίλειο) τα σχολεία είναι ελεύθερα να αποφασίσουν εάν θα απασχολούν γενικούς ή ειδικούς εκπαιδευτικούς για το σκοπό αυτό.

Συχνά η εκπαιδευτική βαθμίδα καθορίζει την απόφαση εάν το μάθημα της Φυσικής Αγωγής θα διδάσκεται από γενικό ή εξειδικευμένο εκπαιδευτικό. Στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση, η Φυσική Αγωγή διδάσκεται τόσο από γενικούς όσο και από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς, ενώ στην δευτεροβάθμια, η διδασκαλία του μαθήματος από εξειδικευμένους εκπαιδευτικούς αποτελεί τον κανόνα. Σε αρκετές Ευρωπαϊκές χώρες, τη διδασκαλία του μαθήματος της φυσικής αγωγής επιτρέπεται να την έχουν μόνο ειδικοί εκπαιδευτικοί φυσικής αγωγής. Αυτό ισχύει για το Βέλγιο, Βουλγαρία, Ελλάδα, Ισπανία, Λετονία, Πολωνία, Πορτογαλία και Ρουμανία. Ωστόσο σε μερικές από τις παραπάνω χώρες (Ελλάδα, Βέλγιο, Ρουμανία) δίνεται η δυνατότητα σε εξαιρετικές περιπτώσεις όπως ελλείψεις ειδικών εκπαιδευτικών, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση να διδάξουν το μάθημα εκπαιδευτικοί της δευτεροβάθμιας. Σε ορισμένες άλλες χώρες (Γερμανία, Ιρλανδία, Γαλλία, Ιταλία και Σλοβενία) η φυσική αγωγή διδάσκεται από γενικούς επιστήμονες που έχουν τυπικά προσόντα για να διδάξουν όλα (ή σχεδόν όλα) τα μαθήματα στο πρόγραμμα σπουδών, συμπεριλαμβανομένης της φυσικής αγωγής. Ωστόσο, στις χώρες όπου οι γενικοί επιστήμονες διδάσκουν τη φυσική αγωγή στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση αυτοί μπορεί να επικουρούνται από αθλητικό προπονητή ή σύμβουλο (Σχήμα 1).

Σχήμα 1: Διδάσκοντες μαθήματος Φυσικής Αγωγής στην πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, σχολικό έτος 2011-2012. Πηγή: Network Eurydice (2013).

3.3. Ο μαθητής ως αθλητής στο σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα

Ο αθλητισμός μπορεί να στηρίξει τη θετική ανάπτυξη των νέων, την καλύτερη ψυχοκοινωνική προσαρμογή, την βέλτιστη ακαδημαϊκή απόδοση και το μορφωτικό επίπεδο των μαθητών (Bradley, Keane, & Crawford, 2013· Holt, 2008). Ταυτόχρονη όμως προϋπόθεση είναι, το σχολικό περιβάλλον να παρέχει εκπαιδευτική υποστήριξη και αθλητική διευκόλυνση στους μαθητές/αθλητές, στην προσπάθεια εξισορρόπησης των ακαδημαϊκών και αθλητικών τους υποχρεώσεων (O'Neill, Calder & Hinz, 2017). Είναι εσφαλμένη η άποψη ότι οι μαθητές/αθλητές παρουσιάζουν μια συμπεριφορική αδιαφορία στις ακαδημαϊκές τους υποχρεώσεις (Watson & Kissinger, 2007). Από την πλευρά τους οι εκπαιδευτικοί μπορούν να υπηρετήσουν έναν κρίσιμο ρόλο στην υποστήριξη της ακαδημαϊκής ετοιμότητας των μαθητών, καλλιεργώντας κίνητρα, εμπνέοντας οράματα, προβάλλοντας εναλλακτικές υποστηρικτικές λύσεις (Bryan, Moore-Thomas, Day-Vines, & Holcomb-McCoy, 2011· McDonough, 2005).

Στην ελληνική βιβλιογραφία παρατηρείται τεράστιο κενό αναφορικά με τα προβλήματα που αντιμετωπίζει ο μαθητής/αθλητής και στην εξισορρόπηση της ακαδημαϊκής και αθλητικής του ζωής. Αντίθετα, στη διεθνή βιβλιογραφία το ερευνητικό ενδιαφέρον είναι έντονο. Ένα πρώτο στοιχείο που εξάγεται από τη μελέτη της βιβλιογραφίας είναι το γεγονός ότι δεν υπάρχει καμία εθνική προσέγγιση και στρατηγική που να παρέχει κατευθυντήριες γραμμές ως προς το τι και πώς θα

υποστηρίζει καλύτερα τους μαθητές στις ακαδημαϊκές και αθλητικές τους δεσμεύσεις (O'Neill and al, 2017). Συνήθως τα σχολεία με δική τους πρωτοβουλία αναπτύσσουν στρατηγικές και προγράμματα υποστήριξης μαθητών με υψηλές αθλητικές επιδόσεις. Ωστόσο, στην Ελλάδα η επικρατούσα άποψη θεωρεί ότι η εκπαίδευση πρέπει να έχει αυστηρό γνωσιοκεντρικό προσανατολισμό (Αυλωνίτου, 2003). Ο αθλητισμός δεν βρίσκεται στις προτεραιότητες του ελληνικού σχολείου και είναι διάχυτη η αντίληψη ότι ο πρωταθλητισμός και το σχολείο είναι δύο παράμετροι που δύσκολα μπορεί να διευθετηθούν. Όμως αντικειμενική σύγκρουση του αθλητισμού με την εκπαίδευση δεν υπάρχει. Υπάρχει όμως σύγκρουση με το εκπαιδευτικό περιβάλλον (Αυλωνίτου, 2003).

Αρκετές μελέτες έχουν αναφέρει τις κύριες πιέσεις που αντιμετωπίζουν οι αθλητές κατά τη διάρκεια της σχολικής τους φοίτησης (Lamb&Lane, 2013· O'Neill Allen & Calder, 2013). Προσδιορίζουν δε τα προβλήματα αυτά στο αυστηρό πρόγραμμα που πρέπει να ακολουθούν, στα τεράστια σωματικά και ψυχολογικά φορτία, στην επίμονη κόπωση, στις επιβαρύνσεις και την ελάχιστη ξεκούραση, τη διαχείριση του χρόνου και στις συχνές απουσίες (O'Neill and al, 2013). Από τη μια, λοιπόν, προσπαθούν να ανταποκριθούν με συνέπεια στις απαιτήσεις του μαθητικού τους ρόλου και στις ακαδημαϊκές υποχρεώσεις, από την άλλη, όμως, αποδέχονται την καθημερινή εξοντωτική διευθέτηση του χρόνου που απαιτεί ο αθλητισμός. (Lamb&Lane, 2013 ·O'Neill, Calder & Hinz, 2017). Όλα τα παραπάνω δυσκολεύουν αρκετά την εξισορρόπηση της ακαδημαϊκής και αθλητικής τους ζωής με συνέπεια οι μαθητές-αθλητές να έχουν ιδιαίτερη ανάγκη για ειδικές προσαρμογές των ακαδημαϊκών τους προγραμμάτων και υποστηρικτικών ενεργειών.

Οι εκπαιδευτικοί από την πλευρά τους αντιλαμβάνονται ότι είναι δύσκολο για τα παιδιά να διαχειρίζονται δύο πλήρες ωράρια εργασίας. Αναφέρουν ως κύρια προβλήματα ότι χάνουν αρκετές ώρες από το σχολείο και εστιάζουν στην εξισορρόπηση των ωραρίων, την κόπωση και τη διαχείριση του χρόνου (Knight & Harwood, 2015, O'Neill, Calder & Allen, 2015). Επιπλέον, θεωρούν ότι τα παιδιά αυτά εξαιτίας της συχνής απουσίας τους δυσκολεύονται να οικοδομήσουν ισχυρές συνδέσεις με το σχολείο και να αναπτύξουν θετικές διαπροσωπικές σχέσεις με τους συνομηλίκους (O'Neill and al, 2017). Ωστόσο εκπαιδευτικοί που δεν γνωρίζουν τις απαιτήσεις του υψηλού αθλητισμού παρουσιάζουν περιορισμένη συνειδητοποίηση

των ιδιαίτερων αναγκών του παιδιού, έχουν εξοντωτικές απαιτήσεις μη αντιλαμβανόμενοι θέματα κόπωσης και εξάντλησης και συχνά εδραιώνουν πιεστικές σχέσεις (Lamp & Lane, 2013· O'Neill, Calder & Allen, 2015).

Οι γονείς αναγνωρίζουν τα τεράστια σωματικά φορτία τα οποία προκαλούν συνεχή κόπωση και αντιλαμβάνονται πλήρως τη σημασία της διατροφής και του ύπνου στην ομαλή ανάπτυξη το παιδιού (Knight & Harwood, 2015, O'Neill, Calder & Allen, 2015). Επιπρόσθετα οι οικονομικές πιέσεις στην οικογένεια που ασκεί η εμπλοκή με τον πρωταθλητισμό, η απουσία του παιδιού από τις οικογενειακές δραστηριότητες και η μειωμένη κοινωνική ζωή αποτελούν άλλα σημαντικά ζητήματα που προσδιορίζουν οι γονείς (O'Neill and al., 2015). Ωστόσο ο υποστηρικτικός γονεϊκός ρόλος συμβάλλει καταλυτικά στη συμμετοχή των παιδιών σε εξωσχολικές αθλητικές δραστηριότητες και στην δέσμευση των παιδιών στον αθλητισμό (Harrisetal, 2015; Hines, Borders, Gonzalez, Villalba & Henderson, 2014· Huebern & Mancini, 2003). Ουσιαστικός επίσης είναι και ο ρόλος του εκπαιδευτικού φυσικής αγωγής/προπονητή, αφού η προπόνηση αποτελεί μια πολύπλοκη εκπαιδευτική διαδικασία που δομείται πάνω σε μια ουσιαστική παιδαγωγική σχέση του διδάσκοντα/προπονητή με τον μαθητή/αθλητή (Cushion, Armour & Jones, 2003 · Tinning, 2010).

Η υποστήριξη των μαθητών/αθλητών σε αρκετές χώρες (ΗΠΑ, Αυστραλία, Μεγάλη Βρετανία κλπ) λαμβάνει τη μορφή υποτροφιών για τα πανεπιστήμια (Chen-Hayesetal, 2011· O'Neill, Calder&Hinz, 2017). Σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα η υποστήριξη αναφέρεται σε ευέλικτα προγράμματα σπουδών, ιατρική υποστήριξη, συμβουλευτική σταδιοδρομίας (O'Neill and al., 2015). Αντίθετα, τα κίνητρα που δίνονται από την ελληνική πολιτεία για την αθλητική ανάπτυξη περιορίζονται μόνο στην προσαύξηση μορίων για εισαγωγή των διακεκριμένων αθλητών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Το ελληνικό αθλητικό οικοδόμημα δεν διαθέτει κάποιο άλλο σχέδιο θεσμικής υποστήριξης της αναπτυξιακής αθλητικής διαδικασίας και η κατάργηση αυτών των ελάχιστων κινήτρων θα δώσει τη χαριστική βολή στον ελληνικό αθλητισμό (Δασκαλάκης, 2013).

Έρευνα των O'Neill, Calder & Hinz (2017) στο αυστραλιανό εκπαιδευτικό σύστημα έδειξε ότι οι εκπαιδευτικοί κωδικοποιούν πέντε βασικούς τομείς/πεδία για την παροχή ειδικής στήριξης των αθλητών υψηλών επιδόσεων σε μια προσπάθεια

τα παιδιά αυτά να εξισορροπήσουν το σχολείο και τις αθλητικές τους δεσμεύσεις. Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας οι πέντε θεματικές κατηγορίες και οι αντίστοιχες υποστηρικτικές δράσεις είναι:

- i. **Σύνδεση με το σχολείο (*Connectedness to School*):** Η κάλυψη των μαθησιακών κενών εξαιτίας συχνών απουσιών των αθλητών για προπονήσεις και αγώνες, προϋποθέτει ανοιχτή επικοινωνία με τον ίδιο το μαθητή και το οικογενειακό του περιβάλλον. Οι λύσεις που εξευρέθηκαν αφορούσαν σε προγράμματα επικοινωνίας μέσω Skype, μεταφόρτωση μαθημάτων και διδακτικού υλικού σε πλατφόρμες (Blackboard, Schoology, Moodle κλπ). Επιπλέον υπάρχουν σχολεία που προσφέρουν σε μαθητές/αθλητές φορητούς υπολογιστές με σύνδεση στο διαδίκτυο για τις εργασίες τους και την ουσιαστική σύνδεση με το σχολικό περιβάλλον (O'Neill et al., 2014).
- ii. **Ευελιξία στην παροχή σχολικής φοίτησης (*Flexibility in Delivering Schooling*):** αφορά κυρίως στο μεταβλητό ρυθμό προόδου, στο ευέλικτο πρόγραμμα σπουδών, στη μείωση των σχολικών εργασιών και στις ευέλικτες προθεσμίες κατάθεσης εργασιών. Ωστόσο, η προσέγγιση αυτή συνοδεύεται από σχολικό έλεγχο καλής διαχείρισης του μαθητικού χρόνου.
- iii. **Διαχείριση χρόνου και ρύθμιση στόχων (*Time Management and Goal Setting*):** για την εξισορρόπηση των ακαδημαϊκών και αθλητικών δεσμεύσεων υπάρχει ο ετήσιος περιοδικός φάκελος καταγραφής προόδου, τα χρονοδιαγράμματα των βραχυπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων στόχων.
- iv. **Προσωπική φροντίδα (*Personal Care*):** Αφορά στην τοποθέτηση μέντορα – εκπαιδευτικού ως συνδετικό κρίκο με το σχολείο. Ο μέντορας συνομιλεί με το παιδί, το καθοδηγεί, το συμβουλεύει επιλύει προβλήματα και λειτουργεί ως πηγή φροντίδας και κατανόησης για τον μαθητή/αθλητή. Ο ειδικός αυτός σύμβουλος μπορεί να είναι για κάποια συγκεκριμένα θέματα και ένας παλαιότερος αθλητής και αυτό έχει θετικές επιρροές στους μαθητές.
- v. **Σεβασμός και Ενσυναίσθηση (*Respect and Empathy*):** Το σχολείο σέβεται την προσπάθεια του αθλητή, κατανοεί την κόπωση και την εξάντληση που απορρέει από τις αθλητικές υποχρεώσεις και ευαισθητοποιείται στις ανάγκες του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4ο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΕΙΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΓΙΑ ΤΟ ΘΕΣΜΟ ΤΗΣ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ.

4.1 Εκπαιδευτικές Πολιτικές και Μεταρρυθμίσεις στο Ελληνικό Εκπαιδευτικό Σύστημα για το θεσμό της Σχολικής Φυσικής Αγωγής

Στην παρούσα ενότητα επιχειρείται, με τη βοήθεια πρωτογενών πηγών και τη μελέτη του αρχαιακού υλικού (Νόμοι, Βασιλικά Διατάγματα, Προεδρικά Διατάγματα, Υπουργικές Αποφάσεις, Εγκύκλιοι κλπ) μια επισκόπηση της εξέλιξης του θεσμού της Φυσικής Αγωγής στην οποία καταγράφεται το πρόταγμα των εκπαιδευτικών πολιτικών και των επιχειρούμενων μεταρρυθμιστικών προσπαθειών στη χώρα μας. Με τη χρήση της ιστορικό-ερμηνευτικής μεθόδου κύριο ζητούμενο αποτελεί η κατανόηση και ερμηνεία των εκπαιδευτικών πολιτικών μέσα από τις εκάστοτε μεταρρυθμιστικές προσπάθειες.

Η πρώτη απόπειρα εισαγωγής της φυσικής αγωγής στα σχολικά αναλυτικά προγράμματα επιχειρείται με τα βασιλικά Διατάγματα του Όθωνα της 6^{ης} Φεβρουαρίου 1834 και 31^{ης} Δεκεμβρίου 1836, όπου θεσπίζεται η δίωρη διδασκαλία εβδομαδιαίως για το μάθημα της Γυμναστικής στα δημοτικά σχολεία. Παράλληλα, ιδρύεται στην πρωτεύουσα του νεοσύστατου ελληνικού κράτους το γυμναστήριο του Ναυπλίου με πρωταρχικό σκοπό την εκπαίδευση ειδικευμένων δασκάλων γυμναστικής. Ο Βαυαρός μονάρχης Όθων αλλά και η επιτροπή Αντιβασιλείας των επίσης Βαυαρών Armansperg, Maurer, Abel, και Heidecke, σαφώς επηρεασμένοι από το γερμανικό σύστημα σωματικής αγωγής υιοθετούν ένα στρατιωτικό γυμναστικό μοντέλο με βασικά συστατικά την στρατιωτική ετοιμότητα και τη σωματική πειθαρχία. Η πρώτη λοιπόν εισαγωγή και εδραίωση ενός γυμναστικού συστήματος στην Ελλάδα διαπνέεται από ένα μιλιταριστικό σύστημα αξιών που αντιλαμβάνεται και ορίζει τη φυσική αγωγή ως μηχανισμό πειθάρχησης με εμφανείς τις τάσεις στρατικοποίησης (Μαρτίδης, 1999; Παναγιωτόπουλος, 1992). Η στρατιωτική αντίληψη περί γυμναστικής συνεχίζεται και στην κυβέρνηση Βούλγαρη το 1862, όταν καθιερώνει τη φυσική αγωγή ως υποχρεωτικό μάθημα στη βασική εκπαίδευση (ΦΕΚ 19/8-12-1862) όπου τοποθετούνται ως διδάσκοντες, υπαξιωματικοί, ανθυπασπιστές και στρατιώτες του Πυροσβεστικού Λόχου. Η μιλιταριστική ιδεολογική προσέγγιση του αθλητισμού και της σχολικής γυμναστικής εμφανίζεται ως σύμβολο φυλετικής

υπεροχής στα ολοκληρωτικά καθεστώτα της εθνικοσοσιαλιστικής Γερμανίας, της φασιστικής Ιταλίας αλλά και του Μεταξικού καθεστώτος της 4^{ης} Αυγούστου του 1936. Το μεγάλο ενδιαφέρον για σωματική ανάπτυξη εδράζεται σε μια στέρεα ιδεολογική αφητηρία που θεωρεί ως ενδεδειγμένη μορφή της αγωγής των νέων, την επιβολή στρατιωτικού πνεύματος στην εκπαίδευση δια μέσω της γυμναστικής με έμφαση στην τάξη, την υπακοή, την πίστη στην αξία της πειθαρχίας, την σκληραγωγία και τη μαχητικότητα. Κατά συνέπεια η σωματική αγωγή καθίσταται απαραίτητο στάδιο προετοιμασίας και συνεχές συμπλήρωμα της στρατιωτικής εκπαίδευσης. Η οργάνωση της σχολικής φυσικής αγωγής νοείται ως προκαταρκτικό και συμπληρωματικό σκέλος της μιλιταριστικής εκπαίδευσης. Μεγάλη έμφαση δινόταν στην ακρίβεια του κινητικού συγχρονισμού των ομαδικών σχηματισμών, ενώ η γυμναστική και οι στρατιωτικές ασκήσεις συναποτελούσαν ένα ενιαίο εκπαιδευτικό σύμπλεγμα που κύριο στόχο είχε την εμπέδωση της πειθαρχίας. Σύμφωνα με τον Alter (1997) ο σωματικός εθνικισμός θεωρεί ότι η ηθική και σωματική κατάσταση του κράτους αποδεικνύεται από τη σωματική κατάσταση των υπηκόων του νοσηματοδοτώντας την αγωγή του σώματος με όρους φυλετικής καθαρότητας και ευγονικής.

Με την αλλαγή του 19ου αιώνα σηματοδοτείται μια εκ βάθρων αναθεώρηση και αναπλασιώση της φιλοσοφίας, της δομής και του περιεχομένου της φυσικής αγωγής. Οι Νόμοι με την γραμματαρίθμηση ΒΧΚΑ (10/7/1899) και ΓΥΛΗ (5/12/1909) συνιστούν μια ρηξικέλυθη μεταρρυθμιστική προσπάθεια αφού αντικαθίσταται το γερμανικό στρατιωτικό γυμναστικό σύστημα με το σύγχρονο, καινοτόμο και επιστημονικά τεκμηριωμένο σουηδικό μοντέλο του PehrHenrik Ling. Το νέο σύστημα εξυπηρετούσε απόλυτα τις ιδεολογικοπολιτικές, κοινωνικές και παιδαγωγικές ανάγκες της εποχής και ρίζωσε βαθιά στην ελληνική σχολική πραγματικότητα για δεκαετίες ολόκληρες. Ο εμπνευστής του Νόμου ΒΧΚΑ/1899, Αθ. Ευταξίας, στην εισηγητική του έκθεση, οριοθετεί το νέο ιδεολογικό πλαίσιο αναφοράς της ελληνικής γυμναστικής. Η αλλαγή αντανάκλα τη στροφή από το στρατιωτικά χρήσιμο σώμα στη σωματική άσκηση για αύξηση της βιολογικής απόδοσης με διατήρηση και βελτίωση της υγείας. Τοποθετεί ως πρότυπο παιδείας εκείνο της Αθηναϊκής Πολιτείας του Πλάτωνα, υπερτονίζει την παιδαγωγική διάσταση της σωματικής άσκησης των Ελλήνων και υπογραμμίζει τη σημασία που δίνουν οι επιστήμες της ιατρικής και παιδαγωγικής στη σωματική άσκηση. Η

γυμναστική εκπαιδευτική πολιτική της εποχής του Μεσοπολέμου ολοκληρώνεται, σύμφωνα με τον Γιάτση (2000) με τις προωθούμενες πολιτικές του Ι. Χρυσάφη που προέβλεπαν τη διεξαγωγή του μαθήματος τρεις φορές την εβδομάδα σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης αλλά και την ουσιαστική αναβάθμιση των γυμναστών με τη δημιουργία «Διδασκαλείου της Γυμναστικής» (Ν. 1406/1918), όσο και την αναβάθμιση αθλητικών εγκαταστάσεων σε σχολικά κτήρια. Ο Χρυσάφης υπήρξε ο βασικός εισηγητής του σουηδικού γυμναστικού συστήματος, το οποίο αν και ήταν αρκετά φορμαλιστικό, κατάφερε να απομακρύνει τα στρατιωτικά πρότυπα της Βαυαροκρατίας και της περιόδου της βασιλείας του Όθωνα.

Ουσιαστική όμως νοηματοδότηση της αγωγής του σώματος δίδεται το 1932, όταν τη θέση του «Διδασκαλείου της Γυμναστικής» παίρνει με νομοθετικό διάταγμα, η Γυμναστική Ακαδημία το πρώτο εκπαιδευτικό ίδρυμα με δικές του εγκαταστάσεις, για την εκπαίδευση του κατάλληλου διδακτικού προσωπικού. Έτσι η Ελλάδα δείχνει να ακολουθεί τις γενικές τάσεις της Ευρώπης, όπου χώρες όπως η Γαλλία ιδρύουν αυτόνομα Πανεπιστήμια Φυσικής Αγωγής (Gleyse, 2001) και αναπτύσσουν ένα παιδαγωγικό λόγο αγωγής του σώματος πέρα από τις διστακτικές αντιλήψεις σώματος – πνεύματος. Μεταξύ των δεκαετιών 1950-1970 εφαρμόζεται μια παραλλαγή του σουηδικού συστήματος, που ονομάστηκε Παιδαγωγική γυμναστική. Το μοντέλο διαφοροποιείται κυρίως ως προς την εκτέλεση των ασκήσεων αντικαθιστώντας τη στατικότητα του σουηδικού με τη συνεχή ροή της κίνησης και με έμφαση στη ρυθμικότητα. Η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση του 1964 με τον τότε πρωθυπουργό και υπουργό παιδείας Γεώργιο Παπανδρέου συνιστά έναν σημαντικό σταθμό για τη νεώτερη ιστορία της σχολικής φυσικής αγωγής αφού η τοποθέτηση του ειδικού εκπαιδευτικού συμβούλου Ίωνα Ιωαννίδη, στο νεοϊδρυθέν τότε Παιδαγωγικό Ινστιτούτο αλλάζει την ταυτότητα της ελληνικής φυσικής αγωγής.

Ωστόσο, ο περιορισμός του αρχαιοελληνικού όρου γυμναστική από το Σουηδικό σύστημα ασκήσεων οδήγησε στην αντικατάστασή του (Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 2008). Η κατάργηση του Σουηδικού μοντέλου Φυσικής Αγωγής, το οποίο είχε επικρατήσει από το 1909, έγινε το 1977. Εξάλλου ήδη από το 1975, στο Σύνταγμα της Ελλάδας, χρησιμοποιείται επίσημα ο όρος Φυσική Αγωγή αντί των μέχρι τώρα ορισμών «γυμναστική» και «σωματική αγωγή» (Παναγιωτόπουλος &

Αρσένος, 1999) εναρμονιζόμενο με τους διεθνείς όρους του Physical Education στη βάση των αντιλήψεων του Rousseau για την εκπαίδευση των νέων. Σημαντικό ρόλο έπαιξε τόσο το νέο πολιτικό κλίμα, που διαμορφώθηκε την εποχή εκείνη (Σεραφειμίδης, 2007) όσο και η κατάργηση της Εθνικής Ακαδημίας Σωματικής Αγωγής (Ε.Α.Σ.Α) και η αντικατάστασή της από τα Τμήματα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού (Τ.Ε.Φ.Α.Α) με το Νόμο – Πλαίσιο 1268/1982. Η νοηματοδότηση του όρου *Φυσική Αγωγή*, αντανακλά στις ολιστικές θεωρίες εκπαίδευσης για την ολόπλευρη, ισόρροπη και αρμονική ανάπτυξη του παιδιού και στην αναζήτηση της παράλληλης σωματικής, συναισθηματικής και πνευματικής βελτίωσης του παιδιού με στόχο την επίτευξη υψηλής ποιότητας ζωής. Κατά συνέπεια ο όρος *Φυσική Αγωγή* περιλαμβάνει όλες τις μορφές άσκησης, το σύνολο φυσικών και σωματικών δραστηριοτήτων με κοινωνικό, εκπαιδευτικό, ψυχαγωγικό και πολιτιστικό περιεχόμενο, δίνοντας ίσως για πρώτη φορά μια ενιαία φιλοσοφία στα Αναλυτικά Προγράμματα Φυσικής Αγωγής. Ωστόσο, πέρα από τα αναλυτικά προγράμματα, ο σημαντικότερος νεωτερισμός υπήρξε το 1987, όταν η διδασκαλία του μαθήματος ανατέθηκε σε πτυχιούχους εκπαιδευτικούς φυσικής αγωγής σε αντίθεση με την μέχρι τότε πρακτική να διδάσκεται το μάθημα από δασκάλους γενικών μαθημάτων. Η μεταρρύθμιση αυτή ολοκληρώθηκε το 1993 οπότε προωθήθηκε η σύσταση οργανικών στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση καθηγητών ειδικότητας φυσικής αγωγής.

Μία νέα νοηματοδότηση της αγωγής του σώματος επιχειρείται στην τελευταία αναθεώρηση του 2003 με τα νέα Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών (Α.Π.Σ) και το Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών (Δ.Ε.Π.Π.Σ) (Φ.Ε.Κ. 303/304, 2003). Στη σύνταξη των νέων ΑΠΣ προσετέθη το στοιχείο της διαθεματικότητας με στόχο να αποκτήσουν οι μαθητές/τριες μια σφαιρικότερη αντίληψη του κόσμου που τους περιβάλλει. Στη διαθεματική διδασκαλία, οι έννοιες προσεγγίζονται μέσω πολλών διαφορετικών γνωστικών αντικειμένων, κατά συνέπεια και της φυσικής αγωγής, προσφέροντας ολιστική αντίληψη της γνώσης. Το μάθημα της φυσικής αγωγής αποτελεί προνομιακό χώρο εμπλοκής για διαθεματικές προσεγγίσεις, αφού μπορεί να διαδραματίσει κυρίαρχο ρόλο για βιωματική μάθηση και ανάπτυξη δεξιοτήτων. Οι κινητικές εμπειρίες μπορούν να ενοποιηθούν με πολλά ακαδημαϊκά αντικείμενα του Αναλυτικού Προγράμματος,

έτσι ώστε υποστηρίζει ότι το παιδί να βελτιώσει όχι μόνο τη σωματο-κινησθητική νοημοσύνη αλλά και τη γλωσσική, τη λογικό-μαθηματική, τη διαπροσωπική κλπ. (Kahan, 1998· Kalyn, 2005) Πληθώρα ερευνών στην ελληνική βιβλιογραφία υποστηρίζει την άποψη ότι παρατηρείται βελτίωση ακαδημαϊκών γνώσεων σε άλλα γνωστικά αντικείμενα μέσω της φυσικής αγωγής στο πλαίσιο της διαθεματικότητας. Για παράδειγμα η φυσική αγωγή έχει ενοποιηθεί με έννοιες φυσικής (Γκοτζαρίδης και συν. 2006) ανάπτυξη μαθηματικών δεξιοτήτων (Καπρίνης και συν, 2009), με την προαγωγή γραπτού και προφορικού λόγου των νηπίων (Γώτη και συν 2006; Τσαπακίδου και συν, 2001), την γεωγραφία αλλά και με διδασκαλία δεξιοτήτων ζωής (Μυλώσης και Παπαϊωάννου (2005) τη διατροφική εκπαίδευση (Derietal, 2004) και τις Ολυμπιακές αξίες (Ζερβού και συν, 2004). Για την προώθηση και ανάπτυξη της νέας ιδεολογίας των Α.Π.Σ και Δ.Ε.Π.Σ συντάχθηκαν για πρώτη φορά βιβλία φυσικής αγωγής τόσο για τον μαθητή όσο και για τον εκπαιδευτικό.

Μια ακόμη σημαντική καινοτομία με στόχο την ανάδειξη των πολιτιστικών, ηθικών και παιδαγωγικών στοιχείων του Αθλητισμού ήταν η εισαγωγή των Προγραμμάτων «Ολυμπιακής Παιδείας» και «Καλλιπάτειρας», μεταξύ των ετών 1998-2008. Τα συγκεκριμένα προγράμματα αποτέλεσαν παγκόσμιες καινοτομίες, που αργότερα υιοθετήθηκαν και από άλλες χώρες. Στόχος τους η προβολή και προώθηση θεμάτων ισότητας, η αποδοχή της διαφορετικότητας, η ενίσχυση της πολυπολιτισμικότητας, η ευαισθητοποίηση των μαθητών απέναντι στις κοινωνικές ανισότητες και τον κοινωνικό αποκλεισμό. Η αναπλαισίωση του λόγου σώματος και η νέα νοηματοδότηση του παιδαγωγικού λόγου της σχολικής φυσικής αγωγής με τα Ολυμπιακά και Αθλητικά ιδεώδη ενίσχυσε την προστιθέμενη αξία του μαθήματος, το κατέστησε λιγότερο διχοτομημένο και χρήσιμο για τις μαθησιακές εμπειρίες των παιδιών.

Ένας ακόμη σημαντικός θεσμός στη σύγχρονη σχολική φυσική αγωγή και τον σχολικό αθλητισμό ήταν η δημιουργία το 1988/89 των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης (Τ.Α.Δ), στα πρότυπα των Αθλητικών Σχολείων της Ευρώπης. Στόχος του προγράμματος ήταν η αναγνώριση και η αντιμετώπιση του αθλητικού ταλέντου ως ένα χαρισματικό άτομο, ο συνδυασμός και η σύζευξη αθλητισμού και ακαδημαϊκής εκπαίδευσης αθλητών υψηλού αγωνιστικού επιπέδου και η διαρκής σύνδεση του σχολικού με τον εξωσχολικό αθλητισμό (Κέλλης και συν. 2006). Η

ανάγκη για μια ειδική αντιμετώπιση των νεαρών ταλαντούχων αθλητών έχει αναγνωριστεί σχεδόν από όλες τις χώρες (πρώην Σοβιετική Ένωση, πρώην Ανατολική Γερμανία, Φινλανδία, Σκωτία, Αυστραλία κ.ά). Στη χώρα μας η ιδέα προέκυψε από την υποψηφιότητα που έθεσε η Ελλάδα για την διεκδίκηση των Ολυμπιακών Αγώνων του 1996.

Συμπερασματικά, από την συνοπτική μελέτη των πηγών, φαίνεται ότι ιδεολογικοπολιτικοί παράγοντες και συχνά ξένες επιρροές επηρέασαν και διαμόρφωσαν την εξέλιξη της φυσικής αγωγής στη χώρα μας. Οι διάφορες ιδεολογικοπολιτικές αντιλήψεις επέφεραν μεταστροφές στον αξιακό προσανατολισμό της σχολικής άθλησης με αποτέλεσμα να μην υφίσταται ένα ενιαίο σύστημα Φυσικής Αγωγής αλλά να παρουσιάζεται μια εικόνα γεμάτη ασυνέχειες, υπαναχωρήσεις, ανατροπές, ματαιώσεις και ακυρώσεις που συχνά αναχαιτίζουν τη δυναμική της φυσικής αγωγής και την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού.

4.2 Νομοθετική επισκόπηση της Φυσικής Αγωγής και του Αθλητισμού για τους Νέους στο Ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα.

Η παρούσα ενότητα αποσκοπεί, υπό το πρίσμα του δικαίου και της νομικής αντιμετώπισής του, στη διερεύνηση σχετικά με το εάν ο αθλητισμός αποτελεί δικαίωμα, πώς το δικαίωμα αυτό εξασφαλίζεται νομικά, αν ικανοποιείται και σε ποιο βαθμό, ειδικά για τους νέους. Για την ερμηνεία των κανόνων δικαίου χρησιμοποιείται η μέθοδος *delegelata* η οποία διαφωτίζει την ανεύρεση του νοήματος των κανόνων δικαίου κι εξηγεί τη σκόπιμη βούληση του νομοθέτη (Παναγιωτόπουλος, 2006).

Ο αναθεωρητικός νομοθέτης του 1975, αναγνωρίζοντας και αποδεχόμενος τη θετικότατη κοινωνική επιρροή του αθλητισμού, τον ανήγαγε σε προστατευόμενο θεσμό ως κοινωνικό δικαίωμα και τον έθεσε υπό κρατική προστασία (Παναγιωτόπουλος, 1994). Έτσι, στο άρθρο 16 § 9 του Συντάγματος αναφέρεται χαρακτηριστικά ότι «*Ο Αθλητισμός τελεί υπό την προστασία και την ανώτατη εποπτεία του κράτους*». Η συνταγματική αυτή ρύθμιση συνιστά τη θεσμική εγγύηση του κράτους για ελεύθερη και απρόσκοπτη ανάπτυξη της αθλητικής δραστηριότητας. Εξάλλου ήδη από την αρχαιότητα η Φυσική Αγωγή και ο

Αθλητισμός τόσο σε αγωνιστικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο παιδαγωγικής διαδικασίας αποτελούσαν πάντοτε εδραιωμένο κοινωνικό θεσμό. Η αναγωγή βέβαια του αθλητισμού σε συνταγματικά προστατευόμενο θεσμό δεν αποτελεί ελληνική πρωτοτυπία, αλλά παρατηρείται και σε άλλα σύγχρονα Ευρωπαϊκά Συντάγματα. Για παράδειγμα, στο ισπανικό Σύνταγμα (άρθρο 43 § 3 Σύνταγμα του 1978) ο νομοθέτης ορίζει ότι *«οι δημόσιες εξουσίες στηρίζουν την υγιεινή αγωγή, τη φυσική αγωγή και τον αθλητισμό...»*. Ομοίως το Σύνταγμα της Πορτογαλίας (άρθρο 79 § 1 Σύνταγμα του 1979) *«αναγνωρίζει τη συμμετοχή των πολιτών στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό ως ατομικό δικαίωμα»* ενώ στην παρ. 2 του ίδιου άρθρου *«αναγνωρίζει ρητά την ευθύνη του κράτους για την ανάπτυξη, προαγωγή και διάδοση του Αθλητισμού και της Φυσικής Αγωγής»*.

Βασικά συνταγματικά δικαιώματα στον αθλητισμό θεμελιώνονται πάνω σε κυρίαρχες ανθρώπινες αξίες όπως η υγεία, η παιδεία, η ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας κλπ. Η προαγωγή του αθλητισμού εκ μέρους της Πολιτείας θεμελιώνεται στο άρθρο 21 § 3 του Συντάγματος για την προστασία της υγείας, με την οποία συνυφαίνεται στενά ο αθλητισμός ως κοινωνικό δικαίωμα. Σύμφωνα με τους Panagiotopoulos, Mournianakis, Alexandrakis, & Manarakis, (2010), η λειτουργία της δημόσιας υγείας και η προαγωγή της ποιότητας ζωής των πολιτών επιτελούνται κατεξοχήν μέσω της σωματικής δραστηριότητας, Εξάλλου είναι ιδιαίτερα εκτενής η βιβλιογραφία που μελετά τα οφέλη της άθλησης στην υγεία. Η σωματική δραστηριότητα συμβάλλει στην πρόληψη εμφάνισης στεφανιαίας νόσου (Twisk, and al., 2002), στην αποτροπή εμφραγμάτων (Ellekjaer, and al. 2000), στην προστασία από την υπέρταση (Williams, etal. 2002), στην προάσπιση από τον σακχαρώδη διαβήτη (Telama & Yang, 2000) και την παχυσαρκία (Twisk et al., 2002). Σημαντική επίσης είναι η συμβολή της άθλησης στην ψυχική υγεία αφού η αθλητική δράση αποτελεί την καλύτερη μη φαρμακευτική παρέμβαση στην αντιμετώπιση της κατάθλιψης (Wirfli and al, 2011) ενώ συνεισφέρει στην εκτόνωση στρεσογόνων παραγόντων (Berger & Tobar, 2007, Garyetal, 2010· Hassmén, and al, 2002 · Θεοδωράκης, 2010), με τις αγχολυτικές και αντικαταθλιπτικές ιδιότητες (Babyketal, 2000· Landers & Arent, 2007 · Salmon, 2000).

Ακόμη όμως και στο επίπεδο του πρωταθλητισμού η βούληση του νομοθέτη είναι σαφής. Ειδικά σήμερα που το αθλητικό φαινόμενο υπόκειται σε μια σειρά

απειλών, όπως η φαρμακοδιέγερση, από τις οποίες πρέπει να προστατεύονται ιδιαίτερα οι νέοι σε ηλικία αθλητές, μια σειρά από νόμους (2725/1999 και 3057/2002) περιέχουν διατάξεις που απαγορεύουν και ποινικοποιούν τη χορήγηση και χρήση του doping. Οι απαγορευμένες ουσίες είναι άδικες και επιζήμιες, στρέφονται κατά του ίδιου του αθλητισμού, αφού νοθεύουν τα αποτελέσματα και παράλληλα προσβάλλουν το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα της υγείας (άρθρο 5 Συντάγματος).

Επιπρόσθετα, η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός αποτελούν ουσιώδη διάσταση της παιδείας και κατά συνέπεια το δίκαιο προσδιορίζει την άθληση ως δραστηριότητα αγωγής και καλλιέργειας, ως μορφωτικό αγαθό που προάγει το ανθρώπινο ον, ως πολιτιστικό αγαθό διαμόρφωσης της προσωπικότητας. Στο άρθρο 16 § 2 του Συντάγματος αναφέρεται ρητά ότι *«στοιχείο της παιδείας, ως βασικής αποστολής του Κράτους, αποτελεί και η φυσική αγωγή και η αθλητική δραστηριότητα στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής διαδικασίας»*. Ταυτόχρονα, με το άρθρο 16 § 4 του Συντάγματος ανακηρύσσεται η παιδεία και κατά συνέπεια και η φυσική αγωγή, σε έννομο αγαθό, παρεχόμενο δωρεάν στους πολίτες, οι οποίοι μάλιστα δικαιούνται να απαιτήσουν ενισχύσεις από το Κράτος, ανάλογα με τις ανάγκες και τις ικανότητές τους. Ειδικά για τους νέους σχολικής ηλικίας η φυσική αγωγή αναδεικνύεται ως ένας από τους παιδαγωγικούς στόχους αφού αποτελεί σκοπό της παιδείας και βασικής αποστολής του κράτους, μέσω της οποίας επιτυγχάνεται η ολόπλευρη, ισόρροπη και αρμονική ανάπτυξη τους (άρθρο 16 § 2 του Συντάγματος). Μέσα απ' την εκπαιδευτική διαδικασία της φυσικής αγωγής οι νέοι αναπτύσσονται σωματικά, καλλιεργούνται ηθικά και πνευματικά ενώ οικοδομούν ολοκληρωμένες κοινωνικές σχέσεις (Παναγιωτόπουλος, 2001).

Η συνταγματική προστασία του Αθλητισμού συμπληρώνεται επίσης από το άρθρο 5 § 1 του Συντάγματος, αφού *«η αθλητική δραστηριότητα εντάσσεται στον κύκλο εκείνο των δραστηριοτήτων που αφορούν στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητας και την ελεύθερη συμμετοχή στην κοινωνική και πολιτιστική ζωή της Χώρας»*(Παναγιωτόπουλος, 1994).Εξάλλου, σύμφωνα με τον Διεθνή Χάρτη Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού της UNESCO (International Charter of Physical Education and Sport – UNESCO, 1978) *«...είναι προφανές ότι η φυσική αγωγή και ο αθλητισμός δεν περιορίζονται μόνο στη σωματική ευεξία και υγεία, αλλά*

συμβάλλουν στην πλήρη και ισορροπημένη ανάπτυξη του ανθρώπινου όντος και στην ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του». Για το λόγο αυτό με το Νόμο 3776/2009 θεσπίστηκε η δημιουργία Παρατηρητήριου της UNESCO στην Ελλάδα, για θέματα Αθλητισμού και Φυσικής Αγωγής. Πρόκειται για έναν αυτόνομο οργανισμό που στόχο έχει τη διευκόλυνση του ελέγχου και της πρακτικής εφαρμογής των συστάσεων των διαφόρων διεθνών διασκέψεων σχετικά με τον αθλητισμό, αλλά και τη βελτίωση των συνεργιών μεταξύ κρατών στον τομέα του Αθλητισμού. Ο αθλητισμός πρεσβεύει αξίες, γνώσεις και δεξιότητες ιδιαίτερα σημαντικές για την ολόπλευρη, αρμονική ανάπτυξη των νέων (White Paper, 2007).

Εξειδικεύοντας όλες τις παραπάνω επιταγές του Συντάγματος, η ελληνική έννομη τάξη με τη νομολογία της, θέτει σε μια εκσυγχρονιστική βάση το φαινόμενο του αθλητισμού και κωδικοποιεί τους κανόνες δικαίου τόσο στην ερασιτεχνική όσο και στην επαγγελματική του μορφή. Ο αθλητικός νόμος 2725/1999 ρυθμίζει μεταξύ άλλων θέματα μαθητών-αθλητών και αθλητικής αριστείας για λόγους προαγωγής του αθλητισμού. Το άρθρο 34 ορίζει ότι σε αθλητές που σημειώνουν εξαιρετικές αγωνιστικές διακρίσεις χορηγούνται οικονομικές παροχές, ευεργετήματα και διευκολύνσεις. Ομοίως στο νόμο 3057/2002 ρυθμίζονται οι κανόνες που τελείται η αθλητική δραστηριότητα στη χώρα μας σήμερα και τίθενται συγκεκριμένες διατάξεις που αφορούν στον αθλητισμό ατόμων με ειδικές ανάγκες (άρθρο 29, § 1), στην ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και σύνδεσής του με το σωματειακό, ενώ ρυθμίζονται θέματα των προγραμμάτων «Άθληση για Όλους» (Sports for All) της Γενικής Γραμματείας Αθλητισμού.

Συμπερασματικά ο αθλητισμός ως δραστηριότητα, δεν αποτελεί απλά άσκηση του σώματος, αλλά φαινόμενο που προάγει τις ανθρώπινες αξίες, αποτελώντας κυρίαρχο συστατικό της κοινωνικής πολιτιστικής, παιδευτικής, οικονομικής και πολιτικής ζωής. Η Πολιτεία οφείλει να λάβει όλα εκείνα τα αναγκαία μέτρα που τείνουν στην προστασία του αθλητισμού, να μεριμνά για την αποτροπή κινδύνων που αλλοιώνουν το νόημα του και τις ηθικές αρχές, αλλά και να εξασφαλίζουν το δικαίωμα συμμετοχής κάθε πολίτη στην αθλητική δραστηριότητα.

4.3 Αποτύπωση της Φυσικής Αγωγής και του Σχολικού Αθλητισμού στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα.

Η σημαντικότητα της άθλησης στην ποιότητα ζωής των πολιτών έχει αναγνωριστεί από διάφορους διεθνείς οργανισμούς. Σύμφωνα με τις συστάσεις του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, (W.H.O, 2010) τα παιδιά και οι έφηβοι 5-17 ετών θα πρέπει να ακολουθούν καθημερινώς τουλάχιστον 60 λεπτά μέτριας έως έντονης έντασης σωματικής δραστηριότητας. Η Εθνική Ένωση για τον Αθλητισμό και τη Φυσική Αγωγή των ΗΠΑ (*National Association for Sport and Physical Education-NASPE*) προτείνει τουλάχιστον 150 λεπτά φυσικής αγωγής την εβδομάδα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και 225 λεπτά στη δευτεροβάθμια (NASPE, 2004). Στο ίδιο πνεύμα κινούνται και οι Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη σχολική σωματική άσκηση όπου τονίζουν ότι «οι νέοι σχολικής ηλικίας πρέπει να συμμετέχουν σε μέτρια ή εντατική καθημερινή σωματική άσκηση 60 λεπτών ή μεγαλύτερης διάρκειας σε μορφές που ενδείκνυνται για την ανάπτυξή τους σε ένα ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων οι οποίες παράλληλα δημιουργούν ευχαρίστηση και απόλαυση» (EU Physical Activity Guidelines, 2008, σελ. 8-9).

Παρά όμως τις συστάσεις αυτές, η Ελλάδα δείχνει να μην ακολουθεί το παγκόσμιο βηματισμό και το ευρωπαϊκό πλαίσιο άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής στον τομέα της φυσικής δραστηριότητας αφού η σχετική εικόνα είναι γεμάτη από αντιφάσεις και παράδοξα που αναχαιτίζουν την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού. Για παράδειγμα ενώ το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με το ψήφισμά (European Parliament, 2007) καλεί τα κράτη μέλη «να εξασφαλίσουν στο ωρολόγιο πρόγραμμα τουλάχιστον τρία μαθήματα φυσικής αγωγής την εβδομάδα κι ενώ ενθαρρύνονται να επεκτείνουν το ελάχιστο αυτό όριο όσο το δυνατόν περισσότερο», η Ελλάδα προχωρά σε μείωση των ωρών διδασκαλίας της φυσικής αγωγής υποβαθμίζοντας την αξία του μαθήματος και ακυρώνοντας το ρόλο της άθλησης στο δημόσιο σχολείο. Είναι αξιοσημείωτο ότι στην Β' τάξη του Λυκείου το μάθημα διδάσκεται μόνο μια (1) φορά την εβδομάδα. Σύμφωνα με την ισχύουσα εκπαιδευτική νομοθεσία στο ωρολόγιο πρόγραμμα των Δημοτικών Σχολείων κλασικού τύπου προβλέπονται τρεις (3) ώρες Φυσική Αγωγή εβδομαδιαίως για τις τάξεις Α' έως Δ' και δύο (2) ώρες εβδομαδιαίως για τις τάξεις Ε' και ΣΤ' [Φ12/657/70691/Δ1/26-4-2016 Υ.Α (ΦΕΚ 1324/2016 τ. Β')]. Ομοίως για τις τρεις

τάξεις του Γυμνασίου προβλέπεται δίωρη (2) διδασκαλία του μαθήματος, [Υ.Α93381/Δ2/7-6-2016, (ΦΕΚ 1640/τ. Β΄/9-6-2016)], ενώ το ωρολόγιο πρόγραμμα του Λυκείου προβλέπει δύο (2) ώρες Φυσική Αγωγή στην Α΄ τάξη, μια (1) ώρα για την Β΄ τάξη και δύο (2) ώρες για την Γ΄ τάξη (Υ.Α. 139454/Δ2/ΦΕΚ 3807/Β΄/04-09-2018).

Παρά την απαίτηση για αυξημένη φυσική δραστηριότητα των νέων σχολικής ηλικίας η τάση για μείωση του χρόνου για την διδασκαλία της φυσικής αγωγής είναι προφανής. Κι όμως η έκθεση του ευρωπαϊκού δικτύου «Ευρυδίκη» (European Commission Eurydice, 2013) εκτιμά ότι το 80% των παιδιών σχολικής ηλικίας συμμετέχουν σε φυσική δραστηριότητα αποκλειστικά στο σχολείο. Αυτό σημαίνει ότι περιορίζεται η μόνη διέξοδος των μαθητών για άθληση μέσω της σχολικής φυσικής αγωγής. Είναι χαρακτηριστικό ότι μελέτη σε παγκόσμιο επίπεδο σχετικά με την κατανομή του διδακτικού χρόνου της Φυσικής Αγωγής έδειξε ότι οι ώρες του μαθήματος κατά την περίοδο 2000-2005 αυξήθηκαν στο 24% των χωρών, παρέμειναν το ίδιο στο 60% και μειώθηκαν στο 16% των χωρών (Hardman & Marshall, 2005).

4.4 Η ενίσχυση του μαθήματος Φυσικής Αγωγής στο Ελληνικό Σχολείο και η αναβάθμιση του ρόλου των εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής.

Η ενίσχυση του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής στο ελληνικό σχολικό περιβάλλον είναι περισσότερο αναγκαία από ποτέ. Έρευνα των Koutedakis & Bouziotas, (2003) αναφορικά με την αξιολόγηση των προγραμμάτων σπουδών της Φυσικής Αγωγής στα ελληνικά σχολεία διαπιστώνει ότι η υπάρχουσα φυσική αγωγή δεν επιτυγχάνει τα απαιτούμενα επίπεδα κινητικότητας και καρδιαγγειακής υγείας. Μάλιστα συγκριτική μελέτη των Verloigne and al, (2012) μεταξύ πέντε (5) ευρωπαϊκών κρατών σε μαθητές ηλικίας 10-12 ετών δείχνει ότι τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια στην Ελλάδα αναλώνουν περισσότερο χρόνο καθιστικής ζωής (510΄ και 526΄ αντίστοιχα την ημέρα) από ό,τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Ολλανδία, Βέλγιο, Ελβετία και Ουγγαρία). Η μείωση των ωρών της Φυσικής Αγωγής στην Ελλάδα, θέτει σε αμφισβήτηση την δυνατότητα επίτευξης των στόχων της, με δεδομένο ότι για να υπάρξουν βιολογικές προσαρμογές απαιτούνται τουλάχιστον τρία μαθήματα ΦΑ την εβδομάδα. Ο στόχος για αύξηση της φυσικής

δραστηριότητας ως αντιστάθμισμα στον καθιστικό τρόπο ζωής των μαθητών μπορεί να επιτευχθεί μόνο εάν το σχολείο καταστεί κύτταρο αθλητισμού. Για την επίτευξη του στόχου αυτού η Πολιτεία οφείλει να λάβει μέτρα σε πλήθος παραγόντων που επηρεάζουν την αποτελεσματικότητα της σχολικής φυσικής αγωγής και του σχολικού αθλητισμού. Ο Hardman (2008) επιχειρώντας μια συνολική αποτίμηση της κατάστασης της φυσικής αγωγής σε παγκόσμιο επίπεδο, επισημαίνει μια ανεπαρκή κατανομή του διδακτικού χρόνου, υποβάθμιση του μαθήματος από μη ειδικευμένους δασκάλους (ιδιαίτερα στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση), ανεπαρκείς εγκαταστάσεις και εξοπλισμό, τάξεις με μεγάλο αριθμό μαθητών και μειωμένη σύνδεση του σχολείου με αθλητικά προγράμματα. Διαπιστώνει τέλος μια προφανή αναντιστοιχία ανάμεσα στις υποσχέσεις που δίνονται από εθνικά όργανα διοίκησης και διεθνείς οργανισμούς και την πραγματική κατάσταση της φυσικής αγωγής.

Αντίθετα υπάρχουν χώρες που ασκούν καλές πρακτικές στην εφαρμοζόμενη εκπαιδευτική πολιτική και πρέπει να αποτελούν πρότυπα. Η Ουγγαρία για παράδειγμα, λαμβάνοντας υπόψη το κοινωνικοοικονομικό κόστος που προκαλείται από τους παράγοντες νοσηρότητας της σύγχρονης εποχής, εφαρμόζει από το σχολικό έτος 2012-13 ένα πρόγραμμα αύξησης των ωρών φυσικής αγωγής σε πέντε εβδομαδιαία με πρόβλεψη το μέτρο να παγιωθεί μεγιστοποιώντας τη συμμετοχή των μαθητών στην άθληση διαμορφώνοντας παράλληλα μια κουλτούρα συμμετοχής σε αθλητικές δραστηριότητες στην ενήλικη ζωή των μαθητών (Eurgydice, 2012). Η κοινωνική πραγματικότητα επιφυλάσσει στη Φυσική Αγωγή πρωταγωνιστικό ρόλο στη προσπάθεια για τα σχολεία του μέλλοντος.

Στα πλαίσια ενίσχυσης του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής περιλαμβάνεται φυσικά και η αναβάθμιση του ρόλου των εκπαιδευτικών φυσικής αγωγής. Σύμφωνα την αιτιολογική έκθεση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για τον ρόλο του Αθλητισμού στην εκπαίδευση (European Parliament, 2007) η παχυσαρκία απορροφά στην Ευρωπαϊκή Ένωση ποσοστό μέχρι και 7% των δαπανών υγειονομικής περίθαλψης και τούτο αναμένεται να αυξηθεί περαιτέρω λόγω των αυξανόμενων τάσεων παχυσαρκίας Έτσι, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, θεωρεί ότι ο εκπαιδευτικός φυσικής αγωγής μπορεί να καταστεί φορέας αλλαγής όλων αυτών των παραγόντων νοσηρότητας και να διαμορφώσει θετικές στάσεις και αξίες

απέναντι στη σωματική δραστηριότητα και την δια βίου άσκηση για την Υγεία. Για το λόγο αυτό καλεί όλα τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν ότι τη διδασκαλία της ΦΑ σε όλες τις βαθμίδες, συμπεριλαμβανομένης της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, θα πρέπει να γίνεται από ειδικευμένους καθηγητές φυσικής αγωγής. Υποστηρίζει με έμφαση ότι μόνο αθλητικοί επιστήμονες, άρτια εκπαιδευμένοι, μπορούν να διοργανώσουν τάξεις ΦΑ που ανταποκρίνονται στις ανησυχίες για την υγεία και παρέχουν κίνητρα συμμετοχής στα παιδιά.

Ταυτόχρονα το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην ίδια έκθεση, καλεί επειγόντως τα κράτη μέλη, υπό το πνεύμα της διαδικασίας της Μπολόνια, να φροντίσουν για τη σύγκλιση μεταξύ των επιμορφωτικών προγραμμάτων για καθηγητές ΦΑ σε κάθε σχολική βαθμίδα και να εξασφαλίσουν τη διαρκή επαγγελματική επιμόρφωση των εκπαιδευτών ΦΑ, εντάσσοντας στην κατάρτιση ειδικές πτυχές που αφορούν το φύλο, δικαιώματα, ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, διαφορετικότητα, ισότητα κλπ. Η έκθεση καλεί την Επιτροπή να προωθήσει την ευρωπαϊκή κινητικότητα των καθηγητών και προπονητών ΦΑ, στο πλαίσιο της προγράμματος της διά βίου μάθησης, δίνοντάς τους έτσι τη δυνατότητα να ενημερώνονται για τις καλύτερες πρακτικές και να ανταλλάσσουν εμπειρίες.

4.5 Σχολικές Αθλητικές Δραστηριότητες και Σχολικός Αθλητισμός στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα σήμερα.

Ο Σχολικός Αθλητισμός αποτελεί την άμεση συνέχεια και την πεμπτουσία του μαθήματος της Φυσικής Αγωγής, Με τον όρο «Σχολικός Αθλητισμός» νοούνται οι αγωνιστικές δραστηριότητες των μαθητών/τριων, εκτός ωρολογίου προγράμματος της Φυσικής Αγωγής, με συμμετοχή όμως του σχολείου στο συγκεκριμένο πρόγραμμα με οποιοδήποτε ρόλο. Κάθε χρόνο στις αθλητικές δραστηριότητες Δημοτικών, Γυμνασίων και Λυκείων συμμετέχουν περίπου 130.000 μαθητές/τριες, ενώ στα σχολικά πρωταθλήματα Λυκείων λαμβάνουν μέρος περίπου 7.500 σχολικές μονάδες. Σύμφωνα με τον Δασκαλάκη (2013) ο σχολικός αθλητισμός αποτελεί ένα εξαιρετικό μέσο παροχής ευρύτερης Παιδείας με βιωματικό τρόπο, μέσω της προσπάθειας, της προσωπικής βελτίωσης, του σεβασμού σε συναθλητές και αντιπάλους, της αποδοχής της διαφορετικότητας, της χαράς της συμμετοχής, της κατεύθυνσης προς τη Διά Βίου Άσκηση.

Η διοργάνωση των Σχολικών Αθλητικών Δραστηριοτήτων ανταποκρίνεται στην παγκοσμίως αυξανόμενη ανάγκη για ενθάρρυνση και εκπαίδευση των παιδιών και των νέων στην υιοθέτηση δια βίου υγιεινών συνηθειών, στην καλλιέργεια ηθικών και δημοκρατικών αξιών, και στην επίτευξη της κοινωνικής συνοχής. Η διοργάνωση των σχολικών πρωταθλημάτων έχει σκοπό τη δημιουργία ευκαιριών για την ανάδειξη των ιδιαίτερων ικανοτήτων των μαθητών στον αθλητισμό, τη συνολική καλλιέργεια της προσωπικότητάς τους, τη συνέχιση της αθλητικής παράδοσης της χώρας μας καθώς και την εκπροσώπησή της σε διεθνείς μαθητικές αθλητικές συναντήσεις» (Υπ. απόφαση 190677/Δ5/21-11-2016, ΦΕΚ 3754/21-11-2016, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις υπ. αποφ. 9712/Δ5/22-1-2018 ΦΕΚ 80/Β/22-1-2018 και 9941/Δ5/25-1-2019 (ΦΕΚ 109/Β/25-1-2019)). Ειδικότεροι στόχοι αποτελούν η καλλιέργεια κοινωνικών αρετών (ομαδικό πνεύμα, συμμετοχή, συνεργασία, επικοινωνία, αλληλοβοήθεια, αυτοεκτίμηση, αυτοπειθαρχία και αυτοπεποίθηση κλπ), η βίωση της ψυχαγωγίας και της χαράς που πηγάζει από τη συμμετοχή στον αγώνα, η καλλιέργεια της αγάπης για τον αθλητισμό και τον πρωταθλητισμό.

Μεταξύ των θεσμοθετημένων αθλητικών δραστηριοτήτων κάθε σχολικού έτους περιλαμβάνεται η (α) «Πανελλήνια Ημέρα Σχολικού Αθλητισμού», (β) οι ενδοσχολικοί αγώνες, οι οποίοι διεξάγονται εντός της σχολικής μονάδας, (γ) οι αγώνες «ΑθλοΠΑΙΔΕΙΑΣ» των δημοτικών σχολείων, γυμνασίων και λυκείων οι οποίοι διεξάγονται στα όρια κάθε Διεύθυνσης Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης με μαζική συμμετοχή χωρίς ανταγωνιστικό χαρακτήρα, δ) οι πανελλήνιοι αγώνες Λυκείων (πανελλήνια πρωταθλήματα) με στόχο τη νίκη και την αθλητική διάκριση και (ε) οι Παγκόσμιοι Σχολικοί Αγώνες της Διεθνούς Ομοσπονδίας Σχολικού Αθλητισμού (International School Sport Federation) στους οποίους συμμετέχουν οι Πρωταθλητές των Πανελλήνιων Σχολικών Αγώνων.

Το όραμα των Σχολικών Αγώνων είναι να συμβάλλουν στην προαγωγή του ευ αγωνίζεσθαι, στη μετάδοση κοινωνικών αξιών, στην αυτοβελτίωση μέσα από την προσωπική και ομαδική προσπάθεια διασφαλίζοντας βιωματικά τον παιδαγωγικό χαρακτήρα του σχολικού αθλητισμού. Η ενδυνάμωση της εκπαίδευσης των νέων μέσω του αθλητισμού οφείλει να καλλιεργεί την αξία της κίνησης ώστε τα παιδιά να διαμορφώνουν θετικές στάσεις απέναντι στην άσκηση και τη φυσική

δραστηριότητα, να υιοθετούν υγιεινές συμπεριφορές και να μετατρέπονται σε διαβίου ασκούμενους (Graham 2008; Παπαϊωάννου, Θεοδωράκης, Γούδας, 1999).

Η Διεθνής Ομοσπονδία Σχολικού Αθλητισμού (*International School Sport Federation – ISF*) είναι ο Οργανισμός που χαράσσει την πολιτική του Σχολικού Αθλητισμού σε παγκόσμιο επίπεδο. Αριθμεί ως μέλη εκατόν δεκατέσσερις (114) χώρες από Αμερική, Ασία, Αφρική, Ευρώπη και Ωκεανία, ενώ είναι αναγνωρισμένη από τη Διεθνή Ολυμπιακή Επιτροπή (Δ.Ο.Ε.). Σύμφωνα με το καταστατικό της, βασικός στόχος των σχολικών αγώνων είναι η σωματική, πνευματική, ηθική, κοινωνική και πολιτιστική ανάπτυξη των μαθητών, αλλά και η παρακίνηση των διαφόρων κρατών να δημιουργήσουν εθνικούς οργανισμούς ανάπτυξης του σχολικού αθλητισμού. Ο ISF διοργανώνει και συντονίζει όλα τα διεθνή σχολικά πρωταθλήματα, αποσκοπώντας στην ενδυνάμωση δεσμών φιλίας μεταξύ της αθλητικής κοινότητας των διαφόρων κρατών, στην αμοιβαία κατανόηση, στην κοινωνική ένταξη χωρίς πολιτικές, θρησκευτικές, ή φυλετικές διακρίσεις.

Η Ελλάδα αποτελεί ιδρυτικό μέλος και μάλιστα το 2014 ο τότε Διευθυντής Φυσικής Αγωγής του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Δασκαλάκης Στέλιος εκλέχτηκε Αντιπρόεδρος της Διεθνούς Ομοσπονδίας Σχολικού Αθλητισμού, μια ιδιαίτερα τιμητική θέση για τον ελληνικό σχολικό αθλητισμό. Μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής υπήρξε επί σειρά ετών ο πρώην Πάρεδρος Φυσικής Αγωγής του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου και πανεπιστημιακός Κώστας Μουντάκης. Η Ελλάδα συμμετέχει ανελλιπώς στα παγκόσμια Σχολικά Πρωταθλήματα. Μάλιστα η χώρα μας βρίσκεται στη διεθνή πρωτοπορία με τεράστιες διακρίσεις όπως το χρυσό μετάλλιο της Κατερίνας Στεφανίδη στη Γυμνασιάδα του 2006 και σήμερα δύο φορές χρυσή Ολυμπιονίκης στο άλμα επί κοντώ. Εξαιρετική επίσης παρουσία είχαν οι έλληνες μαθητές/τριες στο Παγκόσμιο Σχολικό Πρωτάθλημα του 2018 στην κολύμβηση (1^η θέση – 34 μετάλλια) και τον κλασικό αθλητισμό (2^η θέση – 13 μετάλλια).

Τα παραπάνω δείχνουν ότι η Ελλάδα δεν υστερεί σε έμπυχο αθλητικό δυναμικό και σε ταλαντούχους αθλητές. Βέβαια, για να συνεχιστεί αυτή η αθλητική αριστεία ο σχολικός αθλητισμός πρέπει να καταστεί απαραίτητο συστατικό της σχολικής ζωής. Ο υγιής αγωνιστικός αθλητισμός των υψηλών επιδόσεων πρέπει να περνά πρώτα από την αθλητική διαπαιδαγώγηση του μαθήματος της φυσικής

αγωγής. Ένα μοντέλο ολοκληρωμένης αθλητικής εκπαίδευσης οφείλει να εστιάζει και στις δύο διαστάσεις, τόσο στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής, όσο και στον σχολικό αθλητισμό. Αυτόν ακριβώς τον σκοπό και τη φιλοσοφική θεώρηση, τη σύνδεση δηλαδή της φυσικής αγωγής με τον σχολικό αθλητισμό εξυπηρετούν «Αγώνες ΑΘΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ» και η «Πανελλήνια Ημέρα Σχολικού Αθλητισμού». Οι συγκεκριμένοι αγώνες απευθύνονται στην πλειοψηφία του μαθητικού πληθυσμού και όχι μόνο σε μαθητές/τριες με αθλητικό ταλέντο, παρέχοντας τη δυνατότητα ευρείας συμμετοχής. Λειτουργούν ως αθλητικές γιορτές που εμπνέουν το μαθητή για ενεργό συμμετοχή και εμπλοκή με την άθληση. Η καλλιέργεια αρχών και αξιών του αθλητικού ιδεώδους μέσα από το μάθημα της φυσικής αγωγής και του σχολικού αθλητισμού δημιουργούν ένα συνεκτικό σύστημα αγωγής που προάγει την ποιότητα ζωής των νέων πολιτών. Μάλιστα ο σχεδιασμός των αγώνων ΑΘΛΟΠΑΙΔΕΙΑΣ έχει καταξιώσει την Ελλάδα διεθνώς και ήδη την ακολουθούν χώρες με τεράστια δυναμική και αθλητική παράδοση, όπως η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία, το Βέλγιο και η Ουγγαρία.

4.6 Αθλητική Αριστεία και Επιβράβευση: Εισαγωγή διακριθέντων αθλητών/τριών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

Η Πολιτεία στο πλαίσιο προαγωγής του Αθλητισμού, το οποίο εποπτεύει και προστατεύει κατά τη ρητή διάταξη του Συντάγματος (άρθρο 16 § 9) θέσπισε συγκεκριμένα ευεργετήματα για αθλητές που επιτυγχάνουν εξαιρετικές αγωνιστικές διακρίσεις. Τα ευεργετήματα αυτά, όπως εξειδικεύονται στο άρθρο 34 του ν. 2725/1999 αφορούν είτε σε οικονομική επιβράβευση, είτε στο διορισμό σε θέσεις του δημόσιου τομέα κατά παρέκκλιση των γενικών ισχυουσών διατάξεων, είτε με την καθ' υπέρβαση εισαγωγή τους σε σχολή ή τμήμα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όπως προκύπτει από την αιτιολογική έκθεση του ν. 2725/1999 τα ανωτέρω ευεργετήματα έχουν ως σκοπό την επιβράβευση, ηθικά και υλικά, των αθλητών που διακρίνονται στις αθλητικές τους επιδόσεις. Επιπλέον, αποτελούν ένα ισχυρό κίνητρο για τους αθλητές που υπόσχονται μια λαμπρή αγωνιστική παρουσία, χωρίς το άγχος που προκαλείται από την αβεβαιότητα της επαγγελματικής τους αποκατάστασης.

Ειδικά για τον χώρο της Εκπαίδευσης και την εισαγωγή διακριθέντων αθλητών/τριών στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση εφαρμόζονται οι διατάξεις του

άρθρου 34 του ν. 2725/1999, όπως αντικαταστάθηκε και τροποποιήθηκε με την παρ. 8 του άρθρου 18 του ν. 3708/2008, με τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 17 του ν. 3748/2009 (ΦΕΚ Α΄ 29), τις παρ. 1 έως 7 του άρθρου 38 του ν. 4115/2013 (ΦΕΚ Α΄ 24), την παρ. 9 του άρθρου 38 του ν. 4115/2013, την παρ. 1 του άρθρου 26 του ν. 4210/2013 (ΦΕΚ Α΄ 254), το άρθρο 28 του ν. 4373/2016 και το άρθρο 17 του ν. 4429/21-10-2016 (ΦΕΚ 199τ. Α΄).

Εξαιρετική αγωνιστική διάκριση κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων είναι:

- i. η κατάκτηση 1ης έως 8ης νίκης σε Ολυμπιακούς Αγώνες.
- ii. η κατάκτηση 1ης έως 8ης νίκης σε Παγκόσμια Πρωταθλήματα.
- iii. η κατάκτηση 1ης έως 8ης νίκης σε Πανευρωπαϊκά Πρωταθλήματα.
- iv. η κατάκτηση 1ης έως 3ης νίκης σε Μεσογειακούς Αγώνες.
- v. η κατάκτηση 1ης έως 3ης νίκης σε Ολυμπιακούς Αγώνες Νεότητας.
- vi. η κατάκτηση 1ης έως 3ης νίκης σε Πανελλήνιους Αγώνες.
- vii. η κατάκτηση 1ης έως 3ης νίκης σε Πανελλήνιους Σχολικούς Αγώνες.
- viii. η επίτευξη ή η ισοφάριση παγκόσμιας ή πανευρωπαϊκής επίδοσης.
- ix. η κατάκτηση 1ης έως 3ης νίκης σε Παγκόσμιους Σχολικούς Αγώνες

Οι ανωτέρω εξαιρετικές αθλητικές διακρίσεις, ανάλογα την περίπτωση οδηγούν είτε σε εισαγωγή σε οποιαδήποτε Σχολή ή Τμήμα Α.Ε.Ι., είτε σε εισαγωγή στα Τ.Ε.Φ.Α.Α, είτε οδηγούν σε προσαύξηση των μορίων που έλαβε ο υποψήφιος στις Πανελλαδικές εξετάσεις. Συγκεκριμένα:

- 1) Αθλητές που κατακτούν 1η έως 6η νίκη σε Ολυμπιακούς Αγώνες ή 1η έως 6η νίκη σε Παγκόσμιο Πρωτάθλημα ή 1η έως 3η νίκη σε Πανευρωπαϊκό Πρωτάθλημα ή που επιτυγχάνουν/ισοφαρίζουν παγκόσμια ή πανευρωπαϊκή επίδοση σε άθλημα ή αγώνισμα αθλήματος που καλλιεργείται από αναγνωρισμένες αθλητικές ομοσπονδίες, εισάγονται σε οποιαδήποτε Σχολή ή Τμήμα Α.Ε.Ι. της προτίμησής τους και εγγράφονται σε αυτό, καθ' υπέρβαση του αριθμού των εισακτέων.
- 2) Αθλητής ή αθλήτρια που κατακτά 7η έως 8η νίκη σε Ολυμπιακούς ή Παγκόσμιους Αγώνες, 4η έως 8η νίκη σε Πανευρωπαϊκά Πρωταθλήματα, 1η έως 3η νίκη σε Παγκόσμια Πρωταθλήματα παιδων – κορασίδων, 1η έως 3η νίκη στους Ολυμπιακούς Αγώνες Νεότητας, 1η έως 3η νίκη σε Παγκόσμιους

Σχολικούς Αγώνες ή επιτυγχάνει ή ισοφαρίζει παγκόσμια ή πανευρωπαϊκή επίδοση νέων ανδρών – νέων γυναικών, εφήβων νεανίδων, εισάγεται στα Τ.Ε.Φ.Α.Α. και εγγράφεται σε αυτά, καθ' υπέρβαση του αριθμού των εισακτέων.

- 3) Περαιτέρω παρέχεται η δυνατότητα εισαγωγής διακριθέντων αθλητών/τριών, σε σχολή ή τμήμα Α.Ε.Ι., σύμφωνα με τη σειρά προτίμησής τους στο μηχανογραφικό τους δελτίο κατά φθίνουσα σειρά μορίων και εφόσον συγκεντρώνουν αριθμό μορίων τουλάχιστον ίσο με το 90% του αριθμού των μορίων του τελευταίου εισαχθέντος στη συγκεκριμένη σχολή στο ίδιο ακαδημαϊκό έτος, κατά τις διατάξεις της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 2525/1997 (Α'188), όπως ισχύει, ύστερα από προσαύξηση του συνόλου των μορίων που κυμαίνεται από 7% - 30% .

Ο ν. 2725/1999 προβλέπει επίσης σε αθλητές που σημειώνουν εξαιρετικές αγωνιστικές διακρίσεις τον διορισμό τους κατά παρέκκλιση των ισχυουσών διατάξεων, σε κενές θέσεις φορέων του δημόσιου τομέα, είτε τη χορήγηση οικονομικών παροχών που φθάνουν και τα 90.000 ευρώ για διάκριση σε Ολυμπιακούς Αγώνες. Επιπρόσθετα, στο άρθρο 35 του ν 2725/1999 προβλέπεται η χορήγηση υποτροφιών για μετεκπαίδευση ή εξειδίκευση στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό σε Έλληνες μαθητές της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, καθώς και σε φοιτητές Α.Ε.Ι – Τ.Ε.Ι οι οποίοι παρουσιάζουν ιδιαίτερη επίδοση στις σπουδές τους και στον αθλητισμό.

4.7 Υπουργική Απόφαση 686/2018 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ)

Το Σύνταγμα της Ελλάδας (άρθρα 4 § 1, 5 § 1 και 16), για λόγους προαγωγής του αθλητισμού, επιτρέπει τη θέσπιση ενός συστήματος πριμοδότησης βαθμολογίας για την εισαγωγή στην Ανώτατη Εκπαίδευση αθλητών που έχουν επιτύχει εξαιρετικές αγωνιστικές διακρίσεις σε σημαντικές αθλητικές διοργανώσεις. Όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, εξειδικεύοντας τα παραπάνω άρθρα του Συντάγματος, ο νομοθέτης με το άρθρο 34 του ν. 2725/1999, προβλέπει «ως προνόμιο υπέρ των διακριθέντων αθλητών την κατά παρέκκλιση εισαγωγή τους στην Ανώτατη Εκπαίδευση με την καθιέρωση συστήματος προσαύξησης βαθμολογίας ανάλογα με την επιτευχθείσα αγωνιστική διάκριση και εισαγωγής σε

ειδικές θέσεις οριζόμενες καθ' υπέρβαση των θέσεων της γενικής κατηγορίας υποψηφίων».

Ωστόσο, το Συμβούλιο της Επικρατείας με την απόφαση 686/2018 της Ολομέλειας έκρινε αντισυνταγματικές τις διατάξεις που αφορούν στην πριμοδότηση βαθμολογίας για την εισαγωγή στην αθλητών στην Ανώτατη Εκπαίδευση. Σύμφωνα με την απόφαση του Ανώτατου Ακυρωτικού Δικαστηρίου η ανωτέρω ρύθμιση (άρθρο 34 του ν. 2725/1999 όπως ισχύει ήδη μετά την τελευταία τροποποίησή της με το ν. 4429/2016) «αντίκειται στις συνταγματικές αρχές της ισότητας, της αξιοκρατίας και της ορθολογικής οργανώσεως της παρεχόμενης εκπαιδεύσεως, σε συνδυασμό με τη συνταγματική αρχή της αναλογικότητας μέτρου/σκοπού κατά το μέρος που προβλέπει»: (α) τον καθορισμό των επί πλέον θέσεων των αθλητών στο δυσανάλογα υψηλό ποσοστό 4,5% επί των προβλεφθεισών θέσεων (έναντι των κατά το παρελθόν ισχυόντων ποσοστών 1% και 3%), (β) την εισαγωγή διακριθέντος αθλητή σε Σχολή της προτίμησής του, εφόσον συγκεντρώσει αριθμό μορίων τουλάχιστον ίσο με το 90% του αριθμού των μορίων του τελευταίου εισαχθέντος στη συγκεκριμένη Σχολή στο ίδιο ακαδημαϊκό έτος, μετά την προσαύξηση του συνόλου των μορίων του από τις αθλητικές του διακρίσεις και (γ) την πριμοδότηση αθλητών ακόμα και για επιτυχίες σε αθλητικούς αγώνες ήσσονος σημασίας (π.χ. 3η νίκη σε πανελλήνιους μαθητικούς – σχολικούς αγώνες). Οι ανωτέρω ρυθμίσεις, κρίθηκε ότι υπερακοντίζουν το δημόσιο συμφέρον που υπηρετεί η διάταξη (προαγωγή του αθλητισμού) λόγω, αφ' ενός, του σημαντικού περιορισμού πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση των λοιπών υποψηφίων της γενικής κατηγορίας και, αφ' ετέρου, της σημαντικής υποχώρησης των ακαδημαϊκών κριτηρίων πρόσβασης για την κατηγορία των αθλητών.

Η απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας να κρίνει αντισυνταγματική τη μοριοδότηση των μαθητών/αθλητών για την εισαγωγή τους στα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα έσκασε σαν «βόμβα» και προκάλεσε, όπως ήταν φυσικό, ισχυρό σοκ στη σχολική και αθλητική κοινότητα, αφού επιφέρει ένα ισχυρό πλήγμα στον νεανικό πρωταθλητισμό. Θύελλα αντιδράσεων προκλήθηκε και στο ελληνικό αθλητικό κίνημα, αφού την πλήρη αντίθεσή τους στην απόφαση του ΣτΕ εξέφρασαν δημόσια σημαντικές προσωπικότητες του ελληνικού αθλητισμού όπως η χρυσή Ολυμπιονίκης και Παγκόσμια πρωταθλήτρια του άλματος επί κοντώ Κατερίνα

Στεφανίδη η οποία σε δημόσια τοποθέτηση υποστήριξε ότι η απόφαση «...όχι απλά διαγράφει το τελευταίο κίνητρο που είχε απομείνει για τους νέους αθλητές αλλά καταδικάζει τον ελληνικό αθλητισμό σε εποχή αγραμματοσύνης». Ο επίσης χρυσός Ολυμπιονίκης και Παγκόσμιος Πρωταθλητής της ενόργανης γυμναστικής Λευτέρης Πετρούνιας έκανε λόγο «για απόφαση που στερεί από την κοινωνία τα μελλοντικά της πρότυπα». Ο πρόεδρος της Ελληνικής Παραολυμπιακής Επιτροπής και της Εθνικής Αθλητικής Ομοσπονδίας Ατόμων με Αναπηρίες Γιώργος Φουντουλάκης μίλησε για μια απόφαση αντικοινωνική, που πλήττει βάνουσα τον ερασιτεχνικό αθλητισμό της χώρας αλλά και τις οικογένειες των χιλιάδων αθλητών και αθλητριών. Μια απόφαση απέναντι στην ηθική και τα ιδανικά που πρεσβεύει το αθλητικό κίνημα. Τόνισε μάλιστα ότι ειδικά για τους αθλητές με αναπηρία, η απόφαση του ΣτΕ, διογκώνει το χρόνιο πρόβλημα του αποκλεισμού προς την πανεπιστημιακή εκπαίδευση αθλητών και αθλητριών με αναπηρίες. Στην ίδια φιλοσοφία κυμάνθηκαν και όλες οι επίσημες ανακοινώσεις των Αθλητικών Ομοσπονδιών της χώρας, οι οποίες έκαναν λόγο για τις αρνητικές προεκτάσεις που θα έχει η απόφαση στον ερασιτεχνικό αθλητισμό.

Αντίδραση όμως υπήρξε και από την πλευρά του Υπουργείου Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων. Στην επίσημη ανακοίνωση του ΥΠΠΕΘ τονίζεται «ότι η απόφαση του ΣτΕ δημιουργεί εξαιρετικά σοβαρά προβλήματα για την ανάπτυξη του ερασιτεχνικού αθλητισμού, ενώ ταυτόχρονα προκαλεί πολλά ερωτηματικά αφού επρόκειτο για μια ρύθμιση που ισχύει εδώ και δεκαετίες». Δεσμεύεται μάλιστα προς τους μαθητές/αθλητές ότι θα λάβει τα απαραίτητα μέτρα και πρωτοβουλίες για να βρεθεί ένα ισοδύναμο με το σημερινό καθεστώς πρόσβασης στα ΑΕΙ. Ο Γενικός Γραμματέας Αθλητισμού, Ιούλιος Συναδινός (Εφημερίδα των Συντακτών, 26/3/2018) υποστηρίζει ότι τα κίνητρα μοριοδότησης των αθλητών έχουν σαφείς παιδαγωγικούς σκοπούς και ότι η προσπάθεια των μαθητών/αθλητών να φτάσουν σε ένα υψηλό επίπεδο και να εκπροσωπήσουν τη χώρα σε μεγάλες διεθνείς διοργανώσεις συνιστά μια εθνική υπόθεση. Η ανάπτυξη του υψηλού αθλητισμού πρέπει να ξεκινά από τη στήριξη της φυσικής αγωγής και του αθλητισμού στην εκπαίδευση.

Στον δημόσιο διάλογο που αναπτύχθηκε υποστηρίχθηκε από πολλές αθλητικές ομοσπονδίες της χώρας ότι η απόφαση του ΣτΕ, πέρα από το γεγονός ότι

δυναμιτίζει τα θεμέλια του ερασιτεχνικού αθλητισμού στην Ελλάδα, συνιστά αδικία αφού αγνοεί το δεδομένο ότι η εισαγωγή των διακριθέντων αθλητών γίνεται καθ' υπέρβαση του αριθμού των εισακτέων, συνεπώς δε στερεί από κανέναν άλλο μαθητή τη θέση του στο πανεπιστήμιο. Αντίθετα, εξαντλώντας όλη την αυστηρότητα πάνω στους νεαρούς αθλητές, η απόφαση καταργεί το μοναδικό κίνητρο που έχει απομείνει προκειμένου οι μαθητές/αθλητές να ξεπεράσουν τις ασφυκτικές τους υποχρεώσεις και να αναδείξουν τις δημιουργικές τους ικανότητες στο απαιτητικό πεδίο του πρωταθλητισμού. Αρκετές αθλητικές ομοσπονδίες, επικαλούμενες το Σύνταγμα, υποστηρίζουν ότι η εισαγωγή των μαθητών/αθλητών στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση δεν αποτελεί προνόμιο, αλλά ρητή υποχρέωση της Πολιτείας ως ανταμοιβή και σεβασμό στο έργο των αθλητών αλλά και στην προσπάθεια στήριξης του ερασιτεχνικού αθλητισμού στη χώρα.

Αντιδράσεις για την απόφαση του ΣτΕ υπήρξαν και από την ακαδημαϊκή κοινότητα. Σε άρθρο του ο Καθηγητής Παναγιάρχης (2018) υποστηρίζει ότι «το ζήτημα δεν είναι νομικό, διότι αν το δούμε σαν τέτοιο, θα πρέπει να δεχτούμε ως αντισυνταγματικές και όλες τις άλλες διατάξεις που επιτρέπουν την καθ' υπέρβαση εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση διαφόρων κατηγοριών μαθητών (παιδιά με ειδικές παθήσεις, παιδιά ελλήνων εξωτερικού, μουσουλμανόπαιδες κ.α) και εξυπηρετούν το στόχο της κοινωνικής συνοχής και το δημόσιο συμφέρον». Αναφέρει μάλιστα χαρακτηριστικά ότι οι πολιτικές περί επιβράβευσης των διακριθέντων μαθητών/αθλητών εναρμονίζονται πλήρως με τις δύο βασικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτή δηλαδή της ενίσχυσης της φυσικής δραστηριότητας όλων των πολιτών για την προαγωγή της δημόσιας υγείας και της λήψης μέτρων για την υποστήριξη της «διπλής καριέρας» (dual career) των αθλητών.

Εξάλλου οι εκπαιδευτικές πολιτικές σε πολλές Ευρωπαϊκές χώρες και ειδικά στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής παρέχουν ειδικά κίνητρα στους μαθητές/αθλητές που επιθυμούν να συνεχίσουν στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Τα κίνητρα αυτά ξεκινούν από τη μείωση της κατώτατης βαθμολογίας που θέτουν τα Πανεπιστήμια ως κριτήριο για την εισαγωγή των αποφοίτων Λυκείων σε αυτά και καταλήγουν ως τη γενναία μείωση των διδάκτρων ή ακόμα και εξάλειψη αυτών μέσω αθλητικών υποτροφιών. Και βέβαια τα μεγαλύτερα πανεπιστήμια του κόσμου ακολουθούν

τέτοια πολιτική όχι φυσικά για να ανταμείψουν τους νέους αθλητές για την προσπάθεια τους αλλά κυρίως γιατί ο επιστημονικός κόσμος και η παραγωγική διαδικασία χρειάζεται ανθρώπους που έχουν θητεύσει στον αγωνιστικό αθλητισμό καθώς έχουν αποκτήσει δεξιότητες και ικανότητες που η τυπική εκπαίδευση αδυνατεί να παράσχει.

Σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, η σημασία που δίνεται στους νεαρούς αθλητές απεικονίζεται με έμφαση στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού δικτύου αθλητών (European Athlete Students – EAS), το οποίο ιδρύθηκε το 2004 με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά τη διάρκεια του Ευρωπαϊκού Έτους Εκπαίδευσης μέσω Αθλητισμού (EYES, 2004). Πρόκειται για Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που ενδιαφέρονται για τον αθλητισμό υψηλής απόδοσης και στόχο έχουν τη χάραξη κοινών πολιτικών στα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια για την υποστήριξη της «διπλής καριέρας» των φοιτητών/αθλητών (<http://www.dualcareer.eu/>). Δυστυχώς από το δίκτυο απουσιάζουν τα ελληνικά πανεπιστήμια, τα οποία δεν φαίνεται να δείχνουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τον συνδυασμό υψηλών επιδόσεων αθλητισμού και εκπαίδευσης.

Ισχυρή ωστόσο, στο δημόσιο διάλογο, παρουσιάζεται και η επιχειρηματολογία κατά της μοριοδότησης των αθλητικών επιδόσεων των μαθητών. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης θεωρούν ότι ο υψηλός αθλητισμός δεν πρέπει να αποτελεί προτεραιότητα του σχολείου, αλλά αντίθετα η εκπαιδευτική πολιτική θα πρέπει να επικεντρώνεται στην παρότρυνση για συμμετοχή και δράση, για δια βίου άσκηση. Τονίζουν χαρακτηριστικά ότι η τοξική μοριοδότηση στρεβλώνει τη συμμετοχή των μαθητών και αποτρέπει τη δια βίου άθληση να γίνει στάση ζωής. Υποστηρίζουν την άποψη ότι η μοριοδότηση δεν απαντά στην αντιμετώπιση της επιδημίας της παιδικής παχυσαρκίας και της αυξανόμενης υποκινητικότητας των νέων. Αμφιβάλλουν για την αναγκαιότητα ύπαρξης αθλητικών σχολείων αφού εκτιμούν ότι μέριμνα της Πολιτείας πρέπει να είναι ο μαζικός αθλητισμός και όχι η εξειδίκευση και ο πρωταθλητισμός.

Τελικά, μόλις πρόσφατα, το Υπουργείο Παιδείας, Έρευνας και Θρησκευμάτων σε μια προσπάθεια εναρμόνισης του νόμου με την απόφαση 686/2018 του Συμβουλίου της Επικρατείας με το Νόμο 4589/2019 (ΦΕΚ 13/Α'/ 29-1-2019), άλλαξε την μοριοδότηση της αθλητικής αριστείας ως προς τα επίμαχα

σημεία της απόφασης ως εξής: (α) μείωση του ποσοστού των θέσεων των εισαχθέντων αθλητών από 4,5% σε 3%, (β) μείωση της προσαύξησης στους Πανελλήνιους Σχολικούς Αγώνες και (γ) αύξηση του ποσοστού της βάσης των αθλητών από 90% σε 100% σύμφωνα με τον τελευταίο εισαχθέντα με πανελλαδικές εξετάσεις.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5ο

Τα Αθλητικά Σχολεία και η συμβολή τους στην ανάπτυξη του Αθλητισμού και του Πρωταθλητισμού. Διεθνής και Ελληνική εμπειρία.

5.1 Η Διεθνής εμπειρία των Αθλητικών Σχολείων.

Η εικόνα των αθλητικών σχολείων είναι εξαιρετικά ενδυναμωμένη στο διεθνή χώρο εδώ και δεκαετίες. Η ιδέα για μια ειδική αντιμετώπιση του αθλητικού ταλέντου και της αθλητικής αριστείας απασχόλησε την Βόρεια Ευρώπη ήδη από τα μέσα του 19ου αιώνα. Πρωτοπόρος υπήρξε η Μεγάλη Βρετανία αλλά μετά το τέλος του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου οι χώρες της πρώην Ανατολικής Ευρώπης (Σοβιετική Ένωση, Ανατολική Γερμανία, Ρουμανία, Βουλγαρία) για ιδεολογικοπολιτικούς κυρίως λόγους δημιούργησαν κορυφαία συστήματα ανεύρεσης, επιλογής και ανάπτυξης αθλητικών ταλέντων σε πανεθνική κλίμακα (Κέλλης, Ιωακειμίδης, Ζαφειρίδης, Μάνου, Γεροδήμος και Κέλλης, 2006). Σήμερα, σημαντική ανάπτυξη παρουσιάζουν τα αθλητικά σχολεία στη Φινλανδία, τη Σουηδία, τη Σκωτία αλλά και την Αυστραλία.

Στις χώρες του πρώην ανατολικού μπλοκ και κυρίως στην Σοβιετική Ένωση τα αθλητικά σχολεία λειτουργούσαν ως αυτόνομες σχολικές μονάδες με ενισχυμένη χρηματοδότηση και υψηλή αθλητική ειδίκευση. Η ανίχνευση των ταλέντων ξεκινούσε από τις μικρές τάξεις του Δημοτικού σχολείου και από εκεί οι επιλεγμένοι αθλητές κατευθύνονταν σε αθλητικά σχολεία/οικοτροφεία. Είναι χαρακτηριστικό ότι στο τέλος της δεκαετίας του 1970 στη Σοβιετική Ένωση φοιτούσαν 90.000 μαθητές σε 3000 τάξεις αθλητικών σχολείων. Το σοβιετικό μοντέλο ήταν άκρως επιτυχημένο και αποτέλεσε πεδίο μελέτης αφού για δεκαετίες ολόκληρες η συγκομιδή μεταλλίων σε Ολυμπιακό και Παγκόσμιο επίπεδο ήταν εντυπωσιακή (Κέλλης και συν., 2006).

Στην πρώην Ανατολική Γερμανία η ανίχνευση και επιλογή των αθλητικών ταλέντων κατά την δεκαετία του 1970 ξεκινούσε από την Δ΄ τάξη του Δημοτικού σχολείου και σταδιακά κατέληξε να πραγματοποιείται από τη Β΄ τάξη. Τα επιλεγόμενα παιδιά εξασφάλιζαν την είσοδό τους σε προπονητικά κέντρα και αθλητικά σχολεία. Η φιλοσοφία του αθλητικού σχολείου δεν περιοριζόταν μόνο

στην επιδόσεις αλλά κριτήρια αξιολόγησης ήταν η δεκτικότητα σε προπονητικές επιβαρύνσεις, η θέληση για προπόνηση, η συχνότητα εμφάνισης τραυματισμών κλπ. (Κέλλης και συν., 2006). Τα δε παιδιά που δεν παρουσίαζαν την αναμενόμενη εξέλιξη, κατευθύνονταν σε μη διαδεδομένα αθλήματα, αφού για ιδεολογικούς λόγους το μεγάλο ενδιαφέρον του Υπουργείου Αθλητισμού στρεφόταν στα Ολυμπιακά αγωνίσματα με στόχο την υψηλή αθλητική διάκριση (Γεροδήμος Ζαφειρίδης, Μάνου, Ιωακειμίδης, Κέλλης, Κουστέλιος, Τζέτζης και Κέλλης, 2006· Κέλλης και συν., 2006).

Γενικά, ο προπονητικός σχεδιασμός στις πρώην ανατολικές χώρες γινόταν σε κεντρικό επίπεδο από κυβερνητικά ελεγχόμενες επιτροπές των υπουργείων Αθλητισμού και Παιδείας. Η κεντρική διοίκηση καθόριζε ενιαίο προπονητικό και αγωνιστικό σχεδιασμό, ενώ εξέδιδε εγχειρίδια με κοινά αναλυτικά προγράμματα προπόνησης για όλο το φάσμα των αναπτυξιακών ηλικιών. Αντίθετα σε άλλες χώρες, όπως για παράδειγμα στη Φινλανδία παρατηρούνταν μια σχετική αυτονομία των σχολικών μονάδων ως προς την επιλογή και καλλιέργεια των αθλημάτων ενώ ταυτόχρονα υπήρχε στενή συνεργασία των αθλητικών σχολείων με τις Αθλητικές Ομοσπονδίες και τη Φινλανδική Ολυμπιακή Ομοσπονδία.

Η Βουλγαρία σαφώς επηρεασμένη από τα μοντέλα λειτουργίας των αθλητικών σχολείων της Σοβιετικής Ένωσης και της Ανατολικής Γερμανίας δόμησε την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού (α) στις παιδικές αθλητικές σχολές, οι οποίες είχαν βασικό προορισμό την τροφοδότηση των αθλητικών σχολείων με ταλαντούχους αθλητές και β) στις εξειδικευμένες αθλητικές σχολές, που στόχο είχαν την αθλητική τελειοποίηση, τον αθλητισμό υψηλών επιδόσεων και τη στελέχωση των εθνικών ομάδων. Ο σχεδιασμός, η οργανωτική μεθοδολογική και παιδαγωγική καθοδήγηση επιτελούνταν σε εθνικό επίπεδο από Κεντρικό Συμβούλιο σε συνεργασία με το Υπουργείο Παιδείας (Κέλλης και συν., 2006).

Η οργάνωση και η διαχείριση του σχολικού αθλητισμού στην Φινλανδία θεωρείται, από κοινωνικής τουλάχιστον επίδρασης ως ένα από τα καλύτερα μοντέλα αθλητικής εκπαίδευσης στον κόσμο και επηρέασε βαθιά χώρες όπως η Αυστραλία, η Αγγλία και η Σκωτία. Η οργάνωση του σχολικού αθλητισμού γίνεται σε κεντρικό επίπεδο από το Φινλανδικό Υπουργείο Εκπαίδευσης σε στενή συνεργασία με το Εθνικό Συμβούλιο Αθλητισμού και τη Φινλανδική Ομοσπονδία Αθλητισμού.

Ωστόσο, η κάθε σχολική μονάδα διατηρεί μια σχετική αυτονομία ως προς την επιλογή και καλλιέργεια των αθλημάτων. Τα Φινλανδικά «Σχολεία Αθλητικής Εξειδίκευσης» απολαμβάνουν ιδιαίτερης χρηματοδότησης από την κυβέρνηση η οποία ανέρχεται σε 11.500 ευρώ για κάθε μαθητή με στόχο την εξασφάλιση υψηλού επιπέδου προπόνησης. Τα αθλητικά ταλέντα ενθαρρύνονται να μετακινηθούν στα αθλητικά σχολεία τα οποία όμως αξιώνουν από τους μαθητές και υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις. Σχετικά με την διδασκαλία των διαφόρων αθλημάτων, την προπόνηση αναλαμβάνουν εξειδικευμένοι προπονητές αθλημάτων (Thompson & Fairweather, 2000). Το 1999 υπήρχαν στην Φινλανδία 12 αθλητικά σχολεία α οποία καλλιεργούσαν 50 διαφορετικά αθλήματα και φοιτούσαν 1595 μαθητές/τριες (Κέλλης και συν., 2006). Τα φινλανδικά αθλητικά σχολεία ανέδειξαν πληθώρα Ολυμπιονικών και Παγκόσμιων πρωταθλητών. Παράλληλα τα αθλητικά σχολεία μεριμνούν για την ακαδημαϊκή ενδυνάμωση των μαθητών και την εξασφάλιση απρόσκοπτης επαγγελματικής εξέλιξης

Το σουηδικό μοντέλο ανάπτυξης των αθλητικών σχολείων σε μια προσπάθεια να παράσχει στους ταλαντούχους μαθητές τη δυνατότητα να συνδυάζουν τον υψηλό αθλητισμό με τα ακαδημαϊκά μαθήματα θέσπισε την «5ωρη απαλλαγή», με την οποία δίνονταν η ευκαιρία στους μαθητές-αθλητές να απαλλάσσονται από 2 μαθήματα και να προπονούνται 5 ώρες καθημερινά (Μάνου, Ζαφειρίδης, Σαρασλανίδης, Γεροδήμος, Ιωακειμίδης, Κέλλης και Κέλλης, 2006). Το 1992 στη Σουηδία λειτουργούσαν 73 αθλητικά σχολεία στα οποία φοιτούσαν 1.500 μαθητές/τριες.

Στη Σκωτία ο στρατηγικός σχεδιασμός για τον Αθλητισμό υλοποιείται από το 2000 με την ονομασία Sports21 και χρηματοδοτείται από τα έσοδα των τυχερών παιχνιδιών. Για τον σχολικό αθλητισμό υπάρχει ο πρόγραμμα Sports Scotland το οποίο στοχεύει στην αναγνώριση του αθλητικού ταλέντου και στην ανάδειξη του σε αθλητή υψηλών επιδόσεων. Η φυσική αγωγή αποτελεί κεντρικό πυλώνα της σχολικής ζωής και δίνεται ιδιαίτερη έμφαση στον αθλητισμό στο Δημοτικό Σχολείο (πρόγραμμα TOP).

Στην Ρουμανία τα αθλητικά σχολεία λειτουργούν και στις 3 βαθμίδες εκπαίδευσης με ευθύνη του Υπουργείου Εκπαίδευσης. Η δομή περιλαμβάνει είτε ειδικά αθλητικά τμήματα μέσα σε σχολεία κανονικής φοίτησης είτε αυτόνομα

αθλητικά σχολεία. Η εξεύρεση των οικονομικών πόρων αποτελεί κρατική μέριμνα, ενώ δίδεται η δυνατότητα εξεύρεσης χορηγών. Στα αθλητικά σχολεία υπάρχει πλήρης επιστημονική υποστήριξη (ειδικευμένο ιατρικό προσωπικό, αθλητικοί ψυχολόγοι κλπ). Η αθλητική προετοιμασία διαρκεί 120 λεπτά ημερησίως και οι μαθητές αξιολογούνται κάθε έξι μήνες για την αγωνιστική τους βελτίωση. Μαθητές που αποτυγχάνουν στις αξιολογήσεις μεταφέρονται σε κανονικό σχολείο. Οι απόφοιτοι αθλητικού σχολείου έχουν το δικαίωμα να συμμετάσχουν σε εξετάσεις για την απόκτηση διπλώματος προπονητή (Κέλλης και συν., 2006).

Εξαιρετικό ενδιαφέρον παρουσιάζει το παράδειγμα της Αυστραλίας. Αν και υπάρχουν ελάχιστα αθλητικά σχολεία τα οποία λειτουργούν ανεξάρτητα χωρίς την ύπαρξη κάποιας κεντρικής καθοδήγησης και χωρίς ενιαίο σύστημα επιλογής και καθοδήγησης αθλητικών ταλέντων η κυβέρνηση της Αυστραλίας ανέπτυξε το 2003 ένα πρόγραμμα σε συνεργασία με το πανεπιστήμιο Queensland με τίτλο “Integrated Athlete Career and Education – ACE” (A.I.S., 2003). Αναγνωρίζοντας την δυσκολία της επαγγελματικής αποκατάστασης των αθλητών μετά τον τερματισμό της αθλητικής τους σταδιοδρομίας το πρόγραμμα επιχειρεί να συνδυάσει τον υψηλό αθλητισμό με την ακαδημαϊκή εκπαίδευση. Στόχος η ομαλή μετάβαση από την αθλητική ζωή στην επαγγελματική τους αποκατάσταση. Οι 3.500 ελίτ αθλητές που υπάγονται στο πρόγραμμα ACE, λαμβάνουν ειδικές υποτροφίες που τους επιτρέπουν να παρακολουθούνται από κορυφαίους προπονητές, αθλίατρος, αθλητικούς ψυχολόγους κ.α ενώ παράλληλα εντάσσονται σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ενώ υπάρχει ακόμη και ειδικό μεταπτυχιακό δίπλωμα στην αθλητική επιστήμη που υλοποιεί για τους αθλητές το πανεπιστήμιο της Βικτόρια (Γεροδήμος και συν. 2006 · Κέλλης και συν. 2006). Το πρόγραμμα επηρέασε σημαντικά την διεθνή κοινότητα και υιοθετήθηκε από διάφορες χώρες όπως Μεγάλη Βρετανία, Νέα Ζηλανδία, Νότια Αφρική. Παρόμοιο πρόγραμμα άρχισε να εφαρμόζει η Ευρωπαϊκή Ένωση από το 2012 με τον τίτλο “Dual career for Athletes”[https://ec.europa.eu/sport/news/2017/supporting-athletes-pursue-dual-career_en].

5.2 Τα Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης (Τ.Α.Δ) – Η Ελληνική Εμπειρία.

Τα Αθλητικά Τμήματα στα ελληνικά σχολεία της Δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης ιδρύθηκαν το 1988 με απόφαση του τότε Υπουργού Παιδείας (αρ. απόφασης Γ4/902/29-9-88) και κυρώθηκαν με το Ν. 1894/1990 (ΦΕΚ 110/27.8.1990 τ.Α'). Παρά την πάγια τακτική σε ευρωπαϊκό επίπεδο της ίδρυσης αυτοδύναμων αθλητικών σχολείων, στην Ελλάδα επιλέχθηκε η ίδρυση Τάξεων Αθλητικής Διευκόλυνσης (Τ.Α.Δ) σε συμβατικές σχολικές μονάδες ως καλύτερο παιδαγωγικό μοντέλο και ταυτόχρονα ως πλησιέστερο στην ελληνική σχολική και αθλητική πραγματικότητα

Σκοπός των Αθλητικών Τάξεων ήταν η ανεύρεση των ιδιαίτερων αθλητικών κλίσεων των μαθητών/τριών, η διευκόλυνση της άθλησης των ταλαντούχων αθλητών η στήριξη της αγωνιστικής δραστηριότητας, η ενίσχυση του σχολικού αγωνιστικού αθλητισμού αλλά και η ακαδημαϊκή στήριξη για πετυχημένη επαγγελματική και αθλητική σταδιοδρομία (Γεροδήμος και συν. 2006; Μάνου και συν, 2006).

Κατά την πρώτη πειραματική εφαρμογή του θεσμού (1988-1989) λειτούργησαν Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης σε 6 πόλεις της χώρας, ενώ κατά το σχολικό έτος 1989-1990 ιδρύθηκαν νέα τμήματα σε 36 πόλεις καλλιεργώντας 17 αθλήματα. Το 1990-91 τα Τ.Α.Δ αυξήθηκαν ραγδαία αφού λειτούργησαν σε 55 πόλεις της χώρας. Κατά το σχολικό έτος 2003-04, Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης υπήρχαν σε 389 Γυμνάσια και 60 Λύκεια κάθε νομού της χώρας και καλλιεργούνταν 28 διαφορετικά αθλήματα (Γεροδήμος και συν. 2006· Μάνου και συν. 2006). Ανάλογη φυσικά αύξηση παρουσίασε και ο αριθμός των μαθητών ο οποίος κατά την ίδια περίοδο ανέρχονταν στους 7.705 μαθητές/τριες.

Η παρεχόμενη διευκόλυνση των επίλεκτων αθλητών στην καθημερινή τους προπόνηση αφορούσε στη μετακίνηση των μαθητών (σπίτι - αθλητικοί χώροι - σχολείο και το αντίστροφο), στην παροχή ημιδιατροφής που γρήγορα όμως καταργήθηκε. Οι διδάσκοντες καθηγητές/προπονητές Φυσικής Αγωγής διέθεταν υψηλή ειδίκευση στο αντίστοιχο άθλημα, πολυετή προπονητική εμπειρία, ιδιαίτερες γνώσεις στην προπόνηση αναπτυξιακών ηλικιών και μεταπτυχιακές σπουδές. Αρκετά συχνά οι καθηγητές φυσικής αγωγής είχαν οι ίδιοι υψηλές

αθλητικές διακρίσεις ή ήταν ήδη εθνικοί προπονητές της χώρας. Στα Τ.Α.Δ διδάσκονταν όλα τα προβλεπόμενα για την κάθε τάξη μαθήματα ενώ το μάθημα της Φυσικής Αγωγής που έχει αντικατασταθεί από εννέα (9) ώρες προπόνηση την εβδομάδα. Η προπόνηση διεξάγονταν 3 φορές/εβδομάδα.

Τα Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης αποτέλεσαν το μοναδικό μέσο με το οποίο οι ταλαντούχοι αθλητές είχαν τη δυνατότητα να συνδυάσουν τις ακαδημαϊκές με τις αθλητικές τους υποχρεώσεις. Ωστόσο, τα Τ.Α.Δ δεν υπήρξαν ποτέ αυτόνομα σχολεία, γεγονός που επέφερε επιπτώσεις στην εύρυθμη λειτουργία τους. Το ασαφές θεσμικό πλαίσιο, οι καθυστερήσεις και οι αδυναμίες στελέχωσής με το απαραίτητο εκπαιδευτικό προσωπικό, προκαλούσαν δυσλειτουργίες και αρνητικές εντυπώσεις στις τοπικές κοινωνίες οι οποίες συχνά οδηγούσαν σε μαθητική διαρροή (Γεροδήμος και συν, 2006). Παρά όμως τα προβλήματα ο θεσμός των Αθλητικών Σχολείων αποτέλεσε σημαντικό πυρήνα ανάπτυξης του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού στην Ελλάδα. Σημαντικός αριθμός πρωταθλητών με διεθνείς διακρίσεις σε αθλητικές διοργανώσεις υπήρξαν απόφοιτοι των Αθλητικών Σχολείων. Στα χρόνια λειτουργίας των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης ο σχολικός αθλητισμός κατάφερε για πρώτη φορά να πετύχει τόσες πολλές και εξαιρετικές διακρίσεις σε παγκόσμιο επίπεδο.

Οι Γεροδήμος, Ζαφειρίδης, Μάνου, Ιωακειμίδης, Κέλλης, Κουστέλιος, Τζέτζης και Κέλλης (2006) διενήργησαν έρευνα με θέμα την αξιολόγηση της λειτουργίας των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης στην Ελλάδα. Το δείγμα (3.895 άτομα) αποτελούσαν Προϊστάμενοι Γραφείων Φυσικής Αγωγής, Διευθυντές σχολείων, καθηγητές φυσικής αγωγής, μαθητές που φοιτούσαν σε ΤΑΔ και γονείς. Στο ερώτημα εάν θα πρέπει να συνεχιστεί ο θεσμός των Τ.Α.Δ ή εάν θα πρέπει να καταργηθεί, η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων με πιο ισχυρή την άποψη των μαθητών – αθλητών και των γονέων τους θεωρούν τον θεσμό απαραίτητο και τονίζουν ιδιαίτερα την αναγκαιότητα συνέχισης της λειτουργίας των ΤΑΔ. Στο ερώτημα αναφορικά με τη μορφή που πρέπει να έχουν τα ΤΑΔ (αυτόνομα σχολεία ή αθλητικές τάξεις σε κανονικά σχολεία) η πλειονότητα του δείγματος προτιμούν τη λειτουργία αυτόνομων Αθλητικών Σχολείων. Ωστόσο ο βαθμός ικανοποίησης από τη λειτουργία του θεσμού των ΤΑΔ είναι χαμηλός αφού οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι τα Τμήματα Αθλητικής Διευκόλυνσης αντιμετωπίζουν

σοβαρά προβλήματα που αφορούν κυρίως στο θέμα της μετακίνησης των μαθητών από το σπίτι προς στο σχολείο και τους αθλητικούς χώρους, τις αθλητικές υποδομές και την επάρκεια του αθλητικού υλικού την διατροφή και την ιατρική υποστήριξη. Μέτρια ικανοποίηση δηλώνουν επίσης από την στήριξη που παρέχει η Κεντρική Διοίκηση (Υπουργείο Παιδείας, Κεντρική Επιτροπή Αθλητικών Τάξεων) στην λειτουργία των ΤΑΔ. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η άποψη των Καθηγητών Φυσικής Αγωγής από την παρεχόμενη επιστημονική στήριξη και επιμόρφωση του προσωπικού των Τ.Α.Δ. Συγκεκριμένα μεγάλο ποσοστό εκπαιδευτικών Φυσικής Αγωγής εκτιμά ότι η επιμόρφωση τους κινείται σε χαμηλά επίπεδα ειδικά σε θέματα ειδικής προπονητικής, διατροφής, ψυχολογικής υποστήριξης των αθλητών, υγιεινής και πρώτων βοηθειών. Τέλος όλοι εκτιμούν (και ιδιαίτερα οι καθηγητές φυσικής αγωγής) ότι υπολείπεται σημαντικά η προβολή του παραγόμενου έργου των ΤΑΔ και κρίνουν ότι υπάρχει ανάγκη ενημέρωσης της ευρύτερης κοινωνίας για τον θεσμό των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης και της δημοσιοποίησης των αθλητικών διακρίσεων των μαθητών.

Συμπερασματικά, αναγνωρίζεται η αναγκαιότητα ύπαρξης των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης, αλλά με αναθεωρημένο πλαίσιο λειτουργίας. Στο πλαίσιο ενός νέου εθνικού αθλητικού σχεδιασμού είναι επιβεβλημένη η δημιουργία ενός καινούριου πλαισίου λειτουργίας της Αθλητικής Εκπαίδευσης η οποία θα περιλαμβάνει την ίδρυση αυτόνομων Αθλητικών Σχολείων σε κάθε Περιφέρεια της χώρας, πιστοποιημένες αθλητικές δομές, επιστημονική καθοδήγηση και υποστήριξη έτσι ώστε το σχολείο, όχι απλά να μην περιορίζει, αλλά να προάγει τα φυσικά ταλέντα και τις ειδικές δεξιότητες των μαθητών. Προϋπόθεση όμως στη λειτουργία και ανάπτυξη των αθλητικών σχολείων είναι η σύνδεση με τον σχολικό αθλητισμό της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης, η αναγνώριση του αθλητικού ταλέντου από το ίδιο το εκπαιδευτικό σύστημα, η ενδυνάμωση και η στήριξη του. Δυστυχώς όμως ακόμη και τα προγράμματα ανίχνευσης και αξιοποίησης ταλέντων που υλοποιούσε στο πρόσφατο παρελθόν η Γενική Γραμματεία Αθλητισμού σε μαθητές Γ-Δ Δημοτικών Σχολείων σήμερα έχουν καταργηθεί.

Β΄: ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6ο

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Στόχος του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι η παρουσίαση της μεθοδολογίας που υιοθετήθηκε για το υπό διερεύνηση θέμα και τη διεξαγωγή της παρούσας έρευνας. Αρχικά, παρουσιάζονται ο σκοπός, ο στόχος και τα ερευνητικά ερωτήματα της μελέτης. Κατόπιν, αναφέρονται οι λόγοι που οδήγησαν στην επιλογή της ποιοτικής, ως μέθοδο προσέγγισης των ερευνητικών ζητημάτων της συγκεκριμένης έρευνας. Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στο εργαλείο συλλογής δεδομένων, τον τρόπο και τη διαδικασία επιλογής του δείγματος, καθώς και για τα ζητήματα εγκυρότητας και αξιοπιστίας της έρευνας.

6.1. Σκοπός, στόχος και ερευνητικά ερωτήματα

Στόχος της παρούσας μελέτης είναι η διερεύνηση του τρόπου με τον οποίο καταξιωμένοι Έλληνες πρωταθλητές νοσηματοδοτούν τον πρωταθλητισμό μέσα από την προσωπική τους πορεία του προκειμένου να αναδείξουμε εάν και πώς η συνέχιση της εμπλοκής τους μέσω των πολιτικών της επίσημης πολιτείας σε εκπαιδευτικές και κοινωνικές δράσεις μπορεί να συμβάλει στην καλλιέργεια του πνεύματος του πρωταθλητισμού στο σχολικό αθλητισμό.

Οι επιμέρους στόχοι της παρούσας μελέτης περιλαμβάνουν τη διερεύνηση των αντιλήψεων των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών αναφορικά με: (α) την επίδραση των ακολουθούμενων εκπαιδευτικών πολιτικών στη στήριξη, ενίσχυση και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού, (β) τον τρόπο αξιοποίησης των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμού, (γ) τις επιδράσεις της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004 στην εκπαιδευτική πολιτική για τον σχολικό αθλητισμό και πρωταθλητισμό, (δ) την αξιολόγηση των κινήτρων της Πολιτείας για την προώθηση του σχολικού αθλητισμού και την ανάπτυξη πρωταθλητισμού.

Σε αυτό το πλαίσιο, θα διερευνηθήκαν τα εξής ερευνητικά ερωτήματα:

- 5 Πώς οι καταξιωμένοι Έλληνες πρωταθλητές νοηματοδοτούν την ιδέα και την δράση του πρωταθλητισμού
- 6 Ποιες οι αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν, σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού συνέβαλαν στην προσωπική τους εξέλιξη
- 7 Ποιες οι αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές στη Ελλάδα στηρίζουν, ενισχύουν και προωθούν την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού.
- 8 Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι μπορούν αξιοποιηθούν από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμό.

Για την καλύτερη οργάνωση και διαχείριση του πρωτοκόλλου συνεντεύξεων των πρωταθλητών, τα παραπάνω ερευνητικά ερωτήματα κωδικοποιήθηκαν σε 4 άξονες και επί των συγκεκριμένων αξόνων δομήθηκαν οι ερωτήσεις (βλέπε πρωτόκολλο συνέντευξης):

Θεματικοί Άξονες Συνέντευξης

Θεματικός Άξονας 1	Ο τρόπος με τον οποίο οι καταξιωμένοι Έλληνες πρωταθλητές νοηματοδοτούν την ιδέα και την δράση του πρωταθλητισμού.
Θεματικός Άξονας 2	Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν, σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού συνέβαλαν στην προσωπική τους εξέλιξη
Θεματικός Άξονας 3	Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές στη Ελλάδα στηρίζουν, ενισχύουν και προωθούν την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού.
Θεματικός Άξονας 4	Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι μπορούν αξιοποιηθούν από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμό.

6.2. Μεθοδολογικό πλαίσιο

6.2.1. Επιλογή ερευνητικής μεθόδου και εργαλείου συλλογής δεδομένων

Σύμφωνα με τον Creswell (2016) η επιλογή της μεθόδου διενέργειας μιας έρευνας καθορίζεται από τους εκάστοτε στόχους και ερευνητικά ερωτήματα. Στην προκειμένη περίπτωση και με δεδομένο το σκοπό να διερευνηθεί η επίδραση των εκπαιδευτικών πολιτικών στην προώθηση, βελτίωση και ανάπτυξη του Σχολικού Αθλητισμού, του Υψηλού Αθλητισμού και του Πρωταθλητισμού επιλέχθηκε η ποιοτική προσέγγιση. Για την διεξαγωγή της παρούσας ποιοτικής έρευνας επιλέχθηκε ως εργαλείο η προσωπική συνέντευξη (*oneto one interview*), η οποία αποτελεί μια δημοφιλή προσέγγιση συλλογής/παραγωγής ποιοτικών ερευνητικών δεδομένων στον τομέα της εκπαιδευτικής έρευνας (Creswell, 2016). Μέσω της προσωπικής συνέντευξης, ο/η ερευνητής/τρια επιχειρεί τη σε βάθος καταγραφή των απόψεων, στάσεων και αντιλήψεων του συνεντευξιαζόμενου και την προσπάθεια ερμηνείας του υπό διερεύνηση θέματος μέσα από το προσωπικό πρίσμα του Ολυμπιονίκη (Cohen, Manion&Morrison, 2008). Οι συνεντεύξεις, σύμφωνα με τον Creswell (2016) ποικίλλουν τόσο ως προς το περιεχόμενο όσο και ως προς τη δομή τους. Ως προς το βαθμό δόμησης της συνέντευξης, επιλέχθηκε ο τύπος της ημιδομημένης συνέντευξης. Καταρτίστηκαν ανοιχτού τύπου ερωτήσεις(*opened questions*) έτσι ώστε οι ερωτώμενοι να εκφράσουν ελεύθερα, σε βάθος και ολοκληρωμένα τις προσωπικές τους εμπειρίες και περιγραφές, χωρίς να περιορίζονται από πιθανές απόψεις του ερευνητή (Robson, 2007).

Η διάρκεια της κάθε συνέντευξης κυμάνθηκε μεταξύ εξήντα και ενενήντα λεπτών και διενεργήθηκε σε χώρο και χρόνο που εξυπηρετούσε τον κάθε συμμετέχοντα, ενώ ταυτόχρονα εξασφαλίστηκε ο παράγοντας της ησυχίας προκειμένου να διευκολυνθεί η μαγνητοφώνηση της διαδικασίας.

6.2.2. Ζητήματα δεοντολογίας

Για τη λήψη των συνεντεύξεων κατεβλήθη κάθε δυνατή προσπάθεια να διευθετηθούν ζητήματα δεοντολογίας (*ethics*). Η ερευνήτρια επικοινωνήσε τηλεφωνικά με τους Ολυμπιονίκες συστήθηκε και τους ενημέρωσε για το σκοπό και τους στόχους της έρευνας, για τη δυνατότητα άρνησης συμμετοχής ή αποχώρησης,

ανά πάσα στιγμή, χωρίς καμία συνέπεια, για τη διατήρηση των στοιχείων τους μετά το τέλος της έρευνας και εξασφάλισε τη “συνειδητή συγκατάθεση» τους (Bell, 1997; Cohen and al, 2008). Σε δεύτερο στάδιο ορίσθηκε δια ζώσης συνάντηση όπου διενεργήθηκε η συνέντευξη, η οποία και ηχογραφήθηκε. Δόθηκαν εγγυήσεις εμπιστευτικότητας και ανωνυμίας των προσωπικών τους στοιχείων και συμφώνησαν στη δημοσιοποίηση των ευρημάτων της έρευνας.

6.2.3. Το Πρωτόκολλο Συνέντευξης

Το πρωτόκολλο συνέντευξης (*interview protocol*) καταρτίστηκε από την ερευνήτρια σε ειδικά σχεδιασμένο έντυπο για την ροή των ερωτήσεων, δόθηκε για έλεγχο στην επιβλέπουσα καθηγήτρια όπου υπήρξε μερική αναθεώρηση και στην τελική διατύπωση παρουσιάστηκε ως εξής:

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Ερώτηση εκκίνησης της συνέντευξης :

Αναστοχαζόμενος την πολύχρονη εμπειρία σας στο Πρωταθλητισμό πώς θα αξιοδοτούσατε την προσφορά της Πολιτείας σε σχέση με αυτά που εσείς προσφέρατε για τη χώρα σας, την Ελλάδα.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ I:Ο τρόπος με τον οποίο οι καταξιωμένοι Έλληνες πρωταθλητές νοηματοδοτούν την ιδέα και την δράση του πρωταθλητισμού.

1. Ποιά κατά τη γνώμη σας είναι τα βασικά στοιχεία μέσω των οποίων αποκτά νόημα η ιδέα και η δράση του υψηλού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;
2. Ο υψηλός αθλητισμός/πρωταθλητισμός είναι μια περιπέτεια ζωής που αφορά κάποιες οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες;
3. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι η κοινωνική διάσταση του αθλητισμού;

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ II:Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν, σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού συνέβαλαν στην προσωπική τους εξέλιξη.

4. Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού στην Ελλάδα συνέβαλαν στην προσωπική αθλητική σας εξέλιξη;

5. Υπήρξε κάποια στιγμή κατά την εξέλιξη σας ως πρωταθλητής που νιώσατε τη υποστήριξη της πολιτείας

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ III: Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές στη Ελλάδα στηρίζουν, ενισχύουν και προωθούν την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού.

6. Πιστεύετε ότι η Πολιτεία παρέχει κίνητρα για την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;
7. Θεωρείτε ότι η ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004, έφερε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της εκπαιδευτικής πολιτικής τον αθλητισμό και με ποιον τρόπο;
8. Μετά την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων από την Ελλάδα πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές συνέβαλαν στη στήριξη, ενίσχυση και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;
9. Πιστεύετε ότι η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική για τον σχολικό αθλητισμό και τον πρωταθλητισμό συγκλίνει ή αποκλίνει με τον ευρωπαϊκό βηματισμό;
10. Ποια η γνώμη σας για το θεσμό των Αθλητικών Σχολείων και τον ρόλο τους στην ανάπτυξη του Ελληνικού αθλητισμού; Κρίνετε απαραίτητη τη ανασύστασή τους;

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ IV: Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι μπορούν αξιοποιηθούν από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμού.

11. Πιστεύετε ότι η Πολιτεία αξιοποιεί την εμπειρία των καταξιωμένων πρωταθλητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και εάν ναι, με ποιον τρόπο;
12. Πως πιστεύετε ότι οι καταξιωμένοι πρωταθλητές μπορούν να συμβάλλουν στη ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών καινοτομιών που να προωθούν το ιδεώδες του αθλητισμού και του Ολυμπισμού;
13. Ποια θεωρείτε ότι πρέπει να είναι, από την πλευρά της Πολιτείας, τα μέτρα στήριξης του ελληνικού σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;

6.2.4. Συγκρότηση του δείγματος της έρευνας

Για την επιλογή του δείγματος επιλέχθηκε η σκόπιμη δειγματοληψία (*purpose fulsampling*) με κυρίαρχο κριτήριο η επιλογή των συμμετεχόντων να εξασφαλίζει “πλούτο πληροφοριών” (Patton, 1990). Ταυτόχρονα, η επιλογή του δείγματος έγινε με βασικό κριτήριο τα άτομα να αποτελούν μέλη μιας υποομάδας με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως η κατάκτηση Ολυμπιακής νίκης ή η κατάκτηση μεταλλίου σε Παγκόσμιο Πρωτάθλημα και συνεπώς υπήρξε ομοιογενής δειγματοληψία (*homogeneous sampling*) (Creswell, 2016).

Επιλέχθηκαν Ολυμπιονίκες και Παγκόσμιοι Πρωταθλητές από διάφορα σπορ, ώστε οι ερωτώμενοι να αποτελούν χαρακτηριστικές, αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις του ερευνώμενου πληθυσμού. Ελήφθησαν συνεντεύξεις τόσο από πρωταθλητές των Ολυμπιακών όσο και Παραολυμπιακών Αγώνων. Οι ερωτηθέντες υπήρξαν πρωταθλητές της Ιστιοπλοΐας, της Κωπηλασίας, του Κλασικού Αθλητισμού, της Ποδηλασίας, της Άρσης Βαρών, της Κολύμβησης.

Ο αριθμός των οκτώ συμμετεχόντων θεωρήθηκε επαρκής, εφόσον ο συνολικός πληθυσμός των Ελλήνων Ολυμπιονικών και Παγκόσμιων Πρωταθλητών αφενός δεν είναι τεράστιος, αφετέρου σύμφωνα με τον Creswell (2016) ένας μεγάλος αριθμός συνεντευξιαζόμενων μπορεί να αποδειχθεί δύσχρηστος αφού ενδεχομένως να οδηγήσει στη συλλογή επιφανειακών απόψεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7ο

7.1 Παρουσίαση των ευρημάτων της έρευνας

Στο συγκεκριμένο κεφάλαιο καταγράφονται τα ευρήματα της έρευνας μετά από τη σχετική επεξεργασία του περιεχομένου των συνεντεύξεων με τους οκτώ Έλληνες Ολυμπιονίκες και Παγκόσμιους Πρωταθλητές. Η μέθοδος που ακολουθήθηκε ήταν η ταξινόμηση και αποκωδικοποίηση των απαντήσεων σύμφωνα με τους ερευνητικούς άξονες του πρωτοκόλλου συνέντευξης και τα τεθέντα ερευνητικά ερωτήματα (παράρτημα 1). Συγκεκριμένα μετά την απομαγνητοφώνηση των συνεντεύξεων, τα δεδομένα των συνεντεύξεων μειώθηκαν σε μικρότερες αναλυτικές μονάδες με βάση τη κάθε θεματική ενότητα (Miles, Huberman&Saldana, 2014). Τα ευρήματα που παρουσιάζονται παρακάτω αποτυπώνουν τις αντιλήψεις των συμμετεχόντων Ολυμπιονικών αναφορικά με: (α) την επίδραση των ακολουθούμενων εκπαιδευτικών πολιτικών στη στήριξη, ενίσχυση και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού, (β) τον τρόπο αξιοποίησης των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμού, (γ) τις επιδράσεις της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004 στην εκπαιδευτική πολιτική για τον σχολικό αθλητισμό και πρωταθλητισμό και (δ) την αξιολόγηση των κινήτρων της Πολιτείας για την προώθηση του σχολικού αθλητισμού και την ανάπτυξη πρωταθλητισμού.

Ερώτηση εκκίνησης της συνέντευξης

«Αναστοχαζόμενος την πολύχρονη εμπειρία σας στο Πρωταθλητισμό θα θέλαμε αρχικά να μας αναφέρετε πως ξεκινήσατε τον Αθλητισμό και πως θα αξιοδοτούσατε την ανάμειξη με την αθλητική δραστηριότητα».

Όλοι ανεξαιρέτως οι ερωτηθέντες Ολυμπιονίκες και Παγκόσμιοι πρωταθλητές ξεκίνησαν τον αθλητισμό στην πρώτη παιδική τους ηλικία (6-10 ετών). Σημαντικό ρόλο για την εμπλοκή τους με την αθλητική δραστηριότητα έπαιξε πρωτίστως το στενό οικογενειακό περιβάλλον, το οποίο υπήρξε ιδιαίτερα παρακινητικό και υποστηρικτικό. Όλα ξεκίνησαν σαν παιχνίδι και στην πορεία

υπήρξε η ενεργός εμπλοκή, η δέσμευση με το άθλημα και η στοχοθεσία για πρωταθλητισμό. Σημαντικό επίσης ρόλο έπαιξαν τα πρότυπα Ελλήνων πρωταθλητών που έβλεπαν στην τηλεόραση με εικόνες κατάκτησης μεταλλίων κλπ. Στην περίπτωση Ολυμπιονίκη κωπηλασίας αφορμή στάθηκε η επίσκεψη προπονητή κωπηλασίας στο σχολείο του ο οποίος μίλησε στα παιδιά και τον ενέπνευσε. Στην περίπτωση του Παραολυμπιονίκη αφορμή της αθλητικής καριέρας υπήρξε η ενασχόληση με το νερό ως κινησιοθεραπεία και αποκατάσταση της κινητικής μειονεξίας εξαιτίας τροχαίου ατυχήματος.

Όταν ρωτήθηκαν οι πρωταθλητές να αναστοχαστούν πάνω στις εμπειρίες που έχουν αποκομίσει από την εμπλοκή τους με τη αθλητική δραστηριότητα και τη συμμετοχή τους σε μεγάλους αγώνες, όλοι ανακάλεσαν ευχάριστες εμπειρίες, αναφέρθηκαν σε δυνατές φιλίες που αναπτύχθηκαν μεταξύ συναθλητών και αντιπάλων, αναφέρθηκαν σε δυνατές στιγμές που τους χάρισε ο Αθλητισμός και οι οποίες θα μείνουν ανεξίτηλα χαραγμένες στη μνήμη τους.

Ερευνητικός Άξονας 1: Ο τρόπος με τον οποίο οι καταξιωμένοι Έλληνες πρωταθλητές νοηματοδοτούν την ιδέα και την δράση του πρωταθλητισμού.

Βασικά στοιχεία μέσω των οποίων αποκτά νόημα η ιδέα και η δράση του υψηλού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού (Ερώτηση 1^η);

Όλοι ανεξαιρέτως οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι ο πρωταθλητισμός συνιστά έναν τρόπο ζωής, ότι είναι «η ίδια η ζωή». Νοηματοδοτούν την ιδέα και την δράση του πρωταθλητισμού ως την προσπάθεια του αθλητή να ξεπεράσει τα προσωπικά του όρια, να υπερβεί τον ίδιο του τον εαυτό.

Π1 (Α.Σ) «Πρωταθλητισμός είναι η προσπάθεια του αθλητή όχι απλά να ξεπεράσει τους αντιπάλους, αλλά να υπερβεί ουσιαστικά τα προσωπικά του όρια του, να ξεπεράσει τον ίδιο του τον εαυτό»

Π2 (Χ.Β): «Πρωταθλητισμός είναι μια μεγαλειώδης έννοια που κινητοποιεί τα άτομα σε μια συνεχή προσπάθεια και δράση. Όταν ο αθλητής ταυτίζεται με την ιδέα αυτή, αποκτά στόχους και ποιότητα η προπόνηση του».

Π4 (Γ.Τ): «Πρωταθλητισμός σημαίνει τα πάντα: τρόπος ζωής, η ζωή ολόκληρη!»

Π5 (Α.Ζ): «Πρωταθλητισμός είναι μια προσπάθεια του ατόμου να ξεπερνά διαρκώς τα όρια του εαυτού του, τα οποία τυχαίνει συνήθως να είναι πολύ ψηλότερα σε σχέση με τον μέσο όρο των υπόλοιπων αθλητών και ως εκ τούτου να διακρίνεται για αυτό».

Π6 (Γ.Κ): «Πρωταθλητισμός σημαίνει να κάνω κάτι περισσότερο από αυτό που έκανα μέχρι τώρα».

Σε αυτό το πλαίσιο ιδιαίτερα σημαντική είναι η αφήγηση του Παραολυμπιονίκη, ο οποίος τονίζει ότι ο πρωταθλητισμός δίνει νόημα στην καθημερινότητα του, **Π3 (Γ.Κ):** «Ο πρωταθλητισμός είναι ένας τρόπος ζωής, ο οποίος δίνει νόημα στην καθημερινότητα μου» αφού «μπορεί με να χρησιμοποιεί αμαξίδιο για να κινείται, αλλά δεν σταμάτησε ποτέ να περπατά με το μυαλό του». Ο αθλητισμός του έδωσε τη δυνατότητα να μετατρέψει σε θετική δύναμη την αδυναμία της περιορισμένης κινητικότητας του. Ιδιαίτερο επίσης ενδιαφέρον παρουσιάζει και η τοποθέτηση μιας ερωτώμενης η οποία αναφέρει ότι **Π7 (Σ.Π)** «Για μένα πρωταθλητισμός σημαίνει ολική δέσμευση και αφιέρωση της ψυχής και του σώματος στο να πετύχει το άτομο τους προσωπικούς του στόχους. Θεωρώ ότι αν δεν καταφέρεις να είσαι απόλυτα συγκεντρωμένος σε αυτό που κάνεις θα είναι πολύ δύσκολο να το πετύχεις». Ένας άλλος ερωτώμενος τονίζει ότι **Π8 (Β.Π):** «Λοιπόν, πρωταθλητισμός είναι μια πολύ ιδιαίτερη έννοια, η οποία σε παρακινεί και σε δεσμεύει με τέτοιο τρόπο, ώστε αν και αγωνίζεσαι σε ερασιτεχνικό άθλημα, καλείσαι να δουλέψεις με τρόπο επαγγελματικό, χωρίς να έχεις απαραίτητα οικονομικές απολαβές ή την στήριξη κάποιων χορηγών».

Η σύνδεση ή μη του υψηλού αθλητισμού/πρωταθλητισμού με τις οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες (Ερώτηση 2^η);

Η πλειονότητα των ερωτώμενων υποστηρίζει την άποψη ότι ο αθλητισμός όχι μόνο δεν αφορά οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες, αλλά αντίθετα αποτελεί μια εμπειρία για όλους. Στον αθλητισμό μπορούν να λάβουν μέρος παιδιά από όλες τις κοινωνικές τάξεις ανεξαρτήτου οικονομικής κατάστασης. Μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις ο αθλητισμός συμβάλλει στην ενσωμάτωση λιγότερο προνομιούχων ή ευάλωτων κοινωνικών ομάδων. Ωστόσο, αρκετοί αναγνωρίζουν ότι στο επίπεδο του πρωταθλητισμού η οικονομική στήριξη παίζει καταλυτικό ρόλο. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν τρεις αφηγήσεις που υποστηρίζουν ότι κάποια αθλήματα είτε επιλέγονται ως κατάλληλα από υψηλές κοινωνικές τάξεις είτε εκφράζουν μια φιλοσοφία ελίτ (ιππασία, ιστιοπλοΐα, κωπηλασία):

Π1 (Α.Σ): *«Αθλήματα όπως το δικό μου, της άρσης βαρών, είναι ιδιαίτερα δημοφιλή στις χαμηλές, λαϊκές τάξεις ή σε ευαίσθητες κοινωνικές ομάδες, όπως ομογενείς Πόντιοι, Αρμένιοι κ.α.»*

Π2 (Χ.Β): *«Ο υψηλός αθλητισμός σε καμία περίπτωση δεν αφορά οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες. Το δικό μου άθλημα, η ποδηλασία, απαιτεί βέβαια οικονομική ευχέρεια αλλά ξεπερνιέται από την αγάπη για το άθλημα.»*

Π3 (Γ.Κ): *«Όχι, δεν θεωρώ πως ο αθλητισμός και ο πρωταθλητισμός αφορά οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες. Στον υψηλό αθλητισμό μπορούν να λάβουν μέρος παιδιά και άτομα που προέρχονται από όλες τις κοινωνικές ομάδες και ανεξαρτήτου οικονομικής κατάστασης. Ωστόσο επειδή ο πρωταθλητισμός έχει πάρα πολλές απαιτήσεις, η οικονομική στήριξη βοηθά τα άτομα να ανταπεξέλθουν καλύτερα στις απαιτήσεις του πρωταθλητισμού.»*

Π4 (Γ.Τ): *«Σίγουρα, υπάρχει διαφοροποίηση σε αθλήματα που επιλέγει περισσότερο η “υψηλή κοινωνία” και άλλα τα οποία επιλέγουν παιδιά από χαμηλά κοινωνικά στρώματα. Ωστόσο ακόμη και στην ιππασία, που θεωρείται ελίτ σπορ θα έλεγα πως το αρχικό κίνητρο για ένα νέο παιδί να ασχοληθεί είναι η μεγάλη αγάπη του στα άλογα.»*

Π5 (Α.Ζ): *Ο πρωταθλητισμός λόγω του ότι η διάθεση και η δύναμη πηγάζουν μέσα από το άτομο κατά την γνώμη μου δεν αφορά κάποιες προνομιούχες ομάδες. Θεωρώ ωστόσο, αν όχι απαραίτητη την οικονομική ευχέρεια, μια σημαντική βοήθεια που μεταξύ δύο αθλητών του ίδιου επιπέδου ενδεχομένως να υπερτερήσει αυτός που διαθέτει προνομιακή οικονομική και κοινωνική θέση.*

Π6 (Γ.Κ): *«Ο υψηλός αθλητισμός είναι για όλους. Δεν παίζει ρόλο η οικονομική κατάσταση των αθλουμένων».*

Π7 (Σ.Π): *«Η οικονομική κατάσταση της οικογένειας, δεν επηρεάζει την ενασχόληση με τον υψηλού επιπέδου αθλητισμό. Βέβαια η οικονομική βοήθεια από τον Ιστιοπλοϊκό μου Όμιλο με την προσφορά κυρίως υλικοτεχνικής υποδομής συνέβαλε καταλυτικά».*

Π8 (Β.Π): *«Πιστεύω ότι εξαρτάται από το άθλημα. Κάποια αθλήματα θεωρούνται ελιτίστικα. Για παράδειγμα η ιστιοπλοΐα και η κωπηλασία απαιτούν σκάφος πανιά κλπ. Στην ελληνική πραγματικότητα η οικογένεια αποτελεί τους επίσημους χορηγούς των νεαρών αθλητών».*

Η κοινωνική διάσταση του αθλητισμού (Ερώτηση 3^η):

Όλες οι απαντήσεις κινήθηκαν στο ίδιο πλαίσιο και οι αφηγήσεις σκιαγραφούν τον τεράστιο κοινωνικό χαρακτήρα του αθλητισμού. Όλοι οι ερωτώμενοι υποστηρίζουν ότι ο αθλητισμός συμβάλλει στην εξαφάνιση κοινωνικών στερεοτύπων, προάγει την κοινωνική συναναστροφή, ενώ αποτελεί αποτελεσματικό εργαλείο για την κοινωνική ένταξη και συνοχή. Επιβεβαιώνεται η άποψη σύμφωνα με την οποία ότι ο αθλητισμός συνεισφέρει στην κατάργηση των κοινωνικών φραγμών, ενσωματώνει ευάλωτες κοινωνικές ομάδες (εθνοτικές, πρόσφυγες, μετανάστες κλπ) με χαρακτηριστικό παράδειγμα την οικογένεια Αντετοκούμπο. Τέλος αποτελεί ίσως τη μοναδική διέξοδο των νέων από ανθυγιεινές και βλαβερές συνήθειες όπως κάπνισμα, αλκοόλ, ναρκωτικά κλπ. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η άποψη ότι τα ΜΜΕ, αντί να αναδεικνύουν τον κοινωνικό χαρακτήρα του αθλητισμού, συχνά προβάλλουν μια στρεβλή εικόνα με σκηνές οπαδικής βίας, χουλιγκανισμού και ρατσισμού.

Ενδεικτικά μερικές από τις απαντήσεις είναι:

Π1 (Α.Σ): «Ο αθλητισμός συμβάλλει στην εξαφάνιση κοινωνικών στερεοτύπων, της βίας και του κοινωνικού αποκλεισμού. Αμβλύνει τις κοινωνικές διαφορές, όπως για παράδειγμα οι δυνατές φιλίες που έχουν αναπτυχθεί μεταξύ Ελλήνων και Τούρκων αθλητών. Υπάρχουν βέβαια περιπτώσεις, όπως η χρήση αναβολικών ουσιών οι οποίες από μόνες του δημιουργούν ανισότητες»

Π2 (Χ.Β): «Ο αθλητισμός εξευγενίζει, αναπτύσσει φιλίες, προάγει την κοινωνικότητα, καταργεί διαχωριστικά πλαίσια ανθρώπων. Μελανό σημείο αποτελεί ο φανατισμένος οπαδός που δεν υποστηρίζει την ευγενή άμιλλα και τον υγιή ανταγωνισμό».

Π3 (Γ.Κ):«Ο υγιής αθλητισμός μειώνει ή και εξαφανίζει φαινόμενα, βίας ή κοινωνικού αποκλεισμού. Όμως ως άτομο με αναπηρία με ενοχλεί και με θλίβει η αδιαφορία ορισμένων πολιτώνως προς τη δυσκολία στην προσβασιμότητα και τον αποκλεισμό της πρόσβασης ατόμων με αναπηρία στους αθλητικούς χώρους».

Π4 (Γ.Τ): «Θεωρώ ότι ο αθλητισμός είναι η μοναδική διέξοδος των νέων από ανθυγιεινές και βλαβερές συνήθειες όπως κάπνισμα, αλκοόλ, ναρκωτικά κλπ. Είναι επίσης ευεργετικός ως προς την κοινωνική ένταξη και συνοχή, αφού αναπτύσσει διαπροσωπικές σχέσεις και φιλίες με ξένους αθλητές, όπου αποδέχεται ο ένας τον άλλο ανεξάρτητα από θρησκεία, χρώμα κλπ, ενώ προσφέρει διέξοδο σε ανθρώπους με αναπηρία και τους δίνει τη χαρά της συμμετοχής».

Π5 (Α.Ζ): «Ο αθλητισμός συμβάλλει στη άμβλυνση των στερεοτύπων, βοηθά στην ένταξη μειονεκτουσών κοινωνικών ομάδων όπως άτομα με αναπηρίες, από διαφορετικά εθνοτικά περιβάλλοντα κλπ. Τον αθλητισμό τον εκλαμβάνω σαν ένα μέσο το οποίο ενώνει τους ανθρώπους και έναν χώρο στον οποίο όλοι είναι ίσοι ανεξάρτητα από τον τόπο προέλευσης. Επιπλέον τα παιδιά αποκτούν ταυτότητα μέσα στον χώρο του αθλητισμού γεγονός που δρα ευεργετικά στην αυτοαντίληψη τους».

Π7 (Σ.Π):«Ο αθλητισμός διαπαιδαγωγεί, πλάθει χαρακτήρες, δίνει κατευθύνσεις και διαμορφώνει στάση ζωής. Διδάσκει αυτοσεβασμό και σεβασμό στον αντίπαλο,

αλληλεγγύη, ευγενή άμιλλα, “ευ αγωνίζεσθαι”, αποδοχή της διαφορετικότητας. Διδάσκει πανανθρώπινα Ιδεώδη. Δυστυχώς όμως τα ΜΜΕ, αντί να αναδεικνύουν τον κοινωνικό του χαρακτήρα συχνά αναδεικνύουν μια στρεβλή εικόνα του Αθλητισμού με σκηνές βίας και ρατσισμού. Τέλος θεωρώ ότι ο αθλητισμός μπορεί να αποτελέσει «όχημα» για την ένταξη προσφύγων ή μεταναστών στην ελληνική κοινωνία, με τρανταχτό παράδειγμα την οικογένεια Αντετοκούνμπο».

Ερευνητικός Άξονας 2: Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν, σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού συνέβαλαν στην προσωπική τους εξέλιξη.

Η συμβολή των εκπαιδευτικών πολιτικών του αθλητισμού στην Ελλάδα στην προσωπική αθλητική εξέλιξη (ερώτηση 4η)

Κοινή συνιστώσα των αφηγήσεων είναι ότι η υπάρχουσα δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος και ο τρόπος που είναι δομημένα τα αναλυτικά προγράμματα ελάχιστα προάγουν τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ταλέντα των μαθητών/τριών. Κυριαρχεί σε όλες σχεδόν τις αφηγήσεις η άποψη ότι ο αθλητισμός δεν βρίσκεται στις προτεραιότητες του ελληνικού σχολείου και είναι διάχυτη η αντίληψη ότι δεν υφίσταται οργανωμένη εκπαιδευτική πολιτική που να στηρίζει τη Φυσική Αγωγή, τη σχολική άθληση και τον ελληνικό αθλητισμό κατ' επέκταση. Ωστόσο, οι αντιλήψεις των πρωταθλητών διαφοροποιούνται ως προς το υποστηρικτικό περιβάλλον που αναπτύσσουν οι εκπαιδευτικοί. Αρκετοί αναγνωρίζουν ότι το σχολικό περιβάλλον (και ιδιαίτερα το αθλητικό σχολείο) τους παρείχε εκπαιδευτική υποστήριξη και διευκόλυνση στην προσπάθεια εξισορρόπησης των ακαδημαϊκών και αθλητικών τους υποχρεώσεων, ενώ άλλοι επισημαίνουν την περιορισμένη συνειδητοποίηση και ενσυναίσθηση των καθηγητών απέναντι στις ιδιαίτερες ανάγκες των πρωταθλητών και τις εξοντωτικές απαιτήσεις του υψηλού αθλητισμού.

Οι αφηγήσεις των πρωταθλητών καταγράφηκαν ως εξής:

P1 (Α.Σ): «Σε καμία περίπτωση. Αντίθετα μάλιστα συχνά οι αντιλήψεις εκπαιδευτικών έδειχναν μια αρνητική νοοτροπία και αντιμετώπιση στην εμπλοκή

μου με τον αθλητισμό!! Ωστόσο θεωρώ ότι η Φυσική Αγωγή είναι ίσως το πλέον σημαντικό μάθημα του σχολικού προγράμματος, αφού πολλές έρευνες συνδέουν τις υψηλές ακαδημαϊκές επιδόσεις με τον Αθλητισμό. Αποτελεί αδυναμία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος που δεν κατάφερε να διδάξει την αξία και τα οφέλη της άσκησης, της υγιεινής διατροφής στα ελληνόπουλα με αποτέλεσμα σήμερα η χώρα μας να είναι παγκόσμια πρωταθλήτρια στην παιδική παχυσαρκία. Το μοναδικό θετικό που υπήρχε στα σχολικά μου χρόνια και ευτυχώς συνεχίζει να υπάρχει ήταν τα σχολικά πρωταθλήματα».

Π2 (Χ.Β): «Εγώ προσωπικά φοίτησα σε Αθλητικό Σχολείο γεγονός που κάλυπτε τις καθημερινές μου ανάγκες για άθληση ενώ ταυτόχρονα διευκόλυνε την ακαδημαϊκή μου εξέλιξη. Το αθλητικό σχολείο μου έδωσε το κίνητρο να ασχοληθώ με το άθλημα που αγαπώ. Θεωρώ ολέθριο λάθος την κατάργηση των αθλητικών σχολείων στην Ελλάδα».

Π3 (Γ.Κ): «Δεν υπήρχε ιδιαίτερη στήριξη της αθλητικής μου πορείας. Αντίθετα αρκετά συχνά αντιμετώπισα πρόβλημα με τις απουσίες. Θεωρώ χρέος μιας ολοκληρωμένης εκπαιδευτικής πολιτικής να υποστηρίξει τα παιδιά/μαθητές που επιθυμούν να ακολουθήσουν αθλητική καριέρα».

Π4 (Γ.Τ): «Κατά τη γνώμη μου δεν υφίσταται οργανωμένη εκπαιδευτική πολιτική που να στηρίζει τη Φυσική Αγωγή, τη σχολική άθληση και τον ελληνικό αθλητισμό κατ' επέκταση».

Π5 (Α.Ζ): «Θεωρώ ότι το σχολείο δεν έχει ως μέλημα την έκφραση των μαθητών σε τομείς που είχαν κλίσεις, είτε είναι Αθλητισμός, Μουσική, Τέχνες. Ο τρόπος που είναι δομημένα τα αναλυτικά προγράμματα δεν παρέχουν ευκαιρίες ανάπτυξης των ταλέντων των παιδιών».

Π6 (Γ.Κ): «Η επιτυχία στον αθλητισμό προϋποθέτει εκπαίδευση σωματική, ψυχική και πνευματική και σε αυτό συμβάλλει το σχολείο και οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής. Εγώ φοίτησα σε αθλητικό σχολείο και αυτό μου έδωσε τα εφόδια για εμπλοκή με τον αθλητισμό και τον πρωταθλητισμό».

Π7 (Σ.Π): «Φοίτησα σε κανονικό σχολείο και όχι αθλητικό, αλλά στάθηκα τυχερή γιατί αρκετοί καθηγητές με διευκόλυναν σε θέματα απουσιών και δείχνοντας μια επιείκεια σε περιπτώσεις πλημμελούς μελέτης».

Π8 (Β.Π): Ευγνωμονώ κάποιους καθηγητές μου που με αντιμετώπιζαν με στοργή και κατανόηση όταν με έπαιρνε ο ύπνος στο θρανίο μετά την πρωινή προπόνηση στο κολυμβητήριο που άρχιζε στις 05:30 τα χαράματα.

Η υποστήριξη της πολιτείας κατά την εξέλιξη ως πρωταθλητής (ερώτηση 5η)

Οι απόψεις των ερωτώμενων δίστανται. Υπάρχουν δύο αφηγήσεις οι οποίες προτάσσουν τη μοναχική πορεία του αθλητή, χωρίς την υποστήριξη και ενίσχυση της επίσημης Πολιτείας. Ωστόσο, η πλειοψηφία κινείται σε άλλο πλαίσιο τονίζοντας ότι η συμπαράσταση του θεσμικού κράτους είχε είτε τη μορφή οικονομικών παροχών και δυνατότητας διορισμού ειδικά στην προ κρίσης εποχή, είτε τη μορφή ειδικής μοριοδότησης για πρόσβαση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Σημαντική επίσης θεωρούν την έμμεση υποστήριξη της Πολιτείας μέσω της κρατικής επιχορήγησης προς τις αθλητικές Ομοσπονδίες, χρήματα που διατίθενται για την καλύτερη δυνατή προετοιμασία των διεθνών αθλητών.

Π1 (Α.Σ): «Σε καμία περίπτωση δεν ένιωσα την υποστήριξη της Πολιτείας κατά τη διάρκεια της αθλητικής καριέρας μου».

Π2 (Χ.Β): «Θα ήταν αχαριστία αν έλεγα όχι. Ειδικά την εποχή πριν την οικονομική κρίση η στήριξη της Πολιτείας με τη μορφή των οικονομικών επιχορηγήσεων ήταν καταλυτική».

Π3 (Γ.Κ): «Ναι! Κυρίως κατά την περίοδο των Παραολυμπιακών Αγώνων, στην Αθήνα, το 2004, η στήριξη της Πολιτείας μέσω οικονομικών επιχορηγήσεων υπήρξε ιδιαίτερα σημαντική».

Π4 (Γ.Τ): «Μετά την κατάκτηση μεταλλίων από εμένα, υπήρξε πράγματι η στήριξη της ελληνικής Πολιτείας προς το πρόσωπό μου».

Π5 (Α.Ζ): «Όχι δεν υπήρξε».

Π6 (Γ.Κ): «Ναι, η πολιτεία μας στήριξε αρκετά κυρίως με την μοριοδότηση εισαγωγής στο Πανεπιστήμιο και με την επαγγελματική μου αποκατάσταση».

Π7 (Σ.Π): «Αρκετές φορές! Η εισαγωγή μου στο Τμήμα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού χωρίς Πανελλήνιες εξετάσεις ήταν το πλέον σημαντικό. Για το Ολυμπιακό και Ευρωπαϊκό μετάλλιο έλαβα επίσης οικονομικά πριμ. Τέλος βάσει του τότε ισχύοντος αθλητικού νόμου μου ήρθε ο διορισμός μου, λόγω της 2^{ης} θέσης στο Παγκόσμιο Πρωτάθλημα, ως διοικητική υπάλληλος στο υπουργείο Παιδείας. Σημαντική επίσης θεωρώ την έμμεση υποστήριξη της Πολιτείας μέσω της κρατικής επιχορήγησης που λαμβάνουν ετησίως οι αθλητικές Ομοσπονδίες, χρήματα τα οποία διατίθενται για την καλύτερη δυνατή προετοιμασία των διεθνών αθλητών».

Π8 (Β.Π): «Την υποστήριξη της Πολιτείας την βίωσα, μέσω της Ομοσπονδίας, η οποία χρηματοδότησε πολλές φορές την αθλητική μου προετοιμασία».

Ερευνητικός Άξονας 3: Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές στη Ελλάδα στηρίζουν, ενισχύουν και προωθούν την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού.

Παροχή κινήτρων από την Πολιτεία για την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού (ερώτηση 7)

Όλες οι απαντήσεις κινήθηκαν στο ίδιο πλαίσιο και ανέδειξαν το ζήτημα της μειωμένης μοριοδότησης που λαμβάνουν οι μαθητές/αθλητές για την εισαγωγή τους στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα μετά την απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας. Κριτική ασκούν και για την κατάργηση των Αθλητικών Σχολείων. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν δύο αφηγήσεις, που αναφέρονται στην έλλειψη κινήτρων και στην απουσία στήριξης της αθλητικής προσπάθειας των φοιτητών στα ελληνικά πανεπιστήμια, σε αντίθεση με τη διεθνή πρακτική που ακολουθείται.

Π1 (Α.Σ): «Η Πολιτεία σήμερα παρέχει ως μοναδικό κίνητρο ένα ποσοστό μοριοδότησης για είσοδο στα πανεπιστήμια μόνο για τους τρεις πρώτους σε διεθνείς διοργανώσεις. Θεωρώ, αν και είμαι αντίθετη με τη μοριοδότηση των αθλητών σε πανεπιστημιακές σχολές που δεν έχουν σχέση με τον αθλητισμό, ότι θα

πρέπει να επιβραβεύονται οι έξι πρώτοι στα πανελλήνια πρωταθλήματα, για τα Τμήματα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού. Κάτι τέτοιο θα έδινε κίνητρο στα παιδιά να αθλούνται».

Π2 (Χ.Β): «Όχι όσα θα έπρεπε. Θα ήταν για παράδειγμα θετική μια ειδική αντιμετώπιση στο πανεπιστήμιο ώστε ο φοιτητής/αθλητής να συνεχίσει τον πρωταθλητισμό».

Π3 (Γ.Κ): «Η Πολιτεία παρέχει κάποια κίνητρα, αλλά δυστυχώς βλέπουμε ότι αυτά όλο και μειώνονται, όπως το πρόσφατο παράδειγμα του ΣτΕ για το σχολικό αθλητισμό».

Π4 (Γ.Τ): «Πιστεύω ότι η κατάργηση των Αθλητικών Σχολείων στην Ελλάδα δείχνει τη στάση της Πολιτείας. Αδιανόητο για την χώρα που γέννησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες, την Ολυμπιακή Ιδέα και τον Ολυμπισμό να μην δίνει έμφαση στην αθλητική πολιτική».

Π5 (Α.Ζ): «Κατά τη γνώμη μου, ο σχολικός αθλητισμός στην Ελλάδα διανύει τη χειρότερη περίοδο και το γεγονός ότι μειώθηκε η μοριοδότηση των μαθητών/αθλητών για τα πανεπιστήμια ενισχύει την άποψη μου».

Π6 (Γ.Κ): «Τη συγκεκριμένη χρονική στιγμή πιστεύω πως όχι αφού έχει καταργήσει πολλά προνόμια».

Π7 (Σ.Π): «Θεωρώ ιδιαίτερα σημαντικά τα κίνητρα μοριοδότησης των μαθητών για την αθλητική τους αριστεία. Αρκεί όμως αυτά να μην γίνονται αυτοσκοπός για τον ίδιο τον μαθητή».

Π8 (Β.Π): «Το γεγονός ότι στην κωπηλασία που γνωρίζω, έχουμε τώρα αυτή τη στιγμή που μιλάμε 7-8 αθλήτριες υψηλού επιπέδου, εκ των οποίων η μία 4^η Ολυμπιονίκης στο Ρίο, οι οποίες δεν στηρίζονται ούτε οικονομικά αλλά ούτε και σε ακαδημαϊκό επίπεδο και σκέφτονται να αποχωρήσουν από τον πρωταθλητισμό αποτυπώνει μια οικτρή πραγματικότητα»

Η ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004, και η συμβολή της στην εκπαιδευτική πολιτική του αθλητισμού (ερώτηση 8^η)

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων υποστήριξαν την άποψη ότι η διοργάνωση των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα, έδωσε κίνητρα ώστε να βρεθεί στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής πολιτικής ο αθλητισμός, κυρίως μέσα από τη διδασκαλία των μαθημάτων της Ολυμπιακής ανάληψη και της Καλλιπάτειρας.

Υπάρχει μία αφήγηση που κινείται σε εντελώς διαφορετικό πλαίσιο και στηλιτεύει το επιφανειακό ενδιαφέρον της Πολιτείας αφού μακροπρόθεσμα το μάθημα της φυσικής αγωγής υποβαθμίστηκε στο σχολικό πρόγραμμα και συρρικνώθηκαν οι ώρες διδασκαλίας της Φυσικής Αγωγής.

Ενδεικτικά το πνεύμα των απαντήσεων έχει ως εξής

Π1 (Α.Σ): *«Δεν θεωρώ ότι οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας έφεραν κάτι καινούριο. Αντίθετα, ο αθλητισμός συνδέθηκε περισσότερο με την οικονομική αγορά και το κέρδος ενώ ο βασικός ρόλος του αθλητισμού είναι να δημιουργεί υπεύθυνους πολίτες».*

Π2 (Χ.Β): *«Ευκαιριακά και για πολύ λίγο. Όταν κάτι δεν έχει συνέχεια δεν έχει και μέλλον. Δεν είδαμε κάτι να αλλάζει σε βάθος χρόνου, άρα δεν άλλαξε τίποτα».*

Π3 (Γ.Κ):*«Ναι! Η διοργάνωση των Ολυμπιακών και Παραολυμπιακών Αγώνων στην Αθήνα, έδωσε κίνητρα ώστε να βρεθεί στο επίκεντρο της εκπαιδευτικής πολιτικής ο αθλητισμός, κυρίως μέσα από τη διδασκαλία του μαθήματος της Ολυμπιακής Παιδείας. Επίσης στα πλαίσια εκπαιδευτικών επισκέψεων μου έκανε εξαιρετική εντύπωση που τα σχολεία έδιναν βροντερό “παρών” στους Παραολυμπιακούς Αγώνες».*

Π4 (Γ.Τ): *«Αντιθέτως! Δυστυχώς, αντί να αποτελέσουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας εφαλτήριο για να ασχοληθούμε με αυτό που λέγεται Αθλητισμός και Ολυμπιακά Ιδεώδη, η ελληνική Πολιτεία συρρίκνωσε τις ώρες διδασκαλίας της Φυσικής Αγωγής στα σχολεία».*

Π5 (Α.Ζ): *«Η ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004, έφερε τον αθλητισμό στο επίκεντρο του σχολείου κυρίως μέσα από τα*

εκπαιδευτικά προγράμματα της Ολυμπιακής Παιδείας και της Καλλιπάτειρας. Επίσης αρκετοί αθλητές είχαν πρόσβαση στο σχολικό περιβάλλον για ομιλίες και διαμόρφωση θετικών προτύπων».

Π6 (Γ.Κ): «Μετά το 2004 δημιουργήθηκαν οι προϋποθέσεις για περισσότερες δραστηριότητες στον αθλητισμό όπως προγράμματα ανίχνευσης ταλέντων, προγράμματα Ολυμπιακής Παιδείας κλπ».

Π7 (Σ.Π): «Θεωρώ πως ναι! Οι εκπαιδευτικοί Φυσικής Αγωγής ανέπτυξαν κάποια αθλήματα που δεν ήταν τόσο διαδεδομένα στην Ελλάδα και έφεραν κοντά τα παιδιά περισσότερο στον αθλητισμό. Τα Ελληνόπουλα γράφτηκαν σε αθλήματα όπως η ιστιοπλοΐα ή η άρση βαρών λόγω του Κακλαμανάκη, της Μπεκατώρου και του Πύρρου Δήμα,».

Π8 (Β.Π): «Ναι σίγουρα. Το ότι εισήχθη το μάθημα της Ολυμπιακής Παιδείας, ήταν ένα πολύ καλό βήμα εν όψη των Ολυμπιακών του 2004, αλλά δυστυχώς δεν υπήρξε συνέχεια».

Η ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004, και η συμβολή της στην ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού (ερώτηση 9^η)

Μέσα από τις αφηγήσεις των ερωτώμενων, διαφαίνεται ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές για τη στήριξη της σχολικής άθλησης χαρακτηρίζονται από ημιτελείς σπασμωδικές κινήσεις, ασυνέχειες και ματαιώσεις οι οποίες αναχαιτίζουν την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού. Για παράδειγμα ιδιαίτερο ενδιαφέρον έχει μια αφήγηση που θεωρεί ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές δεν εστιάζουν, όπως θα έπρεπε, στην ανάπτυξη του ερασιτεχνικού αθλητισμού και στη δια βίου άσκηση για την Υγεία με αποτέλεσμα οι εθνικοί και ευρωπαϊκοί στρατηγικοί στόχοι για συνειδητοποίηση των νέων σχετικά με την αξία της σωματικής άσκησης, την ανάπτυξη θετικών στάσεων απέναντι στη σωματική δραστηριότητα και στη υιοθέτηση της δια βίου άσκησης των νέων να μην επιτυγχάνονται. Σε αυτό το

πλαίσιο, σημαντική είναι η αφήγηση ενός πρωταθλητή που θεωρεί ελάχιστο το διδακτικό χρόνο που αφιερώνεται στη Φυσική Αγωγή, χρόνος που σε καμία περίπτωση σε καμία περίπτωση δεν εξυπηρετεί τους στόχους για ολόπλευρη, ισόρροπη, αρμονική ανάπτυξη των μαθητών. Όλοι ανεξαιρέτως οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι απαιτείται μακροχρόνιος σχεδιασμός και προγραμματισμός, πόροι και πολιτική βούληση για να αποδώσει η εκπαιδευτική πολιτική στον σχολικό αθλητισμό. Στα θετικά στοιχεία καταγράφουν την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων (Ολυμπιακή Παιδεία, Καλλιπάτειρα, Kinds' Athletic) τα οποία λειτουργούν τόσο προς την κατεύθυνση της στήριξης και ενίσχυσης του σχολικού αθλητισμού, όσο και προς την ευημερία των μαθητών.

Ενδεικτικά κάποιες αφηγήσεις έχουν ως εξής:

Π1 (Α.Σ): «Οι εκπαιδευτικές πολιτικές πρέπει να εστιάζουν στην ανάπτυξη του ερασιτεχνικού αθλητισμού και στη δια βίου άσκηση για την Υγεία, κάτι που δυστυχώς δεν συμβαίνει αφού η Πολιτεία δείχνει να ενδιαφέρεται περισσότερο για τον επαγγελματικό αθλητισμό και κυρίως το ποδόσφαιρο. Κατανοώ πως η Ελλάδα βρίσκεται σε περίοδο οικονομικής ύφεσης, αλλά δεν υπάρχουν οι υποδομές για εύκολη πρόσβαση σε αθλητικά στάδια»

Π2 (Χ.Β): «Μάλλον το αντίθετο, αφού στα σχολεία το μάθημα της Φυσικής Αγωγής διδάσκεται για μία ώρα εβδομαδιαίως. Δεν υπάρχει σχολικός αθλητισμός με τη σωστή έννοια του όρου».

Π3 (Γ.Κ): «Μετά την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων υπήρξε έντονο ενδιαφέρον αλλά σύντομα ατόνησε. Απαιτείται, μακροχρόνιος σχεδιασμός και προγραμματισμός για να αποδώσει η εκπαιδευτική πολιτική στον σχολικό αθλητισμό».

Π5 (Α.Ζ): «Εάν εξαιρέσω τη διδασκαλία του μαθήματος της Ολυμπιακής Παιδείας δεν υπήρξαν στοχευμένες δράσεις προς στήριξη και ενίσχυση του σχολικού αθλητισμού».

Π6 (Γ.Κ): «Θεωρώ πως ναι, με τη μορφή κυρίως εκπαιδευτικών προγραμμάτων».

Π7 (Σ.Π): «Αρχικά υπήρξε ενδιαφέρον, το οποίο γρήγορα ατόνησε. Το μοναδικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα που υπάρχει μέχρι σήμερα είναι το KidsAthletic».

Σύγκλιση ή απόκλιση της ελληνικής εκπαιδευτικής πολιτικής για τον σχολικό αθλητισμό και τον πρωταθλητισμό με τον ευρωπαϊκό βηματισμό (ερώτηση 9^η)

Στις αφηγήσεις όλων ανεξαιρέτως των ερωτώμενων κυριαρχεί η πεποίθηση ότι η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική αποκλίνει σημαντικά από τη διεθνή πρακτική.

Π1 (Α.Σ): *«Αποκλίνει γιατί δεν υπάρχει η καθημερινή άσκηση του παιδιού. Οι Έλληνες γονείς πλέον προσπαθούν να εγγράψουν τα παιδιά τους σε ιδιωτικές αθλητικές δραστηριότητες επωμιζόμενοι σημαντικό κόστος αν και αυτό θα έπρεπε να είναι μέλημα του σχολείου».*

Το γεγονός όπως δεν υπάρχει στο σχολικό διδακτικό πρόγραμμα καθημερινή άσκηση του παιδιού σηματοδοτεί την ανυπαρξία αθλητικής κουλτούρας στο ελληνικό σχολείο. Σε αυτό το πλαίσιο, σημαντική είναι η αφήγηση ενός πρωταθλητή που καυτηριάζει την απουσία φυσιολατρικών αθλητικών δράσεων στο σχολικό περιβάλλον σε αντίθεση με την πρακτική πολλών ευρωπαϊκών κρατών.

Π2 (Χ.Β): *«Όχι, μόνο δεν υπάρχει σύγκλιση με τον ευρωπαϊκό βηματισμό, αλλά παρατηρείται σαφέστατη απόσταση με τις ευρωπαϊκές αντιλήψεις. Στην Ελλάδα απουσιάζουν δράσεις σχετικές με φυσιολατρικές αθλητικές εκδρομές,. Σε αρκετές ευρωπαϊκές πρωτεύουσες (Άμστερνταμ, Κοπεγχάγη) συναντάς ποδηλάτα και παιδιά όλων των ηλικιών να κινούνται σε οργανωμένους ασφαλείς ποδηλατοδρόμους. Στη χώρα μας δεν υπάρχει αντίστοιχη κουλτούρα».*

Ενδιαφέρον ίσως να έχει μία αφήγηση, που εστιάζει στον καθαρά γνωσιοκεντρικό χαρακτήρα του ελληνικού σχολείου και στο γεγονός ότι το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι δομημένο με τέτοιο τρόπο που ωθεί το παιδί να σταματήσει κάθε εμπλοκή με την αθλητική δραστηριότητα στην Α' Λυκείου σε αντίθεση για παράδειγμα με τη Νέα Ζηλανδία όπου το παιδί στο Δημοτικό επιλέγει υποχρεωτικά ένα άθλημα κατά τη φοίτησης στην πρωτοβάθμια και δύο στη δευτεροβάθμια.

Π8 (Β.Π): *«Υπάρχουν χώρες όπως η Νέα Ζηλανδία που γνωρίζω όπου το παιδί στο Δημοτικό πρέπει να επιλέξει υποχρεωτικά ένα άθλημα και στο Γυμνάσιο δύο. Το δικό μας εκπαιδευτικό σύστημα είναι δομημένο με τέτοιο τρόπο που ωθεί το παιδί να σταματήσει κάθε εμπλοκή με την αθλητική δραστηριότητα στην Α' Λυκείου».*

Υπάρχουν και δύο αφηγήσεις οι οποίες προτάσσουν την ανυπαρξία πανεπιστημιακού αθλητισμού στην Ελλάδα σε πλήρη αντίθεση με χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία όπου κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα καλλιεργεί σε υψηλό επίπεδο τον αθλητισμό και πρωταθλητισμό. Απόρροια των ανωτέρω, αρκετοί Έλληνες πρωταθλητές να αναγκάζονται να φύγουν στο εξωτερικό για σπουδές και πρωταθλητισμό.

Π3 (Γ.Κ): «*Νομίζω ότι μάλλον αποκλίνει. Στην Ευρώπη έχουν την τάση για συγκρότηση πολυπληθών εθνικών ομάδων, έτσι ώστε να υπάρχει συνέχεια στην ανάπτυξη του αθλήματος, ενώ εδώ οι ομάδες συνεχώς συρρικνώνονται.*»

Π4 (Γ.Τ): «*Στις ΗΠΑ για τις οποίες είμαι σε θέση να γνωρίζω, δεν υπάρχει σχολείο, κολέγιο, πανεπιστήμιο που να μην καλλιεργεί σε υψηλό επίπεδο τον αθλητισμό, στα περισσότερα αθλήματα. Από τα σχολεία αντλούν ταλέντα και γι' αυτό έχουν και πολλούς Ολυμπιονίκες. Το χάσμα είναι μεγάλο.*»

Π5 (Α.Ζ): «*Μόνο το γεγονός ότι οι περισσότεροι έλληνες πρωταθλητές αναγκάζονται να φύγουν στο εξωτερικό για σπουδές και πρωταθλητισμό με προβληματίζει και με κάνει να πιστεύω ότι η ελληνική πολιτική αποκλίνει πολύ.*»

Η ανασύσταση του θεσμού των Αθλητικών Σχολείων και η συμβολή τους στην ανάπτυξη του αθλητισμού (ερώτηση 10^η)

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων υποστηρίζει την άποψη ότι η ανασύσταση, η αναδιοργάνωση και η αύξηση του αριθμού των αθλητικών σχολείων σε κάθε περιφέρεια θα συνεισφέρουν σημαντικά στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού.

Π3 (Γ.Κ): «*Θεωρώ απαραίτητη την ανασύσταση και μετεξέλιξη των αθλητικών σχολείων γιατί είναι τα μόνα που μπορούν να δώσουν τα καλύτερα δυνατά εφόδια σε μαθητές που θέλουν να αφοσιωθούν στον αθλητισμό.*»

Π5 (Α.Ζ): «Αν και πιστεύω πως τρόπος που λειτούργησαν τα αθλητικά σχολεία στη Ελλάδα ήταν λάθος, θεωρώ ότι με τον σωστό προγραμματισμό, επάνδρωση με επιστημονικό προσωπικό τα αθλητικά σχολεία μπορούν να συνεισφέρουν στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού».

Π6 (Γ.Κ): «Τα αθλητικά σχολεία έδιναν κίνητρα στους μαθητές να ασχοληθούν με τα σπορ και να συνεχίσουν την πορεία τους στον πρωταθλητισμό και υποστηρίζω θερμά την επανασύσταση και λειτουργία τους».

Π7 (Σ.Π): «Θα πρέπει όχι απλά να ανασυσταθούν, αλλά να πολλαπλασιαστούν και να δημιουργήσουν ένα υποστηρικτικό περιβάλλον για την άθληση των παιδιών».

Π8 (Β.Π): «Πιστεύω στην αξία του θεσμού, αν και απαιτείται αναδιοργάνωση στη φιλοσοφία και τη διαχείριση τους».

Π4 (Γ.Τ): «Είναι υποκρισία να μιλούμε για ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού χωρίς να υπάρχει αθλητική εκπαίδευση στη χώρα».

Ωστόσο, δύο αφηγήσεις παρουσιάζουν εξαιρετικό ενδιαφέρον γιατί θέτουν στο πεδίο του προβληματισμού τη φιλοσοφία, τον προσανατολισμό, το σκοπό και τους στόχους και τον στρατηγικό σχεδιασμό για την αθλητική εκπαίδευση στη χώρα μας. Υποστηρίζουν την άποψη ότι εάν κάθε σχολείο ενσωματώσει στη φιλοσοφία του την άθληση, τη γυμναστική και τη δια βίου άσκηση για την υγεία, εάν μετατραπεί σε σχολείο προαγωγής υγείας, εάν συνδυάζει τη γνώση με τη φυσική δραστηριότητα, τότε δεν χρειάζεται κανένας διαχωρισμός αθλητικών ή μη αθλητικών σχολείων. Τότε το εκπαιδευτικό σύστημα θα καταφέρει την ανάσχεση των τάσεων υπερβολικού βάρους και παιδικής παχυσαρκίας, θα προάγει τα επίπεδα υγείας, θα προωθήσει τον κοινωνικό και εκπαιδευτικό του χαρακτήρα και θα συνεισφέρει στη ποιότητα ζωής των πολιτών.

Π1 (Α.Σ): «Εάν το συμβατικό σχολείο ενσωματώσει στη φιλοσοφία του την άθληση και τη γυμναστική τότε δεν θεωρώ ότι τα παιδιά πρέπει να χωρίζονται σε μικρή ηλικία σε αθλητές και μη αθλητές. Θα πρέπει να έχουμε όλα τα παιδιά μέσα στον αθλητισμό, σε ποικίλα σπορ και από εκεί θα προκύψουν τα ταλέντα».

Π2 (Χ.Β): «Ένα σχολείο που συνδυάζει τη γνώση με την άθληση θα μπορούσε πραγματικά να αναμορφώσει τον ελληνικό αθλητισμό. Συνεπώς όλα τα σχολεία θα έπρεπε να είναι προσανατολισμένα στον αθλητισμό έτσι ώστε εμπνεύσουν τους μαθητές για καθημερινή άσκηση».

Ερευνητικός Άξονας 4: Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι μπορούν αξιοποιηθούν από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμό.

Η αξιοποίηση από την Πολιτεία της εμπειρίας των καταξιωμένων πρωταθλητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα (ερώτηση 11^η)

Είναι καθολική η άποψη ότι η Πολιτεία δεν έχει αξιοποιήσει όσο θα έπρεπε τους καταξιωμένους Ολυμπιονίκες και Παγκόσμιους πρωταθλητές.

Π6 (Γ.Κ): «Πιστεύω ότι δεν τους αξιοποιεί καθόλου».

Π5 (Α.Ζ): «Δεν πιστεύω ότι αξιοποιεί αυτά τα άτομα η πολιτεία».

Π7 (Σ.Π): «Δεν υπάρχουν καταξιωμένοι πρωταθλητές και Ολυμπιονίκες σε θέσεις ευθύνης στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας. Κάποιες δράσεις με ενημερωτικές εκστρατείες υλοποιεί ο Σύλλογος Ελλήνων Ολυμπιονικών».

Αν και μερικοί έχουν διατελέσει σποραδικά σύμβουλοι υπουργών αναδεικνύεται η απουσία οργανωμένου σχεδιασμού που να εκμεταλλεύεται την εμπειρία των ελλήνων πρωταθλητών. Το μεγάλο έλλειμμα εντοπίζεται στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν καταξιωμένοι πρωταθλητές και Ολυμπιονίκες σε θέσεις ευθύνης στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας.

Π8 (Β.Π): «Δεν υπάρχει σχεδιασμός».

Π1 (Α.Σ): «Απαιτείται καλός σχεδιασμός και οργάνωση, ειδάλλως δεν αρκούν απλές επισκέψεις πρωταθλητών στα σχολεία».

Π2 (Χ.Β): «Δεν υφίσταται οργανωμένος σχεδιασμός που να εκμεταλλεύεται την εμπειρία των ελλήνων πρωταθλητών».

Π3 (Γ.Κ):«*Η Πολιτεία δεν έχει αξιοποιήσει όσο θα έπρεπε τους καταξιωμένους πρωταθλητές στο εκπαιδευτικό σύστημα. Κάποιες προσπάθειες από συγκεκριμένους φορείς όπως η ΕΘΝΟΑ και η Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή (ΕΟΕ) είναι απλά σπασμωδικές. Χρειάζεται κεντρικός σχεδιασμός από το Υπουργείο Παιδείας το οποίο θα συντονίζει αρμόδια όργανα (Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, Ομοσπονδίες αθλημάτων κλπ)*».

Η συμβολή των καταξιωμένων πρωταθλητών στη ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών καινοτομιών που να προωθούν το ιδεώδες του αθλητισμού και του Ολυμπισμού (Ερώτηση 12^η):

Αρκετοί πρωταθλητές τονίζουν τη θετική και ουσιαστική επίδραση των επισκέψεων Ολυμπιονικών στα σχολεία με στόχο τη μετάδοση των ιδανικών του Ολυμπισμού, και των Αθλητικών Αξιών. Επιθυμούν να μιλούν στα παιδιά για το αθλητικό ιδεώδες, για τις εμπειρίες τους, να τους φέρνουν σε επαφή με το άθλημα που υπηρέτησαν. Εκτιμούν ότι Παιδεία και Αθλητισμός είναι δύο απόλυτα συμβατές έννοιες και ότι οι Ολυμπιονίκες πρέπει να αποτελέσουν πρότυπα για τα νέα παιδιά. Στο πλαίσιο όμως αυτό θεωρούν ότι βασική προϋπόθεση αποτελεί η συνεργασία Υπουργείου Παιδείας με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς: Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, ΕΘΝΟΑ, Ολυμπιακή Ακαδημία, Σύλλογο Ελλήνων Ολυμπιονικών, Αθλητικές Ομοσπονδίες, Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, όπου όλοι μαζί πρέπει να αναπτύξουν εκπαιδευτικά προγράμματα για τα παιδιά κάθε ηλικίας.

Σε ένα τέτοιο σενάριο η πλειονότητα προτιμά έναν ρόλο εκπαιδευτικό, όπου θα επισκέπτεται σχολικές μονάδες, θα μοιράζεται τις αθλητικές εμπειρίες με τα παιδιά, θα ενημερώνει για τα οφέλη της άθλησης, θα διδάσκει τις αθλητικές αξίες. Επιθυμούν να αναλάβουν δράσεις ώστε να γίνουν κοινωνοί της Αθλητικής Ιδέας και του αρχών του Ολυμπισμού. Θεωρούν αναγκαιότητα να ενσωματωθούν θεσμικά στο ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα. Μερικοί θα ήθελαν να έχουν το ρόλο του ανιχνευτή ταλέντων και θα τους ενδιέφερε η εμπλοκή με την προπονητική διαδικασία σε αναπτυξιακές ηλικίες, η καθοδήγηση και η εκπαίδευση των μικρών παιδιών σε κάποιο άθλημα.

Τα κυριότερα σημεία των αφηγήσεων έχουν ως εξής:

Π1 (Α.Σ): «Χρειάζεται προγραμματισμός όπου οι πρωταθλητές θα επισκέπτονται σχολικές μονάδες ανά τακτά διαστήματα, με έμφαση στο Δημοτικό σχολείο, το οποίο πρέπει να γίνει κύτταρο ανάπτυξης του αθλητισμού. Εμένα προσωπικά θα μου άρεσε να πηγαίνω στα σχολεία, να τους μιλώ για τον αθλητισμό, να θέτουμε αθλητικούς στόχους, να μεταδώσω την αξία της σωματικής άσκησης, να διδάξω αθλητικές αξίες (ψυχικό σθένος, πειθαρχία, επιμονή δέσμευση στην αθλητική προσπάθεια). Θα ήθελα επίσης να προπονώ παιδιά»

Π2 (Χ.Β): «Συχνές επισκέψεις σε σχολεία για σωστή καθοδήγηση των παιδιών. Θα ήθελα να ασχοληθώ με την προπονητική διαδικασία, να καθοδηγώ και να εκπαιδεύω σχετικά με το άθλημα μου τα μικρά παιδιά».

Π3 (Γ.Κ): «Επιβάλλεται η φυσική παρουσία των πρωταθλητών και των Ολυμπιακών στις εκδηλώσεις και τις δράσεις που γίνονται για τον αθλητισμό και τον Ολυμπισμό. Οι Ολυμπιονίκες πρέπει να αποτελέσουν πρότυπα για τα νέα παιδιά. Είμαι ενταγμένος στην ΕΘΝΟΑ και επισκέπτομαι σχολικές μονάδες σε όλη την Ελλάδα».

Π4 (Γ.Τ): «Το Υπουργείο Παιδείας θα έπρεπε να προσλάβει καταξιωμένες μορφές του αθλητισμού για να μεταδώσουν τις Αθλητικές αξίες. Παιδεία και Αθλητισμός είναι δύο απόλυτα συμβατές έννοιες. Θα ήθελα να έχω εκπαιδευτικό ρόλο, να μοιράζομαι τις αθλητικές μου εμπειρίες με τα παιδιά, να γίνω κοινωνός της Αθλητικής Ιδέας».

Π5 (Α.Ζ): «Οι καταξιωμένοι πρωταθλητές μπορούν να συμβάλλουν καταλυτικά στην αθλητική εκπαίδευση των Ελλήνων. Θα ήθελα να είχα εκπαιδευτικό ρόλο με στόχο τη δημιουργία αθλητικής κουλτούρας».

Π6 (Γ.Κ): «Η Πολιτεία θα έπρεπε να είχε εντάξει στο σχεδιασμό της εκπαιδευτικά προγράμματα, όπου οι Πρωταθλητές θα επισκέπτονται σχολικές μονάδες, θα μιλούν στα παιδιά για το αθλητικό ιδεώδες, για τις εμπειρίες τους, θα τους φέρνουν σε επαφή με το άθλημα που υπηρέτησαν». Εγώ προσωπικά θα αναλάμβανα με υπερηφάνεια έναν εκπαιδευτικό ρόλο με επισκέψεις στα σχολεία για να γνωρίσουν τα παιδιά τον αθλητισμό και τα Ολυμπιακά Ιδεώδη».

Π7 (Σ.Π): «Απαιτείται συνεργασία Υπουργείου Παιδείας με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς: Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, ΕΘΝΟΑ, Σύλλογος Ελλήνων Ολυμπιονικών, Γενική Γραμματεία Αθλητισμού. Η ηθική ικανοποίηση ενός Ολυμπιονίκη είναι να δίνει το κίνητρο να μπορούν να δοκιμάζουν κάποιο άθλημα και γιατί όχι να γίνουν και πρωταθλητές. Με ενδιαφέρει πολύ και ο ρόλος του ανιχνευτή ταλέντων».

Π8 (Β.Π): «Θα πρέπει ΕΘΝ.Ο.Α. Εθνική Ολυμπιακή Ακαδημία, η Ολυμπιακή Εκεχειρία, οι Ομοσπονδίες, ο Σύλλογος Ολυμπιονικών, να αναπτύξουν εκπαιδευτικά προγράμματα. Σε ένα τέτοιο σενάριο θα ήθελα να επισκέπτομαι σχολεία, να μιλώ στα παιδιά για τις αξίες του Αθλητισμού».

Μέτρα στήριξης από την Πολιτεία για τον ελληνικό σχολικό αθλητισμό και πρωταθλητισμό (ερώτηση 13^η)

Μέσα από τις αφηγήσεις των ερωτώμενων, διαφαίνεται ότι υπάρχει ένα ευρύ πεδίο για παρεμβάσεις με στόχο τη στήριξη του ελληνικού σχολικού αθλητισμού. Σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης προτείνεται η αύξηση του διδακτικού χρόνου της Φυσικής Αγωγής στο σχολικό πρόγραμμα, η ανασύσταση και επαναλειτουργία των αθλητικών σχολείων, η κατάλληλη αξιοποίηση των υπαρχόντων ανεκμετάλλετων χώρων άθλησης, η χρηματοδότηση των αθλητικών ομοσπονδιών, ο σχεδιασμός και η οργάνωση εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η ενίσχυση των σχολικών πρωταθλημάτων και η επιβράβευση της αθλητικής αριστείας. Σε επίπεδο οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης προτείνεται η κατασκευή πολυδύναμων και όχι πολυδάπανων σταδίων τα οποία θα χρησιμοποιούνται από τις σχολικές μονάδες, αλλά και η στήριξη των αθλητικών συλλόγων της περιοχής. Στο σχολικό περιβάλλον, σε μια προσπάθεια εξισορρόπησης της ακαδημαϊκής και αθλητικής ζωής των μαθητών, προτείνεται η δημιουργία ευέλικτων προγραμμάτων σπουδών για τη βέλτιστη διαχείριση της διδακτέας ύλης, η ειδική αντιμετώπιση σε θέματα απουσιών λόγω συμμετοχής σε προπονήσεις και αγώνες και η μέριμνα για ιατρικούς ελέγχους των αθλητών.

Ακολουθούν τα κυριότερα σημεία των αφηγήσεων:

Π1 (Α.Σ): «Η Πολιτεία οφείλει να στηρίζει μαθητές που επιλέγουν στα δύο τελευταία έτη του σχολείου το IB (InternationalBaccalaureate) γιατί τα ξένα πανεπιστήμια στην τελική επιλογή των φοιτητών επιβραβεύουν και μοριοδοτούν αθλητές με διακρίσεις. Επίσης θεωρώ ότι θα πρέπει να μοριοδοτούνται για τα Τμήματα Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού διακριθέντες αθλητές στα Πανελλήνια Πρωταθλήματα μέχρι και 6^{ης} θέσης».

Π2 (Χ.Β): «Υπάρχουν πολλά που μπορούν να γίνουν. Σε επίπεδο Πολιτείας θα πρέπει να γίνει κατάλληλη αξιοποίηση των υπαρχόντων ανεκμετάλλετων χώρων άθλησης προς όφελος των μαθητών. Πιστεύω ότι η Πολιτεία οφείλει να διαθέσει κονδύλια για εκπαιδευτικές εκδηλώσεις, προβολή όλων των αθλημάτων, τουλάχιστον μέσα από την κρατική τηλεόραση. Θα πρέπει επίσης να χρηματοδοτηθούν οι αθλητικές ομοσπονδίες για να συγκροτήσουν εθνικές ομάδες ιδιαίτερα στις αναπτυξιακές ηλικίες. Τέλος, θεωρώ απαραίτητη την ανασύσταση των αθλητικών σχολείων σε όλη την Ελλάδα αλλά και την βελτίωση των σχολικών πρωταθλημάτων. Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης θα πρέπει να κατασκευαστούν στάδια απλής μορφής, πολυδύναμα, όχι πολυδάπανα τα οποία θα χρησιμοποιούνται από σχολικές μονάδες. Οι Δήμοι να στηρίξουν τα ερασιτεχνικά αθλητικά σωματεία τα οποία μπορούν να αναπτυχθούν σε κύτταρα αθλητισμού».

Π3 (Γ.Κ):«Το σχολικό περιβάλλον πρέπει να είναι υποστηρικτικό της προσπάθειας των αθλητών ως προς το θέμα των απουσιών, της διαχείρισης της διδακτικής ύλης, του ιατρικού ελέγχου και της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, της μετακίνησης από και προς τους αθλητικούς χώρους».

Π4 (Γ.Τ): «Θα πρέπει να δίνονται ευκαιρίες στα παιδιά να έρχονται σε επαφή με τους καταξιωμένους Ολυμπιονίκες. Θα πρέπει να παρακολουθούν από κοντά τα αθλητικά γεγονότα, να βλέπουν τις προσπάθειες των πρωταθλητών. Να λειτουργούν ως ινδάλματα για τους νέους».

Π5 (Α.Ζ): «Τα μέτρα στήριξης θα πρέπει να περιλαμβάνουν οργωμένες εκπαιδευτικές δράσεις όπου οι καταξιωμένοι αθλητές της χώρας θα έρχονται σε επαφή με τους μαθητές. Πρέπει να επιβραβεύεται η αθλητική αριστεία και να

παρέχονται προνόμια πρόσβασης στα ΑΕΙ προκειμένου να έχουν κίνητρο να συνεχίζουν την προσπάθεια τους κατά τα κρίσιμα χρόνια του λυκείου».

Π6 (Γ.Κ): *«Η Πολιτεία πρέπει να ενισχύσει τα σχολικά πρωταθλήματα και να παρέχει περισσότερα προνόμια στους μαθητές – αθλητές».*

Π7 (Σ.Π): *«Θεωρώ σημαντικό μέτρο στήριξης του ελληνικού αθλητισμού την επαναλειτουργία των αθλητικών σχολείων. Χρειάζεται στελέχωση των σχολείων με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό, απαιτείται συνεργασία καθηγητών φυσικής αγωγής-αθλητών-γονέων, ενώ και οι σύλλογοι γονέων θα πρέπει να έχουν ενεργό ρόλο με στόχο την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού».*

Π8 (Β.Π): *«Ως πρώτο βήμα στήριξης του σχολικού αθλητισμού θεωρώ την αύξηση των ωρών φυσικής αγωγής στο ωρολόγιο πρόγραμμα».*

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8ο

8.1 Συζήτηση

Το στοιχείο που εμφανίζεται έντονα μέσα από τις αντιλήψεις των ερωτηθέντων Ολυμπιονικών είναι ότι ο πρωταθλητισμός συνιστά τρόπο ζωής. Νοηματοδοτούν την ιδέα και την δράση του πρωταθλητισμού ως μια μεγαλειώδης έννοια που κινητοποιεί τα άτομα σε μια συνεχή προσπάθεια και δράση. Οι αφηγήσεις των Ολυμπιονικών περί «ολικής δέσμευσης ψυχής», περί «απόλυτης προσήλωσης και αφοσίωσης» χαρακτηρίζουν άτομα που είναι παθιασμένα με αυτό που κάνουν. Το συναίσθημα αυτό του πάθους ο Vallerand (2008) το ορίζει ως μια ισχυρή ροπή προς την αθλητική δραστηριότητα, την οποία ο αθλητής τη θεωρεί σημαντική, την αγαπά και για την οποία αφιερώνει χρόνο και ενέργεια. Το πάθος για το άθλημα παρέχει συναισθήματα απόλαυσης, προσφέρει ευχαρίστηση από τις σχέσεις με συναθλητές και προπονητές, βρίσκεται σε αρμονία με τον εσωτερικό κόσμο του αθλητή και παρέχει την αναγκαία δύναμη για μια πορεία υψηλών επιδόσεων (Vallerand, & Miquelon, 2007: Vallerand Mageau, Elliot, Dumais, Demers & Rousseau, 2008). Το πάθος για υψηλού επιπέδου αθλητισμό, βρίσκεται στον πυρήνα του εσωτερικού κόσμου του πρωταθλητή και εξαιτίας αυτού του πάθους βιώνει μια κατάσταση ψυχολογικής ροής (flow experience). Ο Csikszentmihalyi, (1990) όρισε ως ψυχολογική ροή τη διανοητική κατάσταση όπου το άτομο επικεντρώνει πλήρως την προσοχή του σε μια αθλητική δραστηριότητα εμπλέκεται και απορροφάται ενεργητικά και ευχάριστα έχοντας την ως αυτοσκοπό.

Αναφορικά με το ερώτημα εάν ο αθλητισμός και ο πρωταθλητισμός αφορούν κάποιες οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες, η πλειονότητα των ερωτώμενων υποστηρίζει την άποψη ότι ο αθλητισμός όχι μόνο δεν αφορά προνομιούχες κοινωνικές τάξεις, αλλά αντίθετα αποτελεί μια εμπειρία για όλους. Στον αθλητισμό μπορούν να λάβουν μέρος παιδιά από όλες τις κοινωνικές τάξεις ανεξαρτήτου οικονομικής κατάστασης. Μάλιστα σε αρκετές περιπτώσεις ο αθλητισμός συμβάλλει στην ενσωμάτωση λιγότερο προνομιούχων ή ευάλωτων κοινωνικών ομάδων, αναδεικνύοντας έτσι τον κοινωνικό του χαρακτήρα. Όλοι οι ερωτώμενοι υποστήριξαν την άποψη ότι ο αθλητισμός συμβάλλει στην εξαφάνιση κοινωνικών στερεοτύπων, προάγει την κοινωνική συναναστροφή, αποτελεί

αποτελεσματικό εργαλείο για την κοινωνική ένταξη και συνοχή. Σύμφωνα με τις αντιλήψεις των Ολυμπιονικών επικυρώνεται η άποψη ότι ο αθλητισμός συνεισφέρει στην κατάργηση των κοινωνικών φραγμών, ενσωματώνει ευάλωτες κοινωνικές ομάδες με πολιτισμικές, φυλετικές κι εθνοτικές καταβολές(πρόσφυγες, μετανάστες κλπ) τονίζοντας ως χαρακτηριστικό παράδειγμα την οικογένεια Αντετοκούνμπο. Τέλος αποτελεί ίσως τη μοναδική διέξοδο των νέων από ανθυγιεινές και βλαβερές συνήθειες όπως κάπνισμα, αλκοόλ, ναρκωτικά κλπ. Για το λόγο αυτό ασκούν κριτική στα ΜΜΕ, που αντί να αναδεικνύουν την κοινωνική διάσταση του αθλητισμού, συχνά προβάλλουν μια στρεβλή εικόνα με σκηνές οπαδικής βίας, χουλιγκανισμού και ρατσισμού.

Οι απόψεις των ελλήνων Ολυμπιονικών βρίσκονται σε συμφωνία με την βιβλιογραφία αλλά και τα επίσημα κείμενα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Αθλητισμός σήμερα εκφράζει μια παγκόσμια κοινή κουλτούρα που προάγει την ανθρώπινη συνύπαρξη αποδεχόμενη ταυτόχρονα την πολιτισμική πολυμορφία (Arriah, 2006· Brookes, 2002· Hannerz, 2002) απορρίπτοντας κάθε κοινωνικό αποκλεισμό (Rantanen, 2005). Ουσιαστικά ο Αθλητισμός προκύπτει ως παγκόσμια δραστηριότητα στην οποία αλληλεπιδρούν μεταξύ τους έθνη, κοινωνίες, πολιτισμοί και άτομα αποδεχόμενοι οποιασδήποτε μορφής ετερότητας ενισχύοντας την πολυπολιτισμικότητα (Donnelly, 1996· Rowe, 2003).

Στον πυρήνα των Ευρωπαϊκών διακηρύξεων βρίσκεται η κοινωνική διάσταση του Αθλητισμού. Η κοινωνική του αποστολή στην Ευρωπαϊκή κοινωνία τονίζεται στη Συνθήκη του Άμστερνταμ (European Union, 1996), όπου η Διάσκεψη υποστηρίζει «το ρόλο της άθλησης στη διαμόρφωση ολιστικής ταυτότητας του ανθρώπινου όντος και στην ποιοτική προσέγγιση μεταξύ των ανθρώπων». Στη Σύνοδο αναγνωρίζεται η σπουδαιότητα του κοινωνικού ρόλου του αθλητισμού και η ειδική συμβολή του αθλητισμού στην εδραίωση αμοιβαίας κατανόησης και εμπιστοσύνης μεταξύ των λαών της Ευρώπης και ο διεθνικός ειρηνικός χαρακτήρας. Στη Λευκή Βίβλο (2007) επισημαίνεται ιδιαίτερα ο κοινωνικός, πολιτισμικός και εκπαιδευτικός χαρακτήρας του αθλητισμού και τη συμβολή του στην κοινωνική συνοχή και στη διαμόρφωση πιο συνεκτικών κοινωνιών. Στο Παγκόσμιο Φόρουμ για τη σωματική άσκηση και τον αθλητισμό, (World Forum on Physical Activity and Sport, 1995),

αναγνωρίζεται ότι εκτός από το ρόλο της φυσικής δραστηριότητας στην πρόληψη των ασθενειών, τόσο σωματικής (καρδιαγγειακές παθήσεις, διαβήτης, παχυσαρκία, οστεοπόρωση) όσο και ψυχικής υγείας (άγχος, κατάθλιψη) η άθληση μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στον εμπλουτισμό της κοινωνικής ζωής και στην ανάπτυξη των κοινωνικών δεξιοτήτων αλληλεπίδρασης του ατόμου. Τέλος, στην Ευρωπαϊκή Αθλητική Χάρτα (1992), το Συμβούλιο της Ευρώπης, αναγνωρίζει το δικαίωμα των πολιτών στην άθληση και την ανάγκη η συμμετοχή στην αθλητική δραστηριότητα να γίνεται χωρίς καμία διάκριση με βάση το φύλο, τη φυλή, το χρώμα, τη γλώσσα, τη θρησκεία, την καταγωγή, την πολιτική ή άλλη γνώμη (άρ. 4).

Αναφορικά με το ερώτημα εάν οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού συνέβαλαν στην προσωπική τους εξέλιξη, κοινή συνιστώσα των αφηγήσεων είναι ότι η υπάρχουσα δομή του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος δεν στήριξε ιδιαίτερα την αθλητική τους πορεία. Θεωρούν ότι το ελληνικό σχολείο και οι ασκούμενες εκπαιδευτικές πολιτικές ελάχιστα προάγουν τις ιδιαίτερες κλίσεις και τα ταλέντα των μαθητών/τριών (μουσική, τέχνες, αθλητισμό). Κυριαρχεί σε όλες σχεδόν τις αφηγήσεις η άποψη ότι ο αθλητισμός δεν βρίσκεται στις προτεραιότητες του ελληνικού σχολείου και είναι διάχυτη η αντίληψη ότι δεν υφίσταται οργανωμένη εκπαιδευτική πολιτική που να στηρίζει τη Φυσική Αγωγή, τη σχολική άθληση και τον ελληνικό αθλητισμό κατ' επέκταση. Ωστόσο, οι αντιλήψεις των πρωταθλητών διαφοροποιούνται ως προς το υποστηρικτικό περιβάλλον που αναπτύσσουν οι εκπαιδευτικοί. Αρκετοί αναγνωρίζουν ότι το σχολικό περιβάλλον (και ιδιαίτερα το αθλητικό σχολείο) τους παρείχε εκπαιδευτική υποστήριξη και διευκόλυνση στην προσπάθεια εξισορρόπησης των ακαδημαϊκών και αθλητικών τους υποχρεώσεων, ενώ άλλοι επισημαίνουν την περιορισμένη συνειδητοποίηση και ενσυναίσθηση των καθηγητών απέναντι στις ιδιαίτερες ανάγκες των πρωταθλητών και τις εξοντωτικές απαιτήσεις του υψηλού αθλητισμού.

Οι απόψεις των Ολυμπιονικών για το υποστηρικτικό περιβάλλον και την αποτελεσματικότητα των Αθλητικών σχολείων βρίσκεται σε συμφωνία με έρευνα των Γεροδήμου και των συνεργατών του (2006) η οποία αφορούσε στην αξιολόγηση της λειτουργίας των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης στην Ελλάδα. Η έρευνα

έδειξε ότι ο θεσμός είναι σημαντικός για την αθλητική εξέλιξη των μαθητών. Το αθλητικό σχολείο αποτέλεσε σημαντικό πυρήνα ανάπτυξης του σχολικού αθλητισμού γιατί αναγνώρισε και αντιμετώπισε το αθλητικό ταλέντο ως ένα χαρισματικό άτομο, προσπάθησε να προάγει τις ειδικές δεξιότητες των μαθητών-αθλητών και εργάστηκε προς την απρόσκοπτη ανάπτυξη των ταλέντων τους (Γεροδήμος και συν., 2006).

Τέλος σχετικά με τη στήριξη της Πολιτείας μετά τις αθλητικές τους διακρίσεις, παρατηρήθηκε ομοφωνία απόψεων τονίζοντας ότι η συμπαράσταση του θεσμικού κράτους είχε είτε τη μορφή οικονομικών παροχών και δυνατότητας διορισμού ειδικά στην προ κρίσης εποχή, είτε τη μορφή ειδικής μοριοδότησης για πρόσβαση στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Σημαντική επίσης θεωρούν την έμμεση υποστήριξη της Πολιτείας μέσω της κρατικής επιχορήγησης προς τις αθλητικές Ομοσπονδίες, χρήματα που διατίθενται για την καλύτερη δυνατή προετοιμασία των διεθνών αθλητών. Η επιβράβευση της αθλητικής αριστείας ενδυναμώνει τον ελληνικό σχολικό αθλητισμό και τονίζει τη σπουδαιότητά του στο ελληνικό αθλητικό οικοδόμημα (Δασκαλάκης, 2013). Η επιβράβευση των αθλητικών ταλέντων αποτελεί διαχρονική πρακτική σε διεθνές επίπεδο. Η υποστήριξη των μαθητών/αθλητών σε αρκετές χώρες (ΗΠΑ, Αυστραλία, Μεγάλη Βρετανία κ.α) λαμβάνει τη μορφή υποτροφιών για τα πανεπιστήμια (Chen-Hayes and al., 2011· O'Neill, Calder&Hinz, 2017). Σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα η υποστήριξη συνιστά ευέλικτα προγράμματα σπουδών, ιατρική υποστήριξη, συμβουλευτική σταδιοδρομίας (O'Neill, and al., 2015). Αλλά και σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης η σημασία που δίνεται στην υποστήριξη νεαρών αθλητών απεικονίζεται με έμφαση στη δημιουργία του Ευρωπαϊκού δικτύου αθλητών (European Athlete Students – EAS), το οποίο ιδρύθηκε το 2004 με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Πρόκειται για Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα που ενδιαφέρονται για τον αθλητισμό υψηλής απόδοσης και στόχο έχουν τη χάραξη κοινών πολιτικών στα Ευρωπαϊκά Πανεπιστήμια για την υποστήριξη των μαθητών-αθλητών αλλά και της «διπλής καριέρας» των φοιτητών/αθλητών.

Μέσα από τις αφηγήσεις των ερωτώμενων Ολυμπιονικών, διαφαίνεται ότι οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές ελάχιστα στηρίζουν, ενισχύουν και προωθούν την ανάπτυξη του ελληνικού σχολικού αθλητισμού. Οι πρωταθλητές υποστηρίζουν την άποψη ότι οι υπάρχουσες πολιτικές χαρακτηρίζονται από ημιτελείς σπασμωδικές κινήσεις, ασυνέχειες και ματαιώσεις οι οποίες αναχαιτίζουν κάθε πρόοδο και εξέλιξη του σχολικού αθλητισμού. Μάλιστα θεωρούν ότι ακόμη και η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004, πέρασε ανεκμετάλλευτη, αφού δεν έφερε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τη σχολική άθληση. Όλοι ανεξαιρέτως οι ερωτώμενοι θεωρούν ότι απαιτείται μακροχρόνιος σχεδιασμός, οργάνωση και προγραμματισμός, πόροι και πολιτική βούληση για να αποδώσει η εκπαιδευτική πολιτική στον σχολικό αθλητισμό.

Η πλειονότητα των ερωτηθέντων αναφέρθηκε στην απουσία κινήτρων για την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού, αναδεικνύοντας ζητήματα όπως (α) ο μειωμένος διδακτικός χρόνος που αφιερώνεται στη σχολική Φυσική Αγωγή, (β) η μειωμένη μοριοδότηση που λαμβάνουν οι μαθητές-αθλητές για την εισαγωγή τους στα ανώτατα εκπαιδευτικά ιδρύματα, (γ) η κατάργηση των Αθλητικών Σχολείων και (δ) η απουσία στήριξης του πανεπιστημιακού αθλητισμού. Στα θετικά στοιχεία καταγράφουν την υλοποίηση εκπαιδευτικών προγραμμάτων και δράσεων με την εισαγωγή καινοτόμων διδακτικών αντικειμένων όπως η Ολυμπιακή Παιδεία, η Καλλιπάτειρα, το πρόγραμμα Kids' Athletics τα οποία λειτουργούν τόσο προς την κατεύθυνση της στήριξης και ενίσχυσης του σχολικού αθλητισμού, όσο και προς την κοινωνική διάσταση του αθλητισμού.

Η πραγματικότητα φαίνεται να επιβεβαιώνει τις σκέψεις και τους προβληματισμούς των Ελλήνων Ολυμπιονικών. Για παράδειγμα, αναφορικά με τον διδακτικό χρόνο που διατίθεται για τη Φυσική Αγωγή, τα στοιχεία δείχνουν ότι η χώρα μας δεν ακολουθεί ούτε τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη σχολική σωματική άσκηση (European Union, Physical Activity Guidelines, 2008), ούτε ενσωματώνει το ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου (European Parliament, 2007) το οποίο καλεί τα κράτη μέλη να εξασφαλίσουν στο ωρολόγιο πρόγραμμα τουλάχιστον τρία μαθήματα φυσικής αγωγής την εβδομάδα ενθαρρύνοντας ταυτόχρονα την επέκταση του ελάχιστου αυτού ορίου όσο το δυνατόν περισσότερο. Η Ελλάδα, την ίδια στιγμή προχωρά σε μείωση των ωρών

διδασκαλίας της φυσικής αγωγής υποβαθμίζοντας την αξία του μαθήματος και ακυρώνοντας το ρόλο της άθλησης στο δημόσιο σχολείο. Είναι αξιοσημείωτο ότι στην Β' τάξη του Λυκείου το μάθημα διδάσκεται μόνο μια (1) φορά την εβδομάδα. Σύμφωνα με τα στοιχεία της έκθεσης του δικτύου Eurydice (European Commission, EACEA, Eurydice, 2013) η Ελλάδα βρίσκεται κάτω από το μέσο όρο των 30 χωρών του Δικτύου ως προς το διδακτικό χρόνο που αφιερώνει για Φυσική Αγωγή. Και βέβαια, όπως υποστηρίζει έρευνα των Koutedakis & Bouziotas (2003) η υπάρχουσα φυσική αγωγή δεν επιτυγχάνει τα απαιτούμενα επίπεδα κινητικότητας και καρδιαγγειακής υγείας των ελλήνων μαθητών. Η ανεπαρκής κατανομή του διδακτικού χρόνου για άθληση καταγράφεται και σε άλλες έρευνες (Hardman, 2008; Verloigne and al, 2012) που εμφανίζουν τη χώρα μας να αναλώνει περισσότερο χρόνο καθιστικής ζωής την ημέρα (510' τα αγόρια και 526' τα κορίτσια) από ό,τι σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες (Ολλανδία, Βέλγιο, Ελβετία και Ουγγαρία).

Αναφορικά με τον θεσμό των Αθλητικών Σχολείων, η πλειονότητα των ερωτηθέντων υποστηρίζει θερμά την άποψη ότι η ανασύσταση, η αναδιοργάνωση και η αύξηση του αριθμού των αθλητικών σχολείων σε κάθε περιφέρεια θα συνεισφέρουν σημαντικά στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού. Οι απόψεις τους βρίσκονται σε συμφωνία με έρευνα των Γεροδήμου και των συνεργατών του (2006), η οποία μάλιστα έγινε σε δείγμα 3.895 ατόμων (Προϊστάμενων Γραφείων Φυσικής Αγωγής, Διευθυντών σχολείων, Καθηγητών φυσικής αγωγής, μαθητών και γονέων) και στην οποία η συντριπτική πλειοψηφία των συμμετεχόντων με πιο ισχυρή την άποψη των μαθητών – αθλητών και των γονέων τους θεωρούν τον θεσμό απαραίτητο και τονίζουν ιδιαίτερα την αναγκαιότητα συνέχισης της λειτουργίας των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης. Η άποψη των Ολυμπιονικών για την αναγκαιότητα ύπαρξης του θεσμού βρίσκεται σε συμφωνία με τη διεθνή πρακτική, αφού χώρες όπως η Φινλανδία, η Σουηδία, η Σκωτία, η Αυστραλία, η Μεγάλη Βρετανία, η Ρωσία, η Ρουμανία, η Βουλγαρία δείχνουν ιδιαίτερο βάρος στην ανάπτυξη των αθλητικών σχολείων (Κέλλης, Ιωακειμίδης, Ζαφειρίδης, Μάνου, Γεροδήμος και Κέλλης, 2006).

Σχετικά με την ανυπαρξία πανεπιστημιακού αθλητισμού στην Ελλάδα σε πλήρη αντίθεση με χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, η Μεγάλη Βρετανία, η Γαλλία όπου κάθε εκπαιδευτικό ίδρυμα καλλιεργεί σε υψηλό επίπεδο

τον αθλητισμό και πρωταθλητισμό. Απόρροια των ανωτέρω, αρκετοί Έλληνες πρωταθλητές να αναγκάζονται να φύγουν στο εξωτερικό για σπουδές και πρωταθλητισμό.

Τέλος, είναι καθολική η άποψη ότι η Πολιτεία δεν έχει αξιοποιήσει όσο θα έπρεπε τους καταξιωμένους Ολυμπιονίκες και Παγκόσμιους πρωταθλητές. Αν και μερικοί έχουν διατελέσει κατά καιρούς σύμβουλοι υπουργών αναδεικνύεται η απουσία οργανωμένου σχεδιασμού που να εκμεταλλεύεται την εμπειρία των ελλήνων πρωταθλητών. Το μεγάλο έλλειμμα, κατά την άποψη τους, εντοπίζεται στο γεγονός ότι δεν υπάρχουν καταξιωμένοι πρωταθλητές και Ολυμπιονίκες σε θέσεις ευθύνης στο εκπαιδευτικό σύστημα της Ελλάδας.

Αναφορικά με το ερώτημα πως θα μπορούσαν οι ίδιοι να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών καινοτομιών που να προωθούν το αθλητικό ιδεώδες, τονίζουν τη θετική και ουσιαστική επίδραση των επισκέψεων Ολυμπιονικών στα σχολεία με στόχο τη μετάδοση των ιδανικών του Ολυμπισμού, και των Αθλητικών Αξιών. Επιθυμούν να μιλούν στα παιδιά για το αθλητικό ιδεώδες, για τις εμπειρίες τους, να τους φέρνουν σε επαφή με το άθλημα που υπηρέτησαν. Εκτιμούν ότι Παιδεία και Αθλητισμός είναι δύο απόλυτα συμβατές έννοιες και ότι οι Ολυμπιονίκες και συμφωνούν ότι πρέπει να αποτελέσουν πρότυπα για τα νέα παιδιά. Στο πλαίσιο όμως αυτό θεωρούν ότι βασική προϋπόθεση αποτελεί η συνεργασία Υπουργείου Παιδείας με όλους τους εμπλεκόμενους φορείς: Ελληνική Ολυμπιακή Επιτροπή, ΕΘΝΟΑ, Ολυμπιακή Ακαδημία, Σύλλογο Ελλήνων Ολυμπιονικών, Αθλητικές Ομοσπονδίες, Γενική Γραμματεία Αθλητισμού, όπου όλοι μαζί πρέπει να αναπτύξουν εκπαιδευτικά προγράμματα για τα παιδιά κάθε ηλικίας. Σε ένα τέτοιο πλαίσιο η πλειονότητα προτιμά έναν ρόλο εκπαιδευτικό, όπου θα επισκέπτεται σχολικές μονάδες, θα μοιράζεται τις αθλητικές εμπειρίες με τα παιδιά, θα ενημερώνει για τα οφέλη της άθλησης, θα διδάσκει τις αθλητικές αξίες. Επιθυμούν να αναλάβουν δράσεις ώστε να γίνουν κοινωνοί της Αθλητικής Ιδέας και του αρχών του Ολυμπισμού. Θεωρούν αναγκαιότητα να ενσωματωθούν θεσμικά στο ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα. Μερικοί θα ήθελαν να έχουν το ρόλο του ανιχνευτή ταλέντων και θα τους ενδιέφερε η εμπλοκή με την προπονητική

διαδικασία σε αναπτυξιακές ηλικίες, η καθοδήγηση και η εκπαίδευση των μικρών παιδιών σε κάποιο άθλημα.

Σχετικά με το ερώτημα ποια πρέπει κατά τη γνώμη τους να είναι τα μέτρα στήριξης του ελληνικού σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού, οι αφηγήσεις δείχνουν ότι υπάρχει ένα ευρύ πεδίο για παρεμβάσεις. Σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης προτείνεται η αύξηση του διδακτικού χρόνου της Φυσικής Αγωγής στο σχολικό πρόγραμμα, η ανασύσταση και επαναλειτουργία των αθλητικών σχολείων, η κατάλληλη αξιοποίηση των υπάρχοντων ανεκμετάλλετων χώρων άθλησης, η χρηματοδότηση των αθλητικών ομοσπονδιών, ο σχεδιασμός και η οργάνωση καινοτόμων εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η ενίσχυση των σχολικών πρωταθλημάτων και η επιβράβευση της αθλητικής αριστείας. Σε επίπεδο οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης προτείνεται η κατασκευή πολυδύναμων και όχι πολυδάπανων σταδίων τα οποία θα χρησιμοποιούνται από τις σχολικές μονάδες, αλλά και η στήριξη των αθλητικών συλλόγων της περιοχής. Στο σχολικό περιβάλλον, σε μια προσπάθεια εξισορρόπησης της ακαδημαϊκής και αθλητικής ζωής των μαθητών, προτείνεται η δημιουργία ευέλικτων προγραμμάτων σπουδών για τη βέλτιστη διαχείριση της διδακτέας ύλης, η ειδική αντιμετώπιση σε θέματα απουσιών λόγω συμμετοχής σε προπονήσεις και αγώνες και η μέριμνα για ιατρικούς ελέγχους των αθλητών. Με τις συγκεκριμένες απόψεις ταυτίζονται και τα τελευταία ερευνητικά δεδομένα που δείχνουν ότι ο αθλητισμός μπορεί να στηρίξει τη θετική ανάπτυξη των νέων, την καλύτερη ψυχοκοινωνική προσαρμογή, την βέλτιστη ακαδημαϊκή απόδοση και το μορφωτικό επίπεδο των μαθητών (Bradley, Keane & Crawford, 2013· Holt, 2008). Ταυτόχρονη όμως προϋπόθεση είναι, το σχολικό περιβάλλον να παρέχει εκπαιδευτική υποστήριξη και αθλητική διευκόλυνση στους μαθητές/αθλητές, στην προσπάθεια εξισορρόπησης των ακαδημαϊκών και αθλητικών τους υποχρεώσεων (O'Neill, Calder & Hinz, 2017). Αρκετές μελέτες έχουν αναφέρει τις κύριες πιέσεις που αντιμετωπίζουν οι αθλητές κατά τη διάρκεια της σχολικής τους φοίτησης (Lamb & Lane, 2013· O'Neill Allen & Calder, 2013). Προσδιορίζουν τα προβλήματα κυρίως στο αυστηρό πρόγραμμα που πρέπει να ακολουθούν, στα τεράστια σωματικά και ψυχολογικά φορτία, στην επίμονη κόπωση, στις επιβαρύνσεις και την ελάχιστη ξεκούραση, τη διαχείριση του χρόνου και στις συχνές απουσίες (O'Neill and al, 2013). Οι μαθητές-αθλητές σε μια

προσπάθεια να ανταποκριθούν με συνέπεια στις απαιτήσεις του μαθητικού τους ρόλου και στις ακαδημαϊκές υποχρεώσεις, υφίστανται την καθημερινή εξοντωτική διεύθυνση του χρόνου που απαιτεί ο αθλητισμός. Για τους παραπάνω λόγους έχουν ιδιαίτερη ανάγκη για ειδικές προσαρμογές των ακαδημαϊκών τους προγραμμάτων και υποστηρικτικών ενεργειών. (Lamb & Lane, 2013· O'Neill, Calder & Hinz, 2017). Σύμφωνα με τους O'Neil and al., (2015) σε πολλά εκπαιδευτικά συστήματα η υποστήριξη εκδηλώνεται με ευέλικτα προγράμματα σπουδών, ιατρική υποστήριξη, συμβουλευτική σταδιοδρομίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9ο

9.1 Συμπεράσματα - Προτάσεις

Αντικείμενο της παρούσας εργασίας ήταν οι μεταρρυθμίσεις της εκπαιδευτικής πολιτικής που σχετίζονται με τον Αθλητισμό. Η μελέτη εξέτασε τις αντιλήψεις καταξιωμένων μορφών του ελληνικού αθλητισμού (Ολυμπιονικών, Παγκόσμιων Πρωταθλητών, Πρωταθλητών Ευρώπης) σχετικά με τις εκπαιδευτικές πολιτικές που αφορούν στην ανάπτυξη και προαγωγή του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμού. Συγκεκριμένα, η έρευνα σχεδιάστηκε για να παρέχει μια ευρύτερη εικόνα αναφορικά με τις πολιτικές περί σχολικής άθλησης και αθλητισμού υψηλών επιδόσεων. Από τη διερεύνηση του συγκεκριμένου θέματος αναδείχθηκε ότι ο σχεδιασμός, η οργάνωση και η διαχείριση του σχολικού αθλητισμού στη χώρα μας, με τη σημερινή του μορφή, δεν απαντά στα σύγχρονα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι μαθητές (υποκινητικότητα, παχυσαρκία, άγχος για τις ακαδημαϊκές επιδόσεις κλπ) με αποτέλεσμα να μένουν αναξιοποίητα τα σωματικά, ψυχοκινητικά, συναισθηματικά, κοινωνικά και πολιτιστικά ευεργετήματα του αθλητισμού. Συχνά δε η χώρα απέχει πολύ από το ευρωπαϊκό πλαίσιο άσκησης εκπαιδευτικής πολιτικής για τον αθλητισμό. Κατά συνέπεια, απαιτείται επαναπροσδιορισμός της νοηματοδότησης της σχολικής άθλησης και του ρόλου που αυτή πρέπει να έχει στη μαθητική ζωή. Σε πραξιακό επίπεδο αυτό σημαίνει ότι εναπόκειται στην επίσημη πολιτεία να αναπτύξει εκπαιδευτικές πολιτικές, που να συμβάλλουν στη καλλιέργεια μιας πολιτειακής συνείδησης της αξίας της κίνησης και της υγιεινής στάσης ζωής καθώς και να προβάλλουν την κοινωνική διάσταση και σημασία του Αθλητισμού. Ο Αθλητισμός χρειάζεται να αντιμετωπισθεί συνολικά, πειστικά και ριζικά προς την κατεύθυνση της αναβάθμισης της Αθλητικής Παιδείας. Η μελέτη εξέτασε ακόμη τις αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών αναφορικά με: (α) τον τρόπο αξιοποίησης τους από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμού, (β) τις επιδράσεις της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004 στην εκπαιδευτική πολιτική για τον σχολικό αθλητισμό και πρωταθλητισμό, (γ) την αξιολόγηση των κινήτρων της Πολιτείας για την προώθηση του σχολικού αθλητισμού και την ανάπτυξη πρωταθλητισμού.

Μέσα από τις αφηγήσεις των Ολυμπιονικών η σχετική εικόνα δείχνει μια διαχρονική ασυνέχεια, χαρακτηριζόμενη από ματαιώσεις, αλληλοαναιρέσεις, αντιφάσεις και έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού που ουσιαστικά αναχαιτίζουν κάθε προσπάθεια ανάπτυξης του σχολικού αθλητισμού. Η αδράνεια μπορεί ίσως να εξηγηθεί από την πιθανή έλλειψη ενδιαφέροντος εκ μέρους των πολιτικών ηγεσιών για τον αθλητισμό. Ωστόσο, μια ριζική μεταρρύθμιση της αθλητικής εκπαίδευσης απαιτεί χρόνο, πόρους αλλά κυρίως πολιτική βούληση και δέσμευση σε μακροχρόνια βάση ανεξαρτήτως κυβερνήσεων και πολιτικής συνέχειας. Η Πολιτεία οφείλει να υπερασπιστεί το κοινωνικό αγαθό του αθλητισμού το οποίο αποτελεί εξάλλου, συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα. Απαιτείται αλλαγή προσανατολισμού και κυριάρχηση μιας νέας πολιτικής κουλτούρας που θα έχει ως επίκεντρο την αθλητική εκπαίδευση των νέων και θα μετατρέπει το σχολείο σε κύτταρο αθλητισμού. Εξάλλου, η κοινωνική πραγματικότητα επιφυλάσσει στη Φυσική Αγωγή πρωταγωνιστικό ρόλο στη προσπάθεια για το σχολείο του μέλλοντος (Δασκαλάκης, 2013).

Σήμερα, σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO, 2017) μόνο 25% των αγοριών στην Ευρώπη και το 15% των κοριτσιών πετυχαίνουν τα συνιστώμενα εξήντα λεπτά φυσικής άσκησης ημερησίως, ενώ την ίδια στιγμή, το ποσοστό των υπέρβαρων παιδιών αγγίζει το 57% στα αγόρια και το 50% στα κορίτσια. Τα δραματικά αυτά στοιχεία αναγκάζουν τις παγκόσμιες εκπαιδευτικές πολιτικές να τοποθετήσουν στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος τη φυσική δραστηριότητα και τη σωματική άσκηση των νέων. Στην Ελλάδα οι μεταρρυθμιστικές προσπάθειες για δια βίου άσκηση για την Υγεία υιοθετούνται με καθυστέρηση και αβέβαια αποτελεσματικότητα. Οι συγκλίσεις με τον ευρωπαϊκό βηματισμό και η ενσωμάτωση των αποφάσεων διεθνών οργανισμών αποτελούν αδήριτη ανάγκη. Σύμφωνα με τις προτάσεις που καταθέτουν οι Ολυμπιονίκες που συμμετείχαν στην έρευνα, βασική αρχή που πρέπει να διέπει τον στρατηγικό σχεδιασμό του εκπαιδευτικού μας συστήματος σε όλες τις βαθμίδες είναι η σύνδεση της φυσικής αγωγής με την πολιτική υγείας και πρόληψης. Για την επίτευξη του συγκεκριμένου στόχου, εισηγούνται αύξηση των ωρών φυσικής αγωγής με ικανό χρόνο στο ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα.

Μια άλλη πρόταση που καταθέτουν οι καταξιωμένες μορφές του ελληνικού αθλητισμού είναι η επαρκής χρηματοδότηση και η διάθεση πόρων για τον σχολικό αθλητισμό. Όπως υποστηρίζουν αποτελεί σοβαρή επένδυση μεγάλης κοινωνικής σημασίας που μακροπρόθεσμα θα αποδώσει πολλαπλάσια οφέλη. Οι πολιτικές πρωτοβουλίες έμπρακτης ενίσχυσης του σχολικού αθλητισμού περιλαμβάνουν τη δημιουργία αθλητικών υποδομών σε κάθε σχολική μονάδα. Μάλιστα υποστηρίζουν ότι πρέπει να κατοχυρωθεί με νόμο η υποχρεωτική κατασκευή από τις Κτιριακές Υποδομές ΑΕ (πρώην ΟΣΚ) σχολικών μονάδων με αθλητικές υποδομές.

Ένα σημαντικό κεφάλαιο των προτάσεων αφορά στην επανίδρυση ενός δικτύου αναβαθμισμένων Αθλητικών Σχολείων για την αξιοποίηση του αθλητικού ταλέντου και της αθλητικής αριστείας. Προτείνεται ο σχεδιασμός και η οργάνωση ενός επιστημονικού συστήματος ανάδειξης των αθλητικών ταλέντων, η επιστημονική και προπονητική ενδυνάμωση, η υποστήριξη της προσπάθειας για συνδυασμό υψηλού αθλητισμού και ακαδημαϊκών επιδόσεων και η συνεργασία Αθλητικών Ομοσπονδιών με τα Αθλητικά Σχολεία. Συνιστάται η συνέργεια Υπουργείου Παιδείας και Αθλητικών Ομοσπονδιών για τη σύνταξη, καταγραφή και αποτύπωση ενός Σχολικού Αθλητικού Χάρτη όπου θα αποτυπώνεται το επίλεκτο μαθητικό δυναμικό υψηλών αθλητικών επιδόσεων το οποίο θα φοιτά στα νέα αναβαθμισμένα αθλητικά σχολεία και θα επανδρώνει τις εθνικές ομάδες. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται και η αναδιάρθρωση του πλαισίου διεξαγωγής σχολικών πρωταθλημάτων, ώστε να διατρέχουν ολόκληρο το σχολικό έτος και να αποτελούν εργαλείο συστηματικής και σε βάθος ενασχόλησης του μαθητικού δυναμικού με τον αγωνιστικό αθλητισμό. Επιπρόσθετα εισηγούνται την ένταξη νέων αθλημάτων στα σχολικά πρωταθλήματα.

Κομβικό σημείο έμπρακτης στήριξης για ενίσχυση του υψηλού σχολικού αθλητισμού αποτελεί η επιβράβευση της αθλητικής αριστείας. Οι πολιτικές περί επιβράβευσης των διακριθέντων μαθητών- αθλητών, ειδικά μετά την απόφαση 686/2018 της Ολομέλειας του Συμβουλίου της Επικρατείας (ΣτΕ) ολοένα και μειώνονται. Αν και το Σύνταγμα της Ελλάδας (άρθρα 4 § 1, 5 § 1 και 16), για λόγους προαγωγής του αθλητισμού, επιτρέπει τη θέσπιση ενός συστήματος πριμοδότησης βαθμολογίας για την εισαγωγή στην Ανώτατη Εκπαίδευση αθλητών που έχουν επιτύχει εξαιρετικές αγωνιστικές διακρίσεις, το ΣτΕ έκρινε αντισυνταγματικές τις

διατάξεις που αφορούν στην πριμοδότηση αυτή με το σκεπτικό ότι «αντίκειται στις συνταγματικές αρχές της ισότητας, της αξιοκρατίας και της ορθολογικής οργανώσεως της παρεχόμενης εκπαίδευσης κατά το μέρος που προβλέπει»: (α) τον καθορισμό των επί πλέον θέσεων των αθλητών στο δυσανάλογα υψηλό ποσοστό 4,5% επί των προβλεφθεισών θέσεων, (β) την εισαγωγή διακριθέντος αθλητή σε Σχολή της προτίμησής του, εφόσον συγκεντρώσει αριθμό μορίων τουλάχιστον ίσο με το 90% του αριθμού των μορίων του τελευταίου εισαχθέντος στη συγκεκριμένη Σχολή και (γ) την πριμοδότηση αθλητών ακόμα και για επιτυχίες σε αθλητικούς αγώνες ήσσονος σημασίας (νίκη σε πανελλήνιους μαθητικούς – σχολικούς αγώνες). Οι Ολυμπιονίκες θεωρούν ότι πρόσφατες νομοθετικές ρυθμίσεις για εναρμόνιση του Νόμου με την απόφαση του ΣτΕ επιφέρουν ένα ισχυρό πλήγμα στον νεανικό πρωταθλητισμό. Εκφράζουν τις έντονες αντιρρήσεις τους υποστηρίζοντας ότι έτσι η Πολιτεία διαγράφει τα τελευταία κίνητρα που είχαν απομείνει για τους νέους αθλητές και πλήττει βάνανυσα τον ερασιτεχνικό αθλητισμό της χώρας. Προτείνουν την ενίσχυση των κινήτρων για την επιβράβευση της αθλητικής αριστείας και τονίζουν με έμφαση ότι η εισαγωγή των διακριθέντων αθλητών γίνεται καθ' υπέρβαση του αριθμού των εισακτέων, και συνεπώς δε στερεί από κανέναν άλλο μαθητή τη θέση του στο πανεπιστήμιο. Εξάλλου όπως υποστηρίζουν οι πολιτικές περί επιβράβευσης των διακριθέντων μαθητών-αθλητών εναρμονίζονται πλήρως με τις δύο βασικές πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτή δηλαδή της ενίσχυσης της φυσικής δραστηριότητας όλων των πολιτών για την προαγωγή της δημόσιας υγείας και της λήψης μέτρων για την υποστήριξη της «διπλής καριέρας» (dual career) των αθλητών.

9.2 Προτάσεις για περαιτέρω μελέτη και έρευνα

Στην παρούσα μελέτη, και ίσως αυτό αποτελεί έναν περιορισμό της έρευνας, ελήφθησαν συνεντεύξεις από οκτώ (8) καταξιωμένες μορφές του Ελληνικού Αθλητισμού (Ολυμπιονίκες, Παγκόσμιοι Πρωταθλητές, Πρωταθλητές Ευρώπης) από έξι (6) διαφορετικά αθλήματα. Ωστόσο, σύμφωνα με τα στοιχεία του Συλλόγου Ελλήνων Ολυμπιονικών σήμερα η Ελλάδα διαθέτει 329 αθλητές με Ολυμπιακές διακρίσεις σε 22 διαφορετικά αθλήματα (ομαδικά και ατομικά). Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα τελευταία διαθέσιμα στοιχεία της Ελληνικής Παραολυμπιακής

Επιτροπής, εβδομήντα εννέα (79) άτομα έχουν στεφθεί Παραολυμπιονίκες μέχρι τους Παραολυμπιακούς Αγώνες του Λονδίνου το 2012. Υπό το πρίμα αυτό μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να έχει μεγαλύτερο δείγμα Ολυμπιονικών και Παραολυμπιονικών καθώς επίσης και εκπροσώπους από περισσότερα αθλήματα.

Η παρούσα μελέτη επικεντρώθηκε στη διερεύνηση των αντιλήψεων συγκεκριμένου τμήματος της κοινωνίας και δη των καταξιωμένων πρωταθλητών. Μελλοντικές έρευνες θα μπορούσαν να διερευνήσουν τις αντιλήψεις των υπόλοιπων συντελεστών της σχολικής ζωής, δηλαδή μαθητών, γονέων αλλά και της διεύθυνσης του σχολείου. Τα συμπεράσματα θα μπορούσαν να αποτελέσουν πεδίο συγκριτικής μελέτης μεταξύ όλων των εμπλεκόμενων συντελεστών στην εκπαιδευτική διαδικασία. Ιδιαίτερο ερευνητικό ενδιαφέρον θα είχε και η αποτύπωση των αντιλήψεων και απόψεων των επίσημων ιθυνόντων που ασκούν εκπαιδευτική πολιτική (πχ ηγεσία Υπουργείου Παιδείας, Διεύθυνση Φυσικής Αγωγής Υπουργείου Παιδείας, Γενικός Γραμματέας Αθλητισμού, Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής) για την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- A.I.S. (2003). Australian institute of sport. *National ACE Program*. Διαθέσιμο στο www.ais.org.au/ace
- Albrow, M. & King, E. (Eds) (1990), *Globalization, Knowledge and Society*, Sage, London.
- Alter, J.S. (1997) *The Wrestlers Body Identity and Ideology in North India*, (Delhi, Gopi)
- American Sport Education Program. (2008). *Coaching Youth Track and Field*. Champaign, IL: Human Kinetics.
- Appiah, K. A. (2006). *Cosmopolitanism: Ethics in a world of strangers*. New York and London: W.W. Norton & Company, Inc.
- Αυλωνίτου, Ε. (2003). *Εκπαίδευση και Αθλητισμός*. Διαθέσιμο στο <http://avlonitou.gr/archives/Promitheas.htm>
- Barton, L. (1993). *Disability, empowerment and physical education*, In: J. Evans (Ed.), *Equality, education and physical education*, (pp. 43-54). London: Falmer Press.
- Babiyak, M., Blumenthal, J., Herman, S., Khatri, P., Doraiswamy, M., Moore, K., Craighead, E., Baldewicz, T., Krishnan, R. (2000). Exercise Treatment for Major Depression: Maintenance of Therapeutic Benefit at 10 Months, *Psychosomatic Medicine* 62:633-638.
- Beck, U. (2000). *What is Globalization?* Cambridge: Polity.
- Beck, U. & Sznaider N. (2006). Unpacking cosmopolitanism for the social sciences: a research agenda. *The British Journal of Sociology*, 57(1), 1-23.
- Bell, J. (1997). *Μεθοδολογικός σχεδιασμός παιδαγωγικής και κοινωνικής έρευνας*. Αθήνα: Gutenberg. Ελληνική απόδοση: Ρήγα, Α. Β.
- Berger, B. G., & Tobar, D. (2007). *Physical activity and quality of life*. In G. Tenenbaum & R. Eklund (Eds.), *Handbook on research on sport psychology* (3rd ed., pp. 598–620). Hoboken: Wiley.
- Binder, D. (2001) "Olympism" revisited as context for global education: Implications for physical education. *Quest*, 53, 14-34.

- Boonen A, de Vries N, de Ruiter S, Bowker S, Buijs G. (2009) *Guidelines on promoting healthy eating and physical activity in schools*. HEPS Guidelines, Woerden.
- Bradley, J., Keane, F., & Crawford, S. (2013). School sport and academic achievement. *Journal of School Health*, 83(1), 8–13.
- Bryan, J., Moore-Thomas, C., Day-Vines, N. L., & Holcomb-McCoy, C. (2011). School counselors as social capital: The effects of high school college counseling on college application rates. *Journal of Counseling & Development*, 89, 190–199.
- Brookes, R. (2002). *Representing Sport*. New York: Oxford University Press Inc.
- Γεροδήμος Β., Ζαφειρίδης, Α., Μάνου, Β., Ιωακειμίδης, Π., Κέλλης Ε., Κουστέλιος Α., Τζέτζης Γ., Κέλλης Σπ. (2006) Αξιολόγηση της λειτουργίας των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης. *Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 3 (1), 82-117.
- Γιάτσης, Σ. (2000). *Ιστορία της άθλησης και των αγώνων στον Ελληνικό κόσμο κατά τους Ελληνορωμαϊκούς, τους Βυζαντινούς και τους νεότερους χρόνους*. Θεσσαλονίκη.Αυτοέκδοση.
- Γκοτζαρίδης, Χ., Παπαιωάννου. Α., Αντωνίου, Π., & Αλμπανίδης, Ε. (2007). Επίδραση ενός Διαθεματικού Προγράμματος στην Παρακίνηση Μαθητών της Α΄ Τάξης Γυμνασίου στο Μάθημα της Φυσικής Αγωγής. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή & τον Αθλητισμό* τόμος 5, 52 – 62.
- Γώτη, Ε., Δέρρη, Β., & Κιουμουρτζόγλου, Ε. (2006): Γλωσσική ανάπτυξη παιδιών προσχολικής ηλικίας μέσω της φυσικής αγωγής. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό*, 4, 371-378.
- Chen-Hayes, S. F., Miller, E. M., Bailey, D. F., Getch, Y. Q., & Erford, B. T. (2011). *Leadership and achievement advocacy for every student*. In B. T. Erford, (Ed.), *Transforming the school counseling profession* (3rd ed., pp. 110–128). Upper Saddle River, NJ: Pearson.
- Chepyator-Thomson, J. R. (1994). *Multicultural Education*. Culturally Responsive Teaching. *JOPERD*, Nov 61, pp 33-36.
- Clements, R. L., & Kinzle, K. S. (2002). *A multicultural Approach to Physical Education*. Windsor: Human Kinetics.
- Coackley, J. (2003). *Gender and sports: Does equity require ideological changes?* In *Sports in society: Issues and controversies* (8th ed., Int'l ed.) (pp. 234-281). London: McGraw Hill Higher Education.

- Cohen, L., Manion, L., & Morrison, K. (2008). *Μεθοδολογία εκπαιδευτικής έρευνας*. Κυρανάκης, Μητσοπούλου, Μπιθαρά, Μαυράκη, Φιλοπούλου (μτφρ). Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Commission of the European Communities, (2005) *The EU action in the field of Education through Sport: building on EYES 2004*, Brussels, 22.12.2005, COM (2005) 680 final.
- Council of Europe, (1997). Second Summit of Heads of State and Government of the Council of Europe in Strasbourg. Final Declaration Strasbourg, France, October 11th, 1997. Διαθέσιμο https://www.istor.org/stable/20698779?seq=1#page_scan_tab_contents
- Council of the European Union (2016) *Education, Youth, Culture and Sports*, Brussels, 21-22/11/2016
Διαθέσιμο στο <https://www.consilium.europa.eu/en/meetings/eycs/2016/11/21-22/>
- Cushion, C., Armour, K. & Jones, R. (2003). Coach Education and Continuing Professional Development: Experience and Learning to Coach, *Quest*, 55: 215-230.
- Creswell, J. W. (2016). *Η έρευνα στην εκπαίδευση: Σχεδιασμός, διεξαγωγή και αξιολόγηση της ποσοτικής και ποιοτικής έρευνας*, (Επιμέλεια Χ. Τζορμπατζούδης), Αθήνα: Ίων.
- Csikszentmihalyi, Mihaly (1990). *Flow: The Psychology of Optimal Experience*. New York: Harper and Row.
- Δασκαλάκης, (2013) Ο ελληνικός Σχολικός Αθλητισμός σήμερα: Φιλοσοφία, Καινοτομίες, Κίνητρα. *Εκηβόλος*σελ 10-16.
- Derri, V., Aggelousis, N., & Petraki, Ch. (2004). Health-related fitness and nutritional practices: can it be enhanced in upper elementary school students? *The Physical Educator*, 61, 35-44.
- Doak C.M. Visscher TL, Renders CM, Seidell JC. (2006). The prevention of overweight and obesity in children and adolescents: a review of interventions and programmes. *Obesity Reviews* 7: 111-136.
- Donnelly, P. (1996). The local and the Global: Globalization in the Sociology of Sport. *Journal of Sport and Social Issues*, 20, (3), 239-257.
- EACEA (2018) Sport Chapter in the Erasmus+ Programme
Διαθέσιμο στο https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions/sport_en

Ellekjaer H., Holmen, J., Vatten, L. (2000) Physical activity and stroke mortality in women. *CardiovascularRisk*, 6, 213-216.

Ευρωπαϊκός Αθλητικός Χάρτης (1992), Συμβούλιο της Ευρώπης, 7η Συνδιάσκεψη Ευρωπαίων Υπουργών Αθλητισμού, Ρόδος, Ελλάδα 14-15/5/1992, Πορίσματα Συνδιάσκεψης.

Eurobarometer (2014). *Eurobarometer on sport reveals high levels of inactivity in the EU* Διαθέσιμο στο: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-300_en.htm

European Commission (2005) *Green Paper Improving the mental health of the population: Towards a strategy on mental health for the European Union*, Brussels, 14.10.2005 [COM,(2005)484], Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/mental/green_paper/mental_gp_en.pdf

European Commission (2007), *White Paper on Sports*, [COM(2007) 391-11.7.2007], Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>

European Commission (2011), *Developing the European Dimension in Sport* Brussels, 18.1.2011 COM (2011) 12 final. Διαθέσιμο στο <https://eur-lex.europa.eu/procedure/EN/200080>

European Commission/EACEA/Eurydice (2013) *Physical Education and Sport at School in Europe*, Eurydice Report, Luxembourg: Publications Office of the European Union. Διαθέσιμο στο https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/physical-education-and-sport-school-europe_ro

European Parliament (2007) *Report on the role of sport in education*. (2007/2086(INI)). 30-10-2007 Διαθέσιμο στο <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+REPORT+A6-2007-0415+0+DOC+XML+V0//EN>

European Union Platform for Action on Diet, Physical Activity and Health (2013) Διαθέσιμο στο https://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/platform_en

EU Physical Activity Guidelines (2008). Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity. Διαθέσιμο στο http://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/policy_documents/eu-physical-activity-guidelines-2008_en.pdf

European Union, (1996), Συνθήκη του Άμστερνταμ: Συνθήκη που τροποποιεί τη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση, τις Συνθήκες περί ιδρύσεως των

Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και ορισμένες συναφείς πράξεις. Διαθέσιμο στο https://europa.eu/european-union/sites/europa.eu/files/docs/body/treaty_of_amsterdam_el.pdf

European Union, (2008). Physical Activity Guidelines, Recommended Policy Actions in Support of Health-Enhancing Physical Activity, Brussels, 10/10/2008. Διαθέσιμο στο: http://ec.europa.eu/sport/library/documents/c1/eu-physical-activity-guidelines-2008_en.pdf

Eurydice (2012) Hungarian Unit: Teaching and Learning in General Secondary Education Διαθέσιμο στο https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/teaching-and-learning-general-secondary-education-2_en

FRA (2010). *Racism, ethnic discrimination and exclusion of migrants and minorities in sport: a comparative overview of the situation in the European Union*, European Union Agency for Fundamental Rights. Διαθέσιμο στο <http://fra.europa.eu/en>.

Flintoff, A. & Scraton, S. (2005). *Gender and physical education*. In K. Hardman & K. Green (Eds.), *An essential reader in physical education*. London: Routledge.

Gary R., Dunbar, S., Higgins, M., Musselman, D. & Smith, A. (2010) Combined exercise and cognitive behavioral therapy improves outcomes in patients with heart failure. *Journal of Psychosomatic Research*, 69, 119-131.

Georgiadis, K. (2007). *Defining Olympic Education*. In IOC (ed), *Vth World Forum on Sport, Education and Culture* (pp. 210-213). Lausanne: IOC

Girginov, V., & Parry, J. (2005). *The Olympic games explained*. London: Routledge.

Giulianotti, R. & Robertson, R. (2007). *Globalization and Sport*. Malden, MA: Blackwell.

Gleyse, J. (2001) The body and the metaphor of the engine Sport, Education and Society, vol. 7 no.1, pp.5-23.

Gozzol, C., Simonhamed, J., & Elhebil, A. M. (2006). *IAAF KID'S ATHLETICS- Educational Cards*. IAAF (International Association of athletics Federation): Monaco. Διαθέσιμο στο www.iaaf.org/about-iaaf/documents/schoolyouth#iaaf-kids-youth-newsletter.

- Gozzol, C., Locatelli, E., Massin, D., & Wangenmann, B. (2002). *IAAF KID'S ATHLETICS- A practical guide*. IAAF (International Association of athletics Federation): Monaco. Διαθέσιμο στο www.iaaf.org/about-iaaf/documents/schoolyouth#iaaf-kids-youth-newsletter.
- Graham, G. (2008). Children's and adults' perceptions of elementary school physical education. *The Elementary School Journal*, 108, 241-249.
- Hannerz U. (2002), *Where we Are and Who Want to Be*, In U. Hedetoft & H. Mette (eds), *The post national self: belonging and identity*, Published by the University of Minnesota Press, Minneapolis, pp. 217-232.
- Hardman K. (2008) Physical Education in Schools: A Global Perspective, *Kinesiology* 40, 2008, 1 pp 5-28.
- Hardman K., & Marshall J., (2005), *Update on the State and Status of Physical Education* Keynote presentation at 2nd World Summit on Physical Education, Magglingen (Switzerland), 2-3 December 2005.
- Harris, P.C., Hines, E.M., Mayes, R.D., Thomas A. & Bagley B. (2015) Balancing Academics and Athletics in High School: A Phenomenological Study of Three Black Male Student Athletes, *Journal for the Study of Sports and Athletes in Education*, 9:3, 172-189.
- Harvey, J., & Houle, F. (1994). Sport, world economy, global culture, and new social movements. *Sociology of Sport Journal*, 11, 337-355.
- Hassmén, P., Koivula, N., Uutela, A. (2002). Physical Exercise and Psychological Well-Being: A Population Study in Finland, *Preventive Medicine*, 30(1), 17-25.
- Hellison, D. (2003). *Teaching responsibility through physical activity*. USA: Human Kinetics.
- Hines, E. M., Borders, L. D., Gonzalez, L. G., Villalba, J. A., & Henderson, A. (2014). Parental involvement in college planning: Cultural considerations when working with African American families. *Journal for Multicultural Education*, 8(4), 249–260.
- Holt, N. L. (2008). *Positive youth development through sport*. London: Routledge.
- Horne, J., Tomlinson, A., & Whannel, G. (1999). *Understanding Sport*. London: E& FN Spon.
- Huebner, M. A., & Mancini, J. (2003). Shaping structured out of-school time use among youth: The effects of self, family, and friend systems. *Journal of Youth and Adolescence*, 32: 453-464.

- Θεοδωράκης Γ. (2010) *Άσκηση, Ψυχική Υγεία και Ποιότητα Ζωής*. Εκδόσεις Χριστοδουλίδη, Θεσσαλονίκη.
- Θεοδωράκης Γ., Γούδας Μ., Αλμπανίδης Ε., Δέρρη Β., Χρόνη Σ., Ζαχοπούλου Ε., Χασσάνδρα Μ., Αυγερινός., Κουρτέσης Θ., Κοσμίδου Ε., Ζήση Β., Χατζηγεωργιάδης Α., Κούλη Ο., Νικοπούλου Μ. (2008) *Πρόγραμμα Καλλιπάτειρα. Από τα σπορ στην καθημερινή ζωή. Όλοι διαφορετικοί όλοι ίσοι*. Βιβλίο Εκπαιδευτικού, Τετράδια Μαθητών. ΥΠΕΠΘ.
- International Olympic Committee (2018), *The Youth Olympic Games, Vision and Principles*, December, 2018 pp. 1-4
 Διαθέσιμο στο <https://stillmed.olympic.org/media/Document%20Library/OlympicOrg/Factsheets-Reference-Documents/Games/YOG/Factsheet-The-YOG-Vision-Birth-and-Principles.pdf>
- Kahan, D. (1998) Beanbag Number Hunt. Fostering the Development of Multiple Intelligences. *Teaching Elementary Physical Education*, 9, 27-28.
- Kalyn, B. (2005). Integration. *Teaching Elementary Physical Education*, 9, 31-36.
- Καπρίνης, Σ., Διγγελίδης, Ν. & Παπαϊωάννου Α. (2009) Διαθεματικότητα στη Φυσική Αγωγή: Παρακίνηση και Ακαδημαϊκές Επιδόσεις στα Μαθηματικά. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό* (τ. 7 .2009).
- Καπρίνης, Σ. & Λιάκος, Κ, (2015). Άθληση και Αναπηρία: Μια διδακτική προσέγγιση στο μάθημα της Φυσικής Αγωγής για την ευαισθητοποίηση των παιδιών απέναντι στις κοινωνικές ανισότητες και τον κοινωνικό αποκλεισμό. *Ύσπληξ. Επιστημονικό Περιοδικό Φυσικής Αγωγής*, 2, 1-14.
- Κέλλης Ε., Ιωακειμίδης, Π., Ζαφειρίδης, Α., Μάνου, Β., Γεροδήμος Β., Κέλλης Σπ. (2006) *Αθλητικά Σχολεία στο Διεθνή Χώρο. Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 3 (1), 2-38.
- Κιουμουρτζόγλου, Ε., Θεοδωράκης, Ι., Αυγερινός, Α., Κέλλης, Η., Παπαχαρίσης, Β. & Χασσάνδρα, Μ. (2001). *Ολυμπιακή Παιδεία από τη θεωρία στην πράξη*. Αθήνα: Λιβάνη.
- Knight, C. J., & Harwood, C. G. (2015). *The role of the entourage in supporting elite athlete performance and educational outcomes*. Grant Report for the Advanced Olympic Research Grant programme. IOC Olympic Studies Centre
- Κουστέλιος, Α. (2013). "Άθληση για Όλους" Οδηγός Διαχείρισης Προγραμμάτων, Τρίκαλα.

- Koutedakis Y., Bouziotas C., National physical education curriculum: motor and cardiovascular health related fitness in Greek adolescents, *Br J Sports Med* 2003; 37:311–314.
- Lamb, P., & Lane, K. (2013). Pupil voice on being gifted and talented in physical education: 'They think it's just, like, a weekend sort of thing'. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 18(2), 150-168
- Landers D. & Arent, S. (2007). *Physical activity and mental health*. In G. Tenenbaum, & R. Eclund (Eds.), *Handbook of sport psychology* (pp. 469-491). New Jersey. John Wiley & Sons, Inc.
- Μάνου Β., Γεροδήμος Β., Σαρασλανίδης Π., Ζαφειρίδης Α., Ιωακειμίδης Π., Κέλλης Ε., Κέλλης Σπ. (2006), Αθλητικά σχολεία στην Ελλάδα: Νομοθετικό πλαίσιο των Τ.Α.Δ. και Ε.Τ.Α.Δ. από την ίδρυσή τους έως σήμερα. *Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 3 (1), 39-81.
- Μάνου Β., Ζαφειρίδης Α., Σαρασλανίδης Π., Γεροδήμος Β., Ιωακειμίδης Π., Κέλλης Ε., Κέλλης Σπ. (2006) Επαναπροσδιορισμός των Στόχων και της Λειτουργίας των Τμημάτων Αθλητικής Διευκόλυνσης. *Διοίκηση Αθλητισμού και Αναψυχής*, 3 (1), 178-218.
- Martin, J. (2010). The Psychosocial Dynamics of Youth Disability Sport. *Sport Science Review*, 19, 5-6.
- Μαρτίδης, Μ. (1999). Η Γυμναστική και η Φυσική Αγωγή στα ελληνικά σχολεία τον 19ο και 20ο αιώνα. Η Φυσική Αγωγή στο Γύρισμα του Αιώνα, 1ο Πανελλήνιο συνέδριο Σχολικής Φυσικής Αγωγής, πρακτικά συνεδρίου. Τρίκαλα: ΕΛΛΗΝ.
- Μάστορα, Ι., (2000). *Η εισαγωγή της Ολυμπιακής και αθλητικής παιδείας στην εκπαίδευση. Ολυμπιακή και Αθλητική Παιδεία*. Αθήνα: Προπομπός.
- McDonough, P. M. (2005). *Counseling matters: Knowledge, assistance, and organizational commitment in college preparation*. In W. G. Tiemey, Z. B. Corwin, & J. E. Colyar (Eds.), *Preparing for college: Nine elements of effective outreach* (pp. 69–87). Albany: State University of New York Press.
- Miles, M., Huberman M. & Saldana J. (2014). *Qualitative Data Analysis: A Methods Sourcebook*. 3rd ed. Thousand Oaks: Sage.
- Miller, T., Lawrence, J. McKay/Row, D. (2001). *Globalization and Sport. Playing the World*. London, Thousand Oaks, New Delhi: SAGE Publications.
- Moodley, K. (1995). *Multicultural Education in Canada: Historical Development and Current Status*. New York: Macmillan Publishing USA.

- Μουρνιανάκης, Ι. (2013). Διακυβέρνηση στον αθλητισμό στην Ευρωπαϊκή Ένωση, σε: Επισκόπηση Αθλητικού Δικαίου LexSportiva, 9, 18.
- Μπλάτσης, Π., Σαρασλανίδης, Π., Μπαρκούκης, Β., Μάνου, Β., Τζαβίδας, Κ., Χατζηβασιλείου, Χ., & Πάλλα Σ. (2015) Το Πρόγραμμα IAFF Kids Athletics στο Δημοτικό Σχολείο: Μπορεί να Ενισχύσει τα Κίνητρα Συμμετοχής στη Φυσική Αγωγή και να Βελτιώσει τη Σωματική Απόδοση των Μαθητών; *Αναζητήσεις στη Φ.Α. & τον Αθλητισμό*, 13 (2015), 22 – 36.
- Μυλώσης, Δ., & Παπαιωάννου, Α., (2005). Επιδράσεις μιας εξάμηνης παρέμβασης στο μάθημα της Φ.Α με βάση το πολυδιάστατο μοντέλο, στην αντιλαμβανόμενη έμφαση του καθηγητή φα σε στόχους και στην αυτοαντίληψη των μαθητών. *Αθλητική Ψυχολογία*, 16, 3-24.
- Muller, N. (2004). Olympic Education. *Sport Journal*, 17(1), 1-22.
- NASPE (2004) *National Association for Sport and Physical Education: Physical Activity for Children: A Statement of Guidelines for Children Ages 5-12*, 2nd ed. Reston, VA: NASPE.
- OECD (2016) Overview of Health Policy in Greece. Διαθέσιμο στο <http://www.oecd.org/health/health-systems/Health-Policy-in-Greece-January-2016.pdf>
- OECD (2015), Health at a Glance 2015: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. Διαθέσιμο στο http://dx.doi.org/10.1787/health_glance-2015-en
- O'Neill, M., Allen, B., & Calder, A. (2013). Pressures to perform: an interview study of Australian high-performance school-age athletes' perceptions of balancing their school and sporting lives. *Journal of Youth and Adolescence*, 24(2), 187-203.
- O'Neill, M., Calder, A., & Allen, B. (2015). Australian parents' perceptions of the issues faced by their adolescent high performance sports children in balancing school and sport. *Journal of Sports Pedagogy and Physical Education*, 6(3), 1-12.
- O'Neill, M. M., Calder, A. A., & Hinz, B. (2017). Student-Athletes in my Classroom: Australian Teachers' Perspectives of the Problems Faced by Student-Athletes Balancing School and Sport. *Australian Journal of Teacher Education*, 42(9).
- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο (2008). *Φυσική Αγωγή, Β' Γυμνασίου, Βιβλίο Εκπαιδευτικού*, Αθήνα: ΟΕΔΒ.
- Παναγιάρης Γ. (2018) Το προνόμιο της άθλησης και η «αντισυνταγματικότητα» των προνομίων των αθλητών. Διαθέσιμο στο

<https://www.esos.gr/arthra/56113/pronomio-sic-tis-athlisis-kai-i-antisntagmatikotita-ton-pronomion-ton-athliton>

- Panagiotopoulos, D., Mournianakis, I., Alexandrakis, V., & Manarakis, S. (2010). Prospects for EU Action in the Field of Sport after the Lisbon Treaty. *International Sports law Review Pandektis*, 8(3-4), 301-310.
- Παναγιωτόπουλος, Δ. (2006). *ΑθλητικόΔίκαιοII, ΑθλητικήΔικαιοδοσία*. Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη.
- Παναγιωτόπουλος Δ., (2001) *Αθλητικό δίκαιο, Συστηματική θεμελίωση και εφαρμογή*, Αθήνα.
- Παναγιωτόπουλος Δ., (1994), *Το δικαίωμα στον Αθλητισμό*, Σάκκουλας: Αθήνα-Κομοτηνή.
- Παναγιωτόπουλος, Δ. (1992). *Δίκαιο της Διοίκησης της Φυσικής Αγωγής*. Αθήνα: Τελέθριον.
- Παναγιωτόπουλος, Δ., & Αρσένος, Α. (1999). *Η διεξαγωγή της Φυσικής Αγωγής στη Μέση Εκπαίδευση και η προσωπικότητα των μαθητών. Το Αθλητικό Δίκαιο στον 21ο αιώνα*, 1ο Συνέδριο Αθλητικού Δικαίου με Διεθνή συμμετοχή. Αθήνα: Ιων.
- Παπαλουκάς, Μ., (2012), *Ευρωπαϊκή Αθλητική Αγορά: Θεωρία και Νομολογία*, Αθήνα, Αυτοέκδοση.
- Παπαϊωάννου, Α., Θεοδωράκης, Ι., & Γούδας, Μ. (1999). *Για μια καλύτερη διδασκαλία φυσικής αγωγής*. Θεσσαλονίκη: Salto.
- Patton, M. Q. (1990). *Qualitative Evaluation and Research Design*. NewburyPark, CA: Sage.
- Πατσαντάρας Ν., (2007α). *Αθλητισμός και Παγκοσμιοποίηση: Πολιτισμική ομογενοποίηση ή κοσμοπολιτισμός; 4ο Συνέδριο Αθλητικής Επιστήμης – Η Φυσική Αγωγή και ο Αθλητισμός στο σύγχρονο κόσμο: Παιδεία – Κοινωνία – Πολιτισμός*. ΕΚΠΑ, Σχολή Επιστήμης Φυσικής Αγωγής και Αθλητισμού, 407 Μάιου, 2007, Πρακτικά, σελ 23-31.
- Πατσαντάρας, Νικόλαος (2007β). *Το Ολυμπιακό Φαινόμενο. Ολυμπισμός: Κοινωνικά Νοήματα-Ηθικά Νοήματα-Μεταβολή των Ολυμπιακών Αξιών – Διαφοροποίηση – Εμπορευματοποίηση-Πολιτική Εργαλειοποίηση – ΜΜΕ-Γυναικείο Ζήτημα-Ντόπινγκ*. ΝομικήΒιβλιοθήκη, Αθήνα.
- Rantanen, T. (2005). *The media and Globalization*. London: Sage publications.

- Robson, C. (2007). Η έρευνα του πραγματικού κόσμου: Ένα μέσον για κοινωνικούς επιστήμονες και επαγγελματίες ερευνητές, μετ. Ντ. Βασιλάκη&Κ. Βασιλικού. Αθήνα: Gutenberg.
- Rowe, D. (2003). Sport and the Repudiation of the Global. *International Review for the Sociology of Sport*, 38, 281-294.
- Salmon, P. (2000). Effects of physical exercise on anxiety, depression and sensitivity to stress: A unifying theory. *Clinical Psychology Review*, 21(1).
- Σεραφειμίδης, Ι. (2007). Οι λανθασμένες επιλογές και εφαρμογές της Ελληνικής Φυσικής Αγωγής να γίνουν παραδείγματα προς αποφυγήν για το μέλλον. Διαθέσιμο στο <http://www.fa3.gr/HOME/index.htm>
- Steward BM, Barnekow RV, Rivet D (1999) *The European network of health Promoting Schools, the alliance of education and health*. EUR/ICP/IVST 06 03 05.1999.
- Συναδινός Ιούλιος (2018) Δηλώσεις στην εφημερίδα των Συντακτών 26/3/2018. Διαθέσιμο στο https://www.minedu.gov.gr/publications/docs2018/26_03_18episkopisi_dey_tera.pdf
- Συνθήκη Λισσαβόνας (2007). *Συνθήκη της Λισσαβόνας για την τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, (13-12-2007), [C 306]. Ανακτήθηκε από <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2007:306:FULL&from=EL>*
- Tambalis KD, Panagiotakos DB, Kavouras SA, Kallistratos AA, Moraiti IP, Douvis SJ (2010). Eleven-year prevalence trends of obesity in Greek children: First evidence that prevalence of obesity is leveling off. *Obesity (Silver Spring)*, 18:161–166.
- Telama R. & Yang, X. (2000). Decline of physical activity from youth to young adulthood in Finland. *Med Sci Sports Exerc*, 32, 1617-1622.
- Thomson, I., & Fairweather, D. (2000). *Sports schools in Finland: Report of a study visit*, September 1999. Edinburgh: Sport Scotland.
- Tinnig, R. (2010). *Pedagogy and Human Movement. Theory, practice, research*. New York: Routledge.
- Tomlinson, J. (1999). *Globalization and Culture*. Cambridge: Polity.

- Τσαπακίδου, Α., Ζαχοπούλου, Ε., & Σαμαρά, Κ. (2001). Διαθεματική διδασκαλία: Καλλιέργεια του προφορικού λόγου των νηπίων μέσω της κίνησης και του ρυθμού. *Φυσική Δραστηριότητα & Ποιότητα Ζωής*, 2, 28-34.
- Twisk J.W.R., Kemper H.C.G., van Mechelen W. (2002). The Relationship Between Physical Fitness and Physical Activity During Adolescence and Cardiovascular Disease Risk Factors at Adult Age. The Amsterdam Growth and Health Longitudinal Study. *Int J Sports Med*, 23, S8-14.
- UNESCO, (1978). *International Charter of Physical Education and Sport*, Διαθέσιμο: http://www.unesco.org/education/information/nfsunesco/pdf/SPORT_E.PDF
- UNESCO, (2004) 4η Διεθνής Διάσκεψη Υπουργών για τη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό, Αθήνα, 6-8/12/2004.
- Vallerand, R. J. (2008). On the psychology of passion: In search of what makes people's lives most worth living. *Canadian Psychology*, 49, 1-13.
- Vallerand, R.J., Mageau, G.A., Elliot, A.J., Dumais, A., Demers, M.A. & Rousseau, F. (2008). Passion and Performance Attainment in Sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 373-392.
- Vallerand, R.J. & Miquelon, P. (2007). *Passion for Sport in Athletes*. In S. Jowett and D. Lavallée (Eds), *Social Psychology in Sport* (pp. 249-263). Champaign, IL: Human Kinetics.
- Verloigne M. Van Lippevelde W., Maes L., Yıldırım M., Chinapaw M., Manios Y., Androutsos O., Kovács E., Bringolf-Isler B., Brug J., De Bourdeaudhuij I., (2012) Levels of physical activity and sedentary time among 10- to 12-year-old boys and girls across 5 European countries using accelerometers: an observational study within the ENERGY-project, *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity* 2012, 9:34.
- Watson, J.C. & Kissinger, D.B. (2007). Athletic participation and wellness: Implications for counseling college student athletes. *Journal of College Counseling*, 10, 153–162.
- World Health Organization (2017) Adolescent obesity and related behaviours: trends and inequalities in the WHO European Region, 2002–2014. Observations from the Health Behaviour in School-aged Children (HBSC) WHO collaborative cross-national study. Διαθέσιμο στο http://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0019/339211/WHO_ObesityReport_2017_v3.pdf?ua=1

- W.H.O (2009). 10 key facts on physical activity in the WHO European Region. Διαθέσιμο στο <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/data-and-statistics/10-key-facts-on-physical-activity-in-the-who-european-region>
- Williams L.C., Hayman L.L., Daniels R.S., Robinson N.T., Steinberger J., Padison S., Bazzarre T. (2002). Cardiovascular Health in Childhood. A Statement for Health Professionals From the Committee on Atherosclerosis, Hypertension, and Obesity in the Young, American Heart Association. *Circulation*, 106, 143-160.
- Wipfli, B., Landers, D., Nagoshi, C. & Ringenbach, S. (2011). An examination of serotonin and psychological variables in the relationship between exercise and mental health. *Scandinavian Journal of Medicine and Science in Sports*, 21, 474-481.
- World Health Organization, (2010). Global Recommendations on physical activity for health. Geneva, World Health Organization. Διαθέσιμο στο <https://www.who.int/dietphysicalactivity/global-PA-recs-2010.pdf>
- World Economic Forum (2009), *Outcomes from the World Economic Forum Annual Meeting 2009 in Davos*, Διαθέσιμο στο http://www3.weforum.org/docs/WEF_AnnualReport_2009-10.pdf
- World Forum on Physical Activity and Sport, (1995) *Declaration and Recommendation of the World Forum on Physical Activity and Sport*. Quebec, 21-25/5/1995. Διαθέσιμο στο <http://unesdoc.unesco.org/images/0010/001045/104555E.pdf>
- ΥΠΕΠΘ. (2003). *Η Εφαρμογή του Προγράμματος «Ολυμπιακή Παιδεία»*. Υπουργείο Εθνικής Παιδείας & Θρησκευμάτων, Αθήνα.
- Ζερβού, Ε., Δέρρη, Β. & Πατεράκης, Α. (2004). Μία διαθεματική προσέγγιση για την ανάπτυξη της γνώσης μαθητών Δ' τάξης για τους αρχαίους Ολυμπιακούς αγώνες. *Αναζητήσεις στη Φυσική Αγωγή και τον Αθλητισμό*, 2, 148-154.

Νομολογία

Σύνταγμα της Ελλάδας (1975)

Απόφαση Συμβουλίου Επικρατείας 686/2018, *Πανελλαδικές εξετάσεις - Ιατρικές Σχολές - Μάθημα Νεοελληνικής Γλώσσας - Εισαγωγή διακριθέντων αθλητών σε σχολές της προτίμησής τους - Αντισυνταγματικότητα ρύθμισης, Διαθέσιμο στο <http://www.humanrightscaselaw.gr/>*

Νόμος 1268/1982 *Για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.* (ΦΕΚ Α' 87/16.7.1982).

Νόμος 2725/1999, *Ερασιτεχνικός και επαγγελματικός αθλητισμός και άλλες διατάξεις,* (ΦΕΚ Α' 121/17.6.1999).

Νόμος 3057/2002 *Τροποποίηση και συμπλήρωση του Ν. 2725/1999, ρύθμιση θεμάτων Υπουργείου Πολιτισμού και άλλες διατάξεις,* ΦΕΚ 239/Α/10-10-2002.

Νόμος 3708/2008, *Καταπολέμηση της βίας με αφορμή αθλητικές εκδηλώσεις και άλλες διατάξεις.* ΦΕΚ 210/Α'/8-10-2008.

Νόμος 3748/2009, *Πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση των κατόχων απολυτηρίου Επαγγελματικού Λυκείου και άλλες διατάξεις.* ΦΕΚ 29/Α'/19-2-2009.

Νόμος 3776/2009 «*Κύρωση της Συμφωνίας μεταξύ της Κυβέρνησης της Ελληνικής Δημοκρατίας και του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών για την εκπαίδευση, την επιστήμη και τον πολιτισμό που αφορά την σύσταση Παρατηρητηρίου για τη γυναίκα, τον αθλητισμό και τη φυσική αγωγή υπό την αιγίδα της UNESCO*». (ΦΕΚ 126 Α'/28.7.2009)

Νόμος 4115/2013, *Οργάνωση και Λειτουργία Ιδρύματος Νεολαίας Δια Βίου Μάθησης (ΙΝΕΔΙΒΙΜ) και Εθνικού Οργανισμού Πιστοποίησης Προσόντων (ΕΟΠΠΕΠ)* ΦΕΚ 24/Α'/30-1-2013.

Νόμος 4210/2013, *Ρυθμίσεις Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις* ΦΕΚ 254/Α'/21.11.2013.

Νόμος 4373/2016 *Αναγκαίες ρυθμίσεις για την εναρμόνιση της ελληνικής νομοθεσίας με το νέο Κώδικα Αντιντόπινγκ του Παγκόσμιου Οργανισμού Αντιντόπινγκ και άλλες διατάξεις.* ΦΕΚ 49/Α'/ 1.4.2016

Νόμος 4429/2016, *Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας και Καινοτομίας και άλλες διατάξεις,* ΦΕΚ 199/Α'/21-10-2016

Νόμος 4589/2019, *Συνέργειες Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών, Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών, Πανεπιστημίου Θεσσαλίας με τα Τ.Ε.Ι. Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας, Παλλημνιακό Ταμείο και άλλες διατάξεις.* ΦΕΚ 13/Α'/ 29-1-2019.

Νόμος ΒΧΚΑ' «Περί γυμναστικής και γυμναστικών και αθλητικών αγώνων», Ε.τ.Κ. τ.Α' 141/ 12-7-1899.

Νόμος 3438 ΓΥΛΗ' «Περί τροποποιήσεως και συμπληρώσεως του ΒΧΚΑ'. Νόμου περί γυμναστικής κλπ.», (ΦΕΚ 284, 5-12-1909)

Υπουργική Απόφαση 190677/Δ5/21-11-2016, «Αθλητικές Δραστηριότητες Σχολείων Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης», (ΦΕΚ 3754/21-11-2016). Διαθέσιμο <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-190677-d5-2016.html>

Υπουργική Απόφαση 9712/Δ5/22-1-2018, «Συμπλήρωση, τροποποίηση και αντικατάσταση κεφαλαίων στην αριθμ. 190677/Δ5/21-11-2016 υπουργική απόφαση όπως τροποποιήθηκε και ισχύει», (ΦΕΚ 80/Β/22-1-2018). Διαθέσιμο στο <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-9712-d5-2018.html>

Υπουργική Απόφαση 9941/Δ5/25-1-2019 «Συμπλήρωση, τροποποίηση και αντικατάσταση κεφαλαίων στην αριθμ. Υπουργική Απόφαση 190677/Δ5/21-11-2016 υπουργική απόφαση όπως τροποποιήθηκε και ισχύει», (ΦΕΚ 109/Β/25-1-2019). Διαθέσιμο στο <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-9941-d5-2019.html>

Υπουργική Απόφαση Φ12/657/70691/Δ1/26-4-2016 Υ.Α (ΦΕΚ 1324/2016 τ. Β')]. Ωρολόγιο Πρόγραμμα Ενιαίου Τύπου Ολοήμερου Δημοτικού Σχολείου. Διαθέσιμο στο <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/protobathmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-12-657-70691-d1-2016.html>

Υπουργική Απόφαση 93381/Δ2/7-6-2016, (ΦΕΚ 1640/τ. Β'/9-6-2016)], Ωρολόγιο Πρόγραμμα των Μαθημάτων Α', Β', Γ', Τάξεων του Ημερήσιου Γυμνασίου. Διαθέσιμο <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-93381-d2-2016.html>

Υπουργική Απόφαση. 139454/Δ2/ΦΕΚ 3807/Β'/04-09-2018). Ωρολόγιο Πρόγραμμα των μαθημάτων των Α', Β' και Γ' τάξεων του Γενικού Λυκείου. Διαθέσιμο στο <https://www.e-nomothesia.gr/kat-ekpaideuse/deuterothmia-ekpaideuse/upourgike-apophase-139454d22018.html>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1: Πρωτόκολλο Συνέντευξης

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Ερώτηση εκκίνησης της συνέντευξης :

Αναστοχαζόμενος την πολύχρονη εμπειρία σας στο Πρωταθλητισμό πώς θα αξιολοτούσατε την προσφορά της Πολιτείας σε σχέση με αυτά που εσείς προσφέρατε για τη χώρα σας, την Ελλάδα.

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΞΙΟΝΑΣ I: Ο τρόπος με τον οποίο οι καταξιωμένοι Έλληνες πρωταθλητές νοηματοδοτούν την ιδέα και την δράση του πρωταθλητισμού.

1. Ποιά κατά τη γνώμη σας είναι τα βασικά στοιχεία μέσω των οποίων αποκτά νόημα η ιδέα και η δράση του υψηλού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;
2. Ο υψηλός αθλητισμός/πρωταθλητισμός είναι μια περιπέτεια ζωής που αφορά κάποιες οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες;
3. Ποια κατά τη γνώμη σας είναι η κοινωνική διάσταση του αθλητισμού;

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΞΙΟΝΑΣ II: Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν, σε ποιο βαθμό και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού συνέβαλαν στην προσωπική τους εξέλιξη.

4. Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού στην Ελλάδα συνέβαλαν στην προσωπική αθλητική σας εξέλιξη;
5. Υπήρξε κάποια στιγμή κατά την εξέλιξη σας ως πρωταθλητής που νιώσατε τη υποστήριξη της πολιτείας

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΞΙΟΝΑΣ III: Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο οι υπάρχουσες εκπαιδευτικές πολιτικές στη Ελλάδα στηρίζουν, ενισχύουν και προωθούν την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού.

6. Πιστεύετε ότι η Πολιτεία παρέχει κίνητρα για την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;
7. Θεωρείτε ότι η ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004, έφερε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της εκπαιδευτικής πολιτικής τον αθλητισμό και με ποιον τρόπο;

8. Μετά την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων από την Ελλάδα πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές συνέβαλαν στη στήριξη, ενίσχυση και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;
9. Πιστεύετε ότι η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική για τον σχολικό αθλητισμό και τον πρωταθλητισμό συγκλίνει ή αποκλίνει με τον ευρωπαϊκό βηματισμό;
10. Ποια η γνώμη σας για το θεσμό των Αθλητικών Σχολείων και τον ρόλο τους στην ανάπτυξη του Ελληνικού αθλητισμού; Κρίνετε απαραίτητη τη ανασύστασή τους;

ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟΣ ΑΞΟΝΑΣ IV: Αντιλήψεις των καταξιωμένων Ελλήνων πρωταθλητών σε σχέση με εάν και με ποιο τρόπο θεωρούν ότι μπορούν αξιοποιηθούν από την επίσημη πολιτεία με στόχο την καλλιέργεια και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και πρωταθλητισμό.

11. Πιστεύετε ότι η Πολιτεία αξιοποιεί την εμπειρία των καταξιωμένων πρωταθλητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και εάν ναι, με ποιον τρόπο;
12. Πως πιστεύετε ότι οι καταξιωμένοι πρωταθλητές μπορούν να συμβάλλουν στη ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών καινοτομιών που να προωθούν το ιδεώδες του αθλητισμού και του Ολυμπισμού;
13. Ποια θεωρείτε ότι πρέπει να είναι, από την πλευρά της Πολιτείας, τα μέτρα στήριξης του ελληνικού σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2: ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ

ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ ΣΤΗΝ ΑΡΣΗ ΒΑΡΩΝ

Τι σημαίνει για εσάς πρωταθλητισμός;

«Για μένα πρωταθλητισμός σημαίνει τα πάντα: τρόπος ζωής, η ζωή ολόκληρη! Αυτό σημαίνει πρωταθλητισμός για μένα».

Ο υψηλός αθλητισμός/πρωταθλητισμός είναι μια περιπέτεια ζωής που αφορά κάποιες οικονομικά προνομιούχες κοινωνικές ομάδες;

«Πιστεύω πως όχι! Για εμάς τους αθλητές ο πρώτος στόχος είναι το αποτέλεσμα. Το χρήμα και εν γένει τα οικονομικά έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Τα σκέφτεσαι μετά. Όταν είσαι νέος σκέφτεσαι τη συμμετοχή στους μεγάλους αγώνες. Τα όνειρά σου τα μεγάλα. Να ανέβεις στο βάθρο. Σίγουρα, υπάρχει διαφοροποίηση σε αθλήματα που επιλέγει περισσότερο η “υψηλή κοινωνία” και άλλα, όπως το δικό μου, η άρση βαρών, την οποία επιλέγουν παιδιά από χαμηλά κοινωνικά στρώματα. Όμως, υπάρχουν και αθλητές του τένις που δεν μεγάλωσαν σε πλούσιες οικογένειες, όπως ο Στέφανος Τσιτσιπάς παραδείγματος χάρη. Ακόμη και στην ιππασία, θα έλεγα πως το αρχικό κίνητρο για ένα νέο παιδί να ασχοληθεί είναι η μεγάλη αγάπη του στα άλογα».

Πιστεύετε ότι ο αθλητισμός και ο πρωταθλητισμός έχουν ένα κοινωνικό χαρακτήρα; Μπορούν δηλαδή να συμβάλλουν στη μείωση ή εξαφάνιση κοινωνικών στερεοτύπων ή ακόμη και χρόνιων κοινωνικών καταστάσεων όπως η βία και ο κοινωνικός αποκλεισμός;

«Νομίζω πως ο αθλητισμός είναι το μοναδικό πράγμα που παίρνει τους νέους ανθρώπους από κακές συνήθειες. Από τσιγάρα, ναρκωτικά, από ξενύχτια και άλλα. Κάνει καλό στα παιδιά να ασχολούνται με τον αθλητισμό, να μην σκέφτονται τίποτα άλλο. Ο αθλητισμός είναι ευεργετικός για την κοινωνία. Μέσω του αθλητισμού δημιουργείς φιλίες σε κάθε γωνιά του πλανήτη και από αυτό και μόνο γίνεσαι αντιρατσιστής. Ο αθλητισμός δίνει διέξοδο σε ανθρώπους με αναπηρία, τους δίνει τη χαρά της συμμετοχής και αισθάνονται πως γίνονται αποδεκτά από την κοινωνία. Είναι το καλύτερο μέσο και όχημα να ενταχθεί κανείς στην κοινωνία».

Έχετε να μου περιγράψετε κάποιο συμβάν σε σχέση με την προηγούμενη ερώτηση που σας άγγιξε ιδιαίτερα;

«Θα σας πω μια ιστορία, η οποία έχει πλάκα και είναι πέρα για πέρα αληθινή. Όταν είχα έρθει στην Ελλάδα, από την Αλβανία, μαζί με έναν επίσης Ολυμπιονίκη μετέπειτα, έπρεπε να ξεκινήσουμε τις γραφειοκρατικές διαδικασίες ελληνοποίησής μας. Αρχίσαμε πρώτα με την έκδοση της άδειας παραμονής. Στο Αστυνομικό Τμήμα, λοιπόν που πήγαμε με τον δικηγόρο μας για να βγάλουμε την άδεια παραμονής, κάποιος αστυνομικός εκεί, επειδή ήταν αγανακτισμένος από τη μεγάλη ουρά ανθρώπων από διάφορες χώρες που περίμεναν και φώναζαν σε διαφορετικές γλώσσες, έσπρωξε κι εμάς. Κι όχι μόνο εμάς, αλλά και τον δικηγόρο μας. Εμείς στενοχωρηθήκαμε γιατί δεν είχαμε συνηθίσει σε τέτοιες καταστάσεις. Και τότε, μας είπε ο δικηγόρος μας: “Μη στενοχωριέστε παιδιά. Αυτός ο άνθρωπος που σήμερα σας έβρισε, αύριο μεθαύριο θα κάθεται και θα λέει πως αυτός ήταν που σας βοήθησε για τα χαρτιά, όπως κι έτσι έγινε! Πάντως, στη ζωή δεν είναι όλα ρόδινα, σε καμία κοινωνία του κόσμου δεν είναι όλα ρόδινα. Στον πρωταθλητισμό συμβαίνουν πολλά πράγματα που μπορούν να σε αγγίξουν. Αυτό που σε διδάσκει ο πρωταθλητισμός είναι να μαθαίνεις να χάνεις. Κι έτσι... προσπαθείς να κερδίζεις. Μια καλή φίλια με έναν ξένο συναθλητή δεν αποδεικνύει τον κοινωνικό χαρακτήρα του αθλητισμού; Κυρίως, λοιπόν είναι οι φιλίες που κάνεις στη διαδρομή της αθλητικής καριέρας σου που μένουν. Κάποιες φορές δε μεγάλες φιλίες με τους μεγαλύτερους αντιπάλους σου στο πλατό».

Από ποια ηλικία ασχοληθήκατε με τον αθλητισμό;

«Από 6 χρόνων ξεκίνησα την ενασχόλησή μου με τον αθλητισμό. Από την πρώτη δημοτικού, στο σχολείο. Εκεί που γεννήθηκα εγώ, στην Αλβανία, υπήρχε οργανωμένος σχολικός αθλητισμός. Γι' αυτό και σε πολλά πράγματα, η Αλβανία είναι πολύ μπροστά από την Ελλάδα. Γενικώς, οι σοσιαλιστικές χώρες είχαν ανεπτυγμένο σχολικό αθλητισμό, κι εκεί έβγαζαν τα ταλέντα. Εκεί σου έλεγαν αν είσαι για μπάσκετ, για πάλη ή άρση βαρών ή για ποδόσφαιρο. Έτσι, ξεκίνησα τον πρωταθλητισμό. Απευθείας από την άρση βαρών προσωπικά. Στην τάξη ερχόντουσαν διάφοροι προπονητές από διάφορα αθλήματα, έβλεπαν κάποια στοιχεία που είχε κάθε παιδί και μάζευαν κάποια ταλέντα. Έτσι ξεκίνησα κι εγώ».

Πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές του αθλητισμού στην Ελλάδα συνέβαλαν στην προσωπική σας αθλητική εξέλιξη; Δηλαδή τι ρόλο έπαιξε το σχολείο; Ήταν αθλητικό σχολείο ή όχι;

«Νομίζω πως στην Ελλάδα δεν έχει συμβάλλει ποτέ η εκπαιδευτική πολιτική στα σχολεία ως προς τον αθλητισμό. Γιατί δεν υπήρξε απλά. Νομίζω πως όλοι οι αθλητές

που γνωρίζω μεγάλωσαν στην επαρχία, προέρχονται από οικογένειες που δεν είναι εύπορες και έφτασαν ψηλά στον αθλητισμό από το δικό τους φιλότιμο και προσπάθεια. Η Πολιτεία τους βοηθούσε μόνο αφού είχαν ανέβει στο βάθρο. Μόνο τότε τους προσέφερε κάποια στήριξη».

Υπήρξε κάποια στιγμή κατά την εξέλιξή σας ως πρωταθλητής που νιώσατε την υποστήριξη της Πολιτείας;

«Μετά την κατάκτηση μεταλλίων από εμένα, υπήρξε πράγματι η στήριξη της ελληνικής Πολιτείας προς το πρόσωπό μου. Δεν νομίζω, βέβαια πως μου δόθηκε στο βαθμό που θα έπρεπε, αλλά υπήρχε. Δεν μιλώ μόνο για εμένα, αλλά και για πολλούς Έλληνες αθλητές που ξέρω και έχω ακούσει τις δικές τους ιστορίες σχετικά. Υπήρχαν και αθλητές που τους έχει πάει και κόντρα η Πολιτεία. Επιμένω πως όσοι έγιναν πρωταθλητές στην Ελλάδα έγιναν από δικό τους φιλότιμο».

Πιστεύετε ότι η Πολιτεία παρέχει κίνητρα για την ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;

«Νομίζω πως είναι περιορισμένα τα ελληνικά αθλητικά σχολεία στην Ελλάδα, αν υπάρχουν κιόλας πλέον. Εδώ... σε ένα εκπαιδευτικό πρόγραμμα που δουλεύω εγώ σε σχολεία προσπαθούν να το κόψουν. Δεν μπορώ να καταλάβω γιατί οι υπουργοί Παιδείας, οι υφυπουργοί Αθλητισμού τον αθλητισμό προσπαθούν να τον κάνουν πέρα. Ενώ ξέρουμε όλοι ότι ο αθλητισμός είναι η μόνη δραστηριότητα που κρατά τα παιδιά μακριά από τους κινδύνους. Θα έπρεπε, λοιπόν σε μία χώρα σαν την Ελλάδα που γέννησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες και την Ολυμπιακή Ιδέα, τον Ολυμπισμό και τον αθλητισμό να δώσουν έμφαση, ώστε όλο και περισσότερα παιδιά να ασχολούνται με τον αθλητισμό και τον πρωταθλητισμό».

Πείτε μας σε ποιο ακριβώς αθλητικό εκπαιδευτικό πρόγραμμα δραστηριοποιείστε;

«Το πρόγραμμα στο οποίο δουλεύω εγώ τώρα είναι ένα πρόγραμμα της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής (ΕΟΕ) σε συνεργασία με την ΕΘΝΟΑ που αποσκοπεί στη διδασκαλία των παιδιών της ελληνικής αθλητικής και Ολυμπιακής ιστορίας. Μέσα από αυτά τα προγράμματα, στόχος είναι να εμφυσήσουμε στα παιδιά την αγάπη για τον αθλητισμό, να αυξήσουμε τον αριθμό των παιδιών που μπαίνουν στα γήπεδα. Βλέπω πως όσο περνά ο χρόνος, χάνεται αυτό δυστυχώς. Και είναι κακό για μία χώρα που γέννησε τους Ολυμπιακούς Αγώνες να έχει μία τέτοια... δυσάρεστη “πρωτιά”».

Θεωρείτε ότι η ανάληψη της διοργάνωσης των Ολυμπιακών Αγώνων από τη χώρα μας το 2004 έφερε στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος της εκπαιδευτικής πολιτικής τον αθλητισμό; Και με ποιο τρόπο;

«Αντιθέτως! Δυστυχώς, αντί αποτελέσουν οι Ολυμπιακοί Αγώνες της Αθήνας εφαλτήριο για να ασχοληθούμε με αυτό που λέγεται Ολυμπιακή Παιδεία, λειτουργήσαμε σαν να θέλαμε το αντίθετο. Κόψαμε τα προνόμια για τους αθλητές, διώξαμε τους αθλητές από τα γήπεδα, τα σχολεία δεν δίνουν βάρος στην εκγύμναση και τη φυσική άσκηση. Θα έπρεπε να συμβαίνει το αντίθετο. Ήταν μόνο μια καλή προπαγάνδα που διήρκησε λίγο. Ήταν μόνο μία προπαγάνδα. Λυπάμαι που το λέω, αλλά έτσι είναι».

Μετά την ανάληψη των Ολυμπιακών Αγώνων από την Ελλάδα, πιστεύετε ότι οι εκπαιδευτικές πολιτικές συνέβαλαν στη στήριξη/ενίσχυση και ανάπτυξη του σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;

«Υπάρχουν τέτοια πράγματα; Δεν βλέπω κάτι τέτοιο!»

Πιστεύετε ότι η ελληνική εκπαιδευτική πολιτική για τον σχολικό αθλητισμό και τον πρωταθλητισμό συγκλίνει ή αποκλίνει με τον ευρωπαϊκό βηματισμό;

«Για να είμαι ειλικρινής δεν γνωρίζω εις βάθος τι συμβαίνει σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Στις ΗΠΑ για τις οποίες είμαι σε θέση να γνωρίζω, δεν υπάρχει σχολείο, κολέγιο, πανεπιστήμιο που να μην καλλιεργεί σε υψηλό επίπεδο τον αθλητισμό, στα περισσότερα αθλήματα. Από τα σχολεία αντλούν ταλέντα και γι' αυτό έχουν και πολλούς Ολυμπιονίκες».

Ποια η γνώμη σας για το θεσμό των αθλητικών σχολείων και το ρόλο τους στην ανάπτυξη του ελληνικού αθλητισμού; Κρίνετε απαραίτητη την ανασύστασή τους;

«Βεβαίως! Εμείς, τότε, θυμάμαι το 1996, και ως Ομοσπονδία και ως αθλητές που συζητούσαμε με την αθλητική πολιτική ηγεσία της χώρας, είχαμε καταφέρει να γίνουν αθλητικά σχολεία. Ακούω τώρα, όμως πως δεν υπάρχουν πια. Τα έκλεισαν όλα. Κάνουμε πάντα προχειροδουλειές στην Ελλάδα, όταν ακούμε να έχουν επιτυχίες η εθνική του μπάσκετ ή η άρση βαρών παραδείγματος χάρη, τότε πέφτουν επάνω όλα τα φώτα της δημοσιότητας. Μετά, σβήνουν τα φώτα. Είναι υποκρισία».

Πιστεύετε ότι η Πολιτεία αξιοποιεί την εμπειρία των καταξιωμένων πρωταθλητών στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα και αν ναι με ποιο τρόπο;

«Χρησιμοποιεί την εμπειρία των καταξιωμένων πρωταθλητών το Υπουργείο Εθνικής Άμυνας. Το υπουργείο Εθνικής Άμυνας έχει πάρει στην αγκαλιά του όλους τους Ολυμπιονίκες και τους αξιοποιεί γι' αυτό το σκοπό. Πηγαίνουμε σε διάφορα σχολεία, πηγαίνουμε στην Αρχαία Ολυμπία. Πηγαίνουμε σε στρατόπεδα, ενώ κάποιες φορές έχουμε επισκεφθεί και φυλακές. Μέσα από το υπουργείο της Εθνικής Άμυνας γίνεται το καλύτερο έργο. Εμείς, οι μεγαλύτεροι σε ηλικία Ολυμπιονίκες εκπαιδεύουμε και στο ΑΣΑΕΔ νεότερους αθλητές. Το Υπουργείο Παιδείας... παίρνει μηδέν».

Πως πιστεύετε ότι καταξιωμένοι πρωταθλητές μπορούν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη και εφαρμογή εκπαιδευτικών καινοτομιών που να προωθούν το ιδεώδες του αθλητισμού και του Ολυμπισμού;

«Θα έπρεπε όλους τους Ολυμπιονίκες να τους χρησιμοποιεί το Υπουργείο Παιδείας, αλλά δεν βλέπω να το κάνει. Δεν τους ενδιαφέρει στο Υπουργείο Παιδείας να αξιοποιήσουν τους Ολυμπιονίκες και τους πρωταθλητές. Δεν γνωρίζουν τον αθλητισμό, τα οφέλη του αθλητισμού ή δεν είναι στις θέσεις που θα έπρεπε να είναι οι σωστοί άνθρωποι. Αλλιώς δεν μπορώ να καταλάβω γιατί δεν αξιοποιεί η Ελλάδα τους πρωταθλητές της. Διότι αθλητισμός και παιδεία είναι το ίδιο πράγμα! Δεν υπάρχει καλύτερη παιδεία να δώσεις στους μαθητές, παρά μέσω του αθλητισμού. Τι μαθαίνει ένα παιδί στον αθλητισμό: μαθαίνει ν' αγωνίζεται, μαθαίνει να συγχωρεί, μαθαίνει να κερδίζει, μαθαίνει να χάνει, να αποδέχεται την ήττα, μαθαίνει το “ευ αγωνίζεσθαι”. Πολλά θα μπορούσαν να προσφέρουν οι Ολυμπιονίκες, αλλά ποιος τους ρωτά, όμως. Δεν τους ρωτά κανείς...».

Εσείς προσωπικά σε ένα τέτοιο σενάριο, τι ρόλο θα θέλατε να έχετε;

«Σε ένα τέτοιο σενάριο, θα ήθελα να είχα εκπαιδευτικό ρόλο. Να λέμε τις εμπειρίες μας για όσα ζήσαμε σε όλη αυτή την μακρά πορεία μας, να μοιραζόμαστε τις ιστορίες μας και να κάνουμε τα παιδιά “κοινωνούς” του μεγαλείου του αθλητισμού. Και δεν αρκεί να λέμε απλά και μόνο τις εμπειρίες μας. Κατά την άποψή μου, θα πρέπει να μπει στο ωρολόγιο σχολικό πρόγραμμα ως βασικό μάθημα».

Ποια θεωρείτε ότι πρέπει να είναι από την πλευρά της Πολιτείας τα μέτρα στήριξης του ελληνικού σχολικού αθλητισμού και του πρωταθλητισμού;

«Κατ' αρχάς, τα παιδιά πρέπει τα παιδιά να παρακολουθούν δια ζώσης τα αθλητικά γεγονότα. Να βλέπουν από κοντά τους αγώνες, τις προσπάθειες των μεγάλων αθλητών που λειτουργούν ως ινδάλματα για τους νέους. Να τους αγγίζουν! Ποδοσφαιριστές, μπασκετμπολίστες, αρσιβαρίστρες, δρομείς, άλτες! Γιατί μόνο αν τους αγγίζουν, θα έρθουν περισσότερα παιδιά στον αθλητισμό, θα γεμίσουν τα

γήπεδα. Χωρίς καλή οργάνωση και κατάλληλους ανθρώπους, όμως δεν προχωρά ο αθλητισμός στην Ελλάδα».